

Lipsius, Justus

Ivsti Lipsi[i] Epistolarvm Selectarvm Centvria ... Miscellanea

Bd.: 3

Antverpiae (1605)

4 Epist. 111#Beibd.5

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10352216-6

Copyright

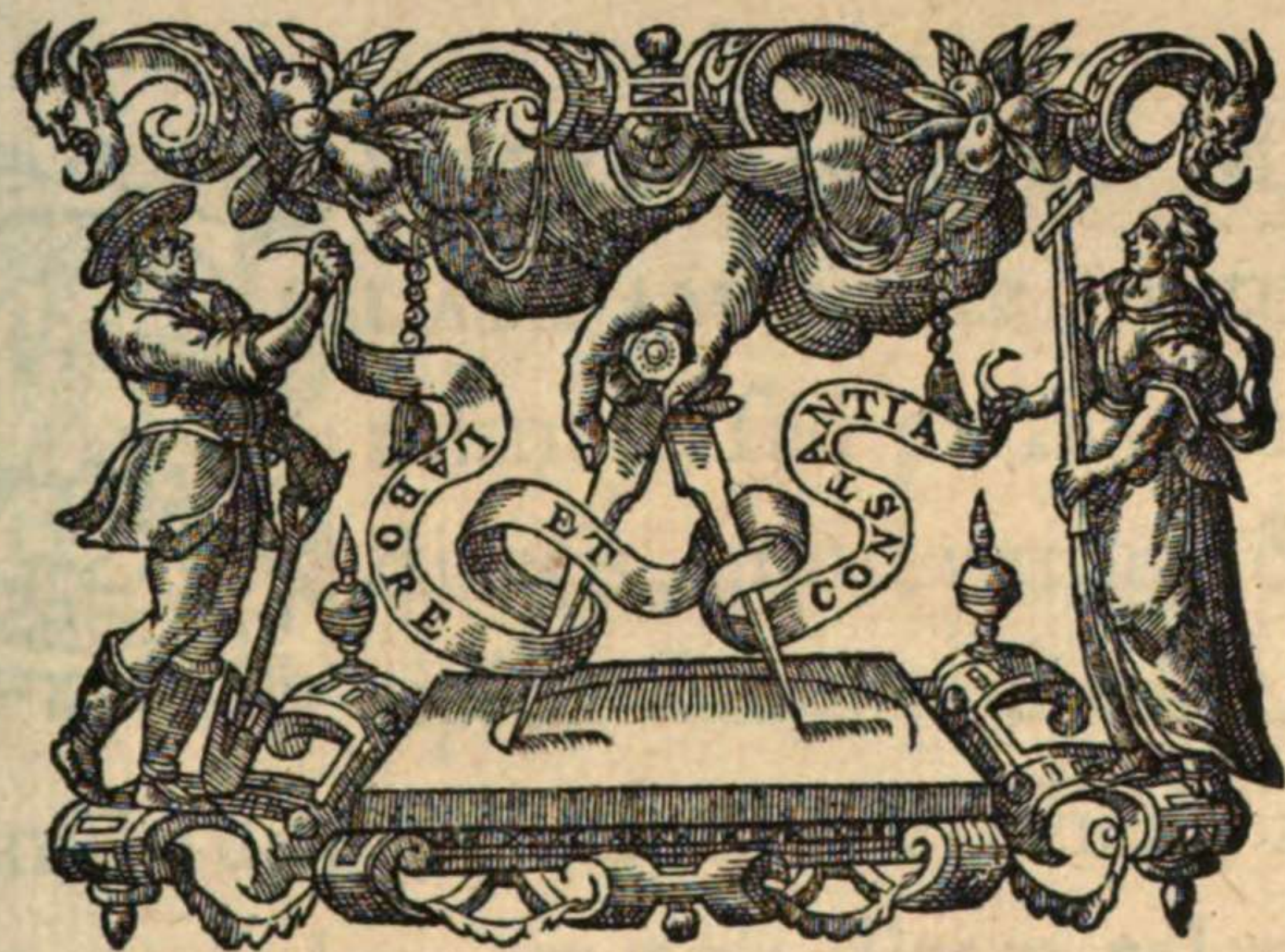
Das Copyright für alle Webdokumente, insbesondere für Bilder, liegt bei der Bayerischen Staatsbibliothek. Eine Folgeverwertung von Webdokumenten ist nur mit Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek bzw. des Autors möglich. Externe Links auf die Angebote sind ausdrücklich erwünscht. Eine unautorisierte Übernahme ganzer Seiten oder ganzer Beiträge oder Beitragsteile ist dagegen nicht zulässig. Für nicht-kommerzielle Ausbildungszwecke können einzelne Materialien kopiert werden, solange eindeutig die Urheberschaft der Autoren bzw. der Bayerischen Staatsbibliothek kenntlich gemacht wird.

Eine Verwertung von urheberrechtlich geschützten Beiträgen und Abbildungen der auf den Servern der Bayerischen Staatsbibliothek befindlichen Daten, insbesondere durch Vervielfältigung oder Verbreitung, ist ohne vorherige schriftliche Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig und strafbar, soweit sich aus dem Urheberrechtsgesetz nichts anderes ergibt. Insbesondere ist eine Einspeicherung oder Verarbeitung in Daten systemen ohne Zustimmung der Bayerischen Staatsbibliothek unzulässig.

The Bayerische Staatsbibliothek (BSB) owns the copyright for all web documents, in particular for all images. Any further use of the web documents is subject to the approval of the Bayerische Staatsbibliothek and/or the author. External links to the offer of the BSB are expressly welcome. However, it is illegal to copy whole pages or complete articles or parts of articles without prior authorisation. Some individual materials may be copied for non-commercial educational purposes, provided that the authorship of the author(s) or of the Bayerische Staatsbibliothek is indicated unambiguously.

Unless provided otherwise by the copyright law, it is illegal and may be prosecuted as a punishable offence to use copyrighted articles and representations of the data stored on the servers of the Bayerische Staatsbibliothek, in particular by copying or disseminating them, without the prior written approval of the Bayerische Staatsbibliothek. It is in particular illegal to store or process any data in data systems without the approval of the Bayerische Staatsbibliothek.

IUSTI LIPSI
 EPISTOLARVM
 SELECTARVM
 CENTVRIA TERTIA
 MISCELLANEA.

ANTVERPIÆ,
 EX OFFICINA PLANTINIANA,
 Apud Ioannem Moretum.

MD. LDC. V.

Cum Privilegiis Casareo & duorum Regum.

EPIS TOLARVM

SECTARVM

CENTVRIA TERTIA

MISCELLANEA

ANTVERPIA,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Iohannem Moretum.

1654. 15. 11.

Curia Princeps Carolus - Archidux Regni

AMPL^{MO} ET NOBIL^{MO} DOMINO,
D. IOANNI
DRENCKWAIRTO

EQVITI, TOPARCHÆ DORMALIÆ,
supremo Belgicæ Thesaurario.

ENTVRIAM hanc MISCEL-
LANEAM ad te mitto, non
munus, sed particulam luen-
di æris, quod varium & mul-
tiplex fatemur debere. De-
cem anni sunt, cùm me beneficiis alijs su-
per alia cumulas: vt non dicam relationem,
sed actionem gratiarum studio videaris præ-
uenire. Quid autem vel nunc refero?
EPISTOLAS, plerasque ipsas ad te missas:
& velleo nomine tibi inscribendas. Sed EPI-
STOLAS cùm dico, quid nisi rem leuem &
subitaneam, & intra verba consistentem di-

co ? Sanè argumenti aut grauioris materiæ
hîc parum est : etsi alibi aliquid intercurrit :
sed quaecumque , nec felicibus bonisque
temporibus, cùm flos & acumen ingeniorum
fuit, repudiatum ab editione & à famâ hoc
genus. Epistolas quidem scribere , commune
&, vt sic dicam, passuum est : benè scribere,
infrequens, etiam in communi & frequenti
aliquâ linguâ. Eò magis iure laudem poscit, si
quis in Romanâ præstat, iam olim desitâ : &
quæ tamen diuinâ prouidentia vinculum gen-
tium in Europâ hæsit, & thesaurus ac condi-
torium scientiarum. Quid ? inquires. tanti
ergo Latinè scribere ? non : sed sic subito &
in festinationis illo calore, & sine industriæ
colore scribere , id fortasse pretium habet,
apud peritos quidem arbitros rerum & in-
geniorum. Nam si studium hîc & affectatio
apparet, nihil est : simplex hoc genus est, sine
fuco aut paraturâ, &

Qualis Apellais est color in tabulis.

Atque ego de elegantia nescio, sed de facili-
tate aut (vt liberè dicam) neglegentiâ scio : &
quàm

quàm nobis hæc sub manu feri nascique so-
leant, celerius fortasse quàm scribam. Itaque
velut præcoces quidam fructus sunt, iidem-
que fugaces: qui tamen & vestris magnatum
mensis inferri solent, & gratiam festinationis
mereri. Quæso apud te, Amplissime Domi-
ne, ita sit: placeant quia inaffectedata sunt, quia
candida & aperta sunt, simillima ingenio &
moribus tuis. Scio equidem graues seriasque
tuas curas, in officio laborioso & addam in-
uidioso: & in quo non dicam gratiam mere-
ri, sed odium vitare difficile est. Quod tu ta-
men multos annos est, cum ita sustines, ut in-
dustriam fidemque tuam Regi antea, nunc
Principibus probaueris; & communiter om-
nibus integritatem, & animum ab omni labe
aut corruptelâ immunem. Nam tu rationes
istas Belgicæ, publicâ famæ voce administras,
tam abstinenter quàm alienas, tam diligenter
quàm tuas, tam religiosè quàm publicas, &
quæ sacrum illud nomen Patriæ tangunt. Hæc
tua laus est, & in sedato animo vigor maxi-
marum rerum capax: quem, ut coëpi, iterum
* 3 rogo,

rogo, ad hæc etiam minuta, sed fortasse oble-
ctantia, demitti. Legistine Achillem inter
media arma citharam & fides interposuisse,
& animum ægrum curâ aut offensâ recreasse?
Idem facito, hæc vt ludicra sumito: sed ab
animo tamen serio & graui profecta, & in
cultum tui deuoto. Louanij, v. Kalendas
Martias. ∞. IŒCII.

INDEX

I N D E X

E P I S T O L A R V M C E N T V R I Æ I I I.

M I S C E L L A N E Æ.

A B R A H A M O Ortelio xj.
Ægidio Schonondoncho, Soc.
Iesu lxxxj.

Antonio Richardoto suo xcij.

B.
Balduino Iunio suo xlix, li.

Balthasari Moreto suo lxxxix.

Balthasari Robiano, Senatori
lxxviij.

C.
Carolo Clusio xvj.

Carolo Vtenhouio xxviij.

Claudio Frossardo à Broissia viij.
ad Contubernales suos li.

Cornelio Anchemanto suo lxxiij.

Cornelio Prunio V. C. xiiij.

D.
Danieli Susio V. N. vj.

Dionysio Villerio V. R. & Cl.
lxxx.

E.
Erycio Puteano suo lxiiij, c.

Euerardo Pollioni I^{cto} xxxij.

F.
Francisco Billiodo lvij.

Francisco Modio xviiij.

Francisco Montmorencio Berseij
Toparchæ lxxxviij.

Francisco Orano suo lxxxvj.

Francisco Schotto, Senatori xxxj.

G.

Gedeoni Tserbendrixio V. R.
& N. lv.

Gerardo Buytevvechio lxxxij.

Guilielmo Barclayo xxxiiij.

Guilielmo Beeckmanno J^{cto} xvij.

Guilielmo Michielsio J^{cto} xxvj.

Guilielmo Scarbegero suo l.

H.

Hadriano Vander-burchio, patri
xl, lx.

Hadriano Vander-burchio, filio,
Senatori lvij, lxv.

Henrico Schulteto xciij.

Henrico Vvveno J^{cto} xlvi.

Hermannno Malleano xxv.

Huberto Audeiantio xxxix.

Huberto Giffanio I^{cto} xv.

Hugoni Grotio xcix.

J.

Jacobo Angiano, Equiti, Toparchæ
Kestergatij xc.

Iacobo Campio, Archidiacono &
Canonico iij.

Jacobo Carondeleto, Cancellario
& Canonico ij.

Iacobo Marchantio xxiiij.

Jacobo Pontano, Soc. Iesu xxxiv.

Iano

Iano Grutero	xcviij.	Leonardo Lessio, Theol. Soc. Iesu	xix.
Jano Lernutio	lxxviij.	Luca VVyngardo U. N.	lxxix.
Joanni Baptista Perezio Baronio	lxx, xciiij.	M.	
Joanni Bernartio I ^{to}	xxviij, liiij, xcj.	Matthæo Raderio, Soc. Iesu	xxx.
Joanni Bezancenotto	lxxj.	Matthæo VVachero, Cancellario	ix.
Joanni Brantio, Graphiario	xx, xxxviij.	Silesiæ	
Joanni Carolo Ænobardo U. N.	xlj.	N.	
Ioanni Drenckvvairto, Thesaurario supremo Regio,	x, xiiij, xxij, xxiij, xxxviij, xliij, xlvij, liij, lxij, lxviij, lxxviij, xcv.	Nicolao de VVeerd, J ^{to} et Cognato	lxxij, lxxxiiij.
Joanni Hemelario	lxxxiv.	Nicolao Hacqueuillio	lxj.
Ioanni Hollandio	xciiij.	Nicolao Oudarto U. R.	lvj.
Ioanni Moreto, Typographo	j, xxxviij.	Nicolao Serario, Soc. Iesu	v.
Ioanni Orano, Presb. Soc. Iesu	xlvi.	O.	
Joanni Seurio, Legato Hispaniensi à Secretis.	lxxiv.	Othoni Hartio J ^{to}	xij, xxix.
Ioanni VVouerio suo	xliiij, xlvij, lxxxviij.	P.	
Isaaco Casaubono	lxix.	Petro Lafaiillio, Caroli F.	xliij.
Iulio Salinerio	xcviij.	Petro Orano I ^{to}	iv, xxj, lxxxv.
L.		Petro Pantino Decano	lxiv, lxvi.
Lauro Torrentio, Episcopo	vij.	R.	
		Remaclo Roberti	lxviij.
		S.	
		Stephano Turnebo, Senatori	xxxv.
		T.	
		Theodoro Cantero	lxxv.
		U.	
		Vibrando Anskema	lix.

I

IVSTI LIPSI
EPISTOLARVM
SELECTARVM
CENTVRIA TERTIA
MISCELLANEA.

EPISTOLA I.

I. LIPSIVS IOANNI MORETO, *Typographo S. D.*

ERIO & vno verbo, mi Morete, semel hoc crede. quidquid à vobis ad me venit, gratum est, iucundum est: & meritò istæ tuæ litteræ, sincerissimi affectus in me plenæ. Nolo eū testêris: scio. nec pariter vllus vnquam Plantinianus ramus erit, quem ego non amem, & cui non benefactum velim ex imo isto fonte. Ostendam hoc semper, quamdiu melior ille spiritus diriget hoc corpus. Sed hæc non necessaria. precibus tuis respondebo, quas velut publico nomine ad me defers.) Thraseam tuum, inquis, flagitant omnes. De multis, mi Morete, credo: multos etiam aliter esse censeo, & quibus hæc nostra nec grata valdè nec magna. Quæ iudicia vt nec magni ipse facio, nec planè tamen sperno: ita hoc facilè apud me impetrant, vt differam opus, si non vt omittam. Philosophia ista non pro omnium gustu: & calumniam vitare fortasse melius, quàm deprecari. Munus aumarij, in quo chartæ & epistolæ nostræ recondantur, an non gratum sit te mittente? gratissimum: sed & re atque vsu opportunum, & hætenus desiderabam. In oculis aut manibus cottidie erit: & quod sequitur, eius auctor. Ergo gratia tibi esto & dicta, & reposita: tu aut tui apud me inuenite, & amandi semper amate. Lugd. Bat. v. Id. Decemb. ∞. Io. LXXXIIX.

EPISTOLA II.

IACOBO CARONDELETO, *Cancellario & Canonico*, S. D.

HAUD iniuriâ mihi gratularis, de felici aduentu ad Spadanâs Aquas. Certè per multa discrimina, & molestias, huc venimus: è quibus illa Deus depulit, & has mitigauit. Sine illius præsentis numine & auxilio, per tot ambages viarum, in hac afflictâ valetudine, numquam venissemus ad propositam metam. Sed illi gratia esto, iam hîc sumus: atque eo animo sumus, vt non vltrâ reuifamus ambiguos, & bonis parum gratos, locos. Quæ ipsa caussa deferendi. Statuimus in vicino tractu menses aliquot (fortassè & vltrâ) agere, & in quiete ac solitudine abdere nos in vetera illa Musarum castra. Rogo eundem illum Deum, vt cum publico bono. Quod autem amorem tuum præfers, & testaris: ille verò mihi notus: occasio mihi sit, pariter testificandi & declarandi mei. Dionysium Villerium iampridem ego noui, & amo hominem verè elegantis ingenij, niuei pectoris, & prorsus de meliore luto. Inò hoc te magis amo, quòd tu illum. Mihi valdè in votis, eiusmodi viros amplecti, & alloqui; magis, quàm omnes Principes & Dynastas. De nummis priscis, coràm videbimus: capior, atque etiam aliquid capio. De fluctibus qui imminere nobis, ex præfagio illius Calchantis, videntur, nō abnuo:

* nam nobis magna calamitas voluitur. Pind.

* ——— ἡμῖν γὰρ μέγα πῆμα κολίηδε):

sed tamen de exitu haud valdè angor. Quem Deus diligit, per æqua per iniqua, per fluxus & refluxus perueniet ad suum portum. Vtinam ego ad illum salutis! salutis inquam duplicis: nam & hæc corporis, videtur per fontes vestros etiam affulgere. Sed adhuc incertò: momentum tamen & * ῥοπή ad meliora. Vale R. & Nobilissime Vir, & nos sub metam septimanæ proximæ expecta. Nam rumor hîc de Aulâ, ad quod nomen fugio. vii. Kal. Iulij, ∞. IO. XCI.

* inclinatio.

EPISTOLA III.

Moguntiacum.

IACOBO CAMPIO, *Archidiacono & Canonico* S. D.

PRAESENTIS tui vultus, & in vultu ipso conspicua probitas, me delectarunt: nunc litteræ, hanc ipsam præferentes, & in me

in me amorem. Gaudeo, & redamo, atque vt litteraria hæc colloquia frequentemus, te rogo. Nummos accepi, atque aliquot Inscriptiones, suo nomine gratas, tum & illius, à quo profecta. Quis studium hoc elegantiae in viro nobili, & Germano non amet? quæ gens, nescio quomodo, parùm adhuc eò inclinavit: sed cùm eiusmodi procures viam facient & præibunt, facilè istas Lunas sequentur minora illa astra. Deus faxit, & vt huc potius se dent, quàm ad inutiles & noxias illas super Religione disputationes. Vno verbo, ego Cancellarium vestrum amo, & benivolentiam pariter eius in me pro beneficio amplector. Cur non vidi eum, cùm essem in vestrà vrbe? Nam ad hoc quidem temporis largiter fuit: sed credo abfuisse; aut de tali viro, & virtute neminem indicium mihi fecisse. si adfuit, & siluisti, tu mi Campi peccasti. Ego salutem, & obsequiosum animum illi defero; & tibi mi Campi significo, me in Eburonibus & nunc esse, & videri futurum hanc hiemem. Amici sunt, qui detinent, tum & locus & vrbs amœna, & caput, quòd res in patriâ nostrâ eo loco, vt nemo ad eam adspirare possit, cui grata & amica quies. Sed nec securitas in plerisque oppidis, Batauo inualecente, & nostris per secordiam, aut pessimam disciplinam infirmis. Me otium capit, non illud solum, & languidum, sed quod libri, & lucubrationes alant, ac vegetent, & quod aliquid egisse nos, etiam cùm nihil egimus, apud posteros testetur. Paro igitur plura: promptius, si diploma nobis, & interdictum à Cæsare esset, ne quis nostra statim (vulgò iam fit) recuderet, & imitaretur. Fit cum Typographi damno, fit cum meâ fraude, cui via adimitur addendi, immutandi, castigandi. Spero me in ipsâ Imperatoris aulâ amicos reperturum, sed per quos id confici, aut impetrari maximè debeat, ignoro. Tu si scis, me quoque scitiozem facito, & magis magisque tibi deuinctum deuinci. In Eburonum dominâ vrbe.

XI. Kal. Sextilis. ∞. IO. XCI.

EPISTOLA IIII.

*Leodicum.*PETRO ORANO *Jeto.*

HEVs tu, suauiter herè vnà fuimus: & quid dicam nisi me à consortio vestro mores ducere, & paullatim hilarescere?

Deus faxit, remittat ille ater humor, quid nisi pater curarum & atræ mortis? De floribus meis dicebam, & inuitabam, & nescio quid promittebam. O benignitatem in inopiâ! Leidæ aliqua nobis copia,

Huc una è multis capsula me sequitur.

Tamen veni, vide, cape. Incito te? Carmine etiam facio: sed quod à prorsâ istâ vix abit, & quale sub manu solet nasci.

PETRE, iuris & elegantioris
*Musæ candide cultor, & sacerdos;
 Quem ni sic amo, ut hos meos ocellos,
 Atque ut tu geminos tuos puellios,
 Jupiter mihi perdat hos ocellos:
 Quando ad me venies, meosque flores?
 Namque & gestio ego ipse te videre,
 Atque illi mage gestiunt videri.
 En Sol purior hic, & aura Veris,
 Pinxit, ut Babylonicum tapete,
 Nostras areolas. veni, videbis,
 Gaudebis quoque. namque pars eorum,
 Herculi ut decimæ, tibi sacrata est.
 Ecquid te traho? sed veni, peribunt
 Illi, ni properas, tuumque donum.*

EPISTOLA V.

Herbipolim.

NIC. SERARIO, Soc. Jesu S. D.

CVM vsurâ salutem tribui, quæ epistolam bonam & vberem ad me traxit. Ita liberalis es? tamen, non mentiar, illo pænè fine misi. Quid dissimulem? amare te cœpi, cum ob tua bona quæ ille ab alto tribuit, tum quia audiebam quod me amares. Non debuit diutiùs quasi sub cineribus delitescere hic ignis: quin, quia honestus est, exferat se, & chartarum isto adminiculo det flammam. Ergo apertè iam mi Serari, amo te, & cupio à te amari. Spem facis, aut potiùs fidem, ita esse: atque ego non desistam, & donec oculi isti claudentur, non claudet hic affectus. Mittamus blanda. Leemputium meum (ita appello. amo

amo virum, & longi molestiq; itineris mei comitem fidum) honore apud vos & titulo publicè auctum, gaudeo: & scio meruisse. In patriam iuit, utinam labascenti illi fulcrum! quod vix spero, ita omnia non ad inclinationem spectare videntur, sed ad ruinam. Pax quàm proteruiter reiecta nuper, & illa Pindari ^{* ἡσυχίη φιλόφρων, δίκης θυγάτηρ} **tranquil-
litas beni-
gna, iusti-
tia filia.* O misera, exulat ab Europâ: quia nec diu sedem habitura videtur in Germaniâ vestrâ. Illi Martiales iterum ad suum Martem: vellem ob aliam causam, quàm istam. Sed hæc infelicitas nostri æui est, innouare, turbare, pugnare: & id specie Pietatis. In eaipsâ, hortaris ut in meis refingam ubi opus, aut certè illustrem. Iamdiu statui; impediunt aut tardant partim typographi, partim quòd circumagimur, nec fiximus adhuc stabilem sedem. Scis quietæ mentis, imò & temporis, esse tale aliquod opus. Atqui conabor. & si mors præuenit, testor me alienum ab omni nouitiâ opinione aut errore, firmum in veterum scitis. Vale. Leodici, xvi. Kal. Maijas. ∞. Io. xcii.

EPISTOLA VI.

Leodicum.

DANIELI SVSIO IACOBI F. V. N. S. D.

VT audiui de morte optimi patris tui, etsi ipse doleam, tamen erexi me ad te solandum. Scio quàm afflicteris; & inter alias virtutes, noui tuam pietatem. Sed mihi Susi, debuisse illum mori non ignoras: & si tempora, & ea quæ circumstant, aspicias; fateberis, non potuisse opportuniùs mori. Æuum pessimum, & vix in spe correctionis: ut felices meritò censeamus, & verè μακαριτάς, qui educti. Ipse in ætate quoque iam pessimâ, & non senex sed senior, cùm illud Lucrotij locum habere incipit:

Claudicat ingenium, delirat linguaque, mensque.

Itaque si vnquam etymon illud Græcorum habere fidem debet, in his talibus potest: ^{* τὸ γῆρας, παρὰ τὸ γῆς ἐρᾶν} dictum esse. Ipsi, inquam, qui in eâ ætate, abire desiderant, extra miseras suas, & ludibria aliena. Iam quicquid optandum homini, & quæ vitæ longioris causa esse & votum solet, ipse adeptus. optimam famam, liberos propaginem stirpis, atque eos in fortunatis coniugiis, iterum ad propagandum. Alia quæ in te vidit, apud te non dicam. Optare debuit mori, in hoc sereno Fortunę, & priusquam

** Senium
ab eo, quòd
terram spe-
ctet.*

nubes aliqua offuscaret. Addo, quod caput est, mortuum piè, & in sano de religione & Deo sensu. Itaque ne mortuus quidem, sed terra hîc relicta & terræ reddita; ipse immortalis in cælum migravit, ad immortalem illum patrem. Hæc te solentur. nec absentiam eius cogita, quin vnâ vbi sit cogites: & si pius es, in æterno eius gaudio gaude. Facturum te confido, & habes qui quod ego breuiter & aridè, copiosè & vbertim tibi instillent: inter eos, Delrium nostrum. Animum tamen meum vides, quem scito in amore tui esse & fore firmum. Louanij, vi. Idus Decemb. ∞. IO. XCII.

EPISTOLA VII.

*Antuerpiam.*LAEVINO TORRENTIO *Episcopo.*

ADOLESCENTES eos vidi, quos per epistolam mihi commendas: nec frustrâ. Quid enim tu à me frustrâ? quin ita promptè volo, & debeo, quidquid voles, vt admoneri modò debeam, non rogari. Et sanè in istâ re litterariâ, libens etiam officium confero; quia censeo in publicum me impendere, quicquid ad culturam facit nostratium ingeniorum. Paucos per hæc bella, omnino paucos, ad artes nostras adspirare non ignoras: & eò magis prouehendi sunt, si qui adspirant. Quæ enim resp. tandem futura, si veteres, vt sic dicam, arbores excidentur aut concidant, nouellæ stirpes non depangantur in earum locum? Vastitas profectò, & tenebræ, & boni honestiq; inscitia, &, quod sequitur, contemptus. O vir magne, si plerique, qui ad remp. sedent, hæc tecum iuxtâ intelligant! maior certè honos aut cura esset eorum, qui has artes profitentur aut ornant; nec sic iaceret hæc ipsa (Louanium dico) earum sedes. In quâ, præter veterem nominis dignitatem, quid pænè reliquum? nec publicis opibus, sed famâ suâ dixeris eam stare. Et tamen stabit, nisi vniuersa ruina patriam hanc inuoluit: à quâ nonnullus mihi interdum metus est, euentus istos improsperos, & magis caussas eorum intuenti. Sed benignus ille Deus, semper nostri tutor, auxiliabitur: qui te quoque Reu^{mc} in C. P. seruabit Ecclesiæ suæ & Reipub. fulcrum. Louanij, iiii. Idus. Sept. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA VIII. *Dolam.*

CLAVDIO FROSSARDO A BROISSIA S. D.

AMOREM ego, non audaciam interpretor, mi Claudii, quòd ad me scribis. Etsi enim varij interpellant, & verè dicam, melior diei pars scriptiunculis perit: tamen numquam mihi graue, capere aut reddere litteras ijs, qui tui similes, in virtutis & doctrinæ viâ recto cursu pergunt. Est etiam naturâ insitum, vt amemus faueamusque ijs, quos putamus operâ nostrâ meliores, aut instructiores. quo in numero censere te non desinam, qui aliquamdiu cum affectu & industriâ nos audisti. Et nunc patria tua te habet, magis loco alio quàm animo, vti confido; & pergis haud dubiè in ijs, quæ benè cœpisti, & exstrues ædificium, cuius iacta iamdiu fundamenta. Deus faciat. & (ne aliò te mittam) pater tuus, vir magnus, tibi sit in oculis, quem ad culmen hoc honorum ea ipsa studia artesque duxerunt, ad quas te vocamus. Vixi ipse olim in eâ vrbe vestrà, sed non longum: & specimen etiam tunc aliquod publicè dedimus ingenij, aut facundiæ, siquid in nobis erat. velim scire, ecquid schola nunc floreat? vereor vt minimè, cùm motus, si non vestros, vicinos tamen video, & Martem ac Bellonam vbique in pretio magis, quàm Phæbum aut Musas. Istæ vices rerum sunt, & magnus ille gubernator, modò temporum lenem aliquam mitemque æstatem inducit; modò asperam turbantemque hiemem. Ferenda omnia, & expectanda ac votis expetenda meliora. sed vita in primis: quæ si emendata, profectò hæc quoque breui emendentur. Vale mi Claudii, & Amplissimo parenti tuo officium & salutem meam defer. Louanij, VII. Kal. Febr. ∞. IO. XCIII.

EPISTOLA IX. *Vratislaviam.*MATHAEO WACHERO *Cancellario Silesiæ* S. D.

SI à frequentia scribendi animum meum æstimas & amorem; malè audiam necesse est, & deseruisse videbor militiæ huius signa. Quod non ita est, spondeo: sed laxat me, & velut comineatum aliquem liberiores dat, valetudo. Pares non sumus, quod apud te profiteor, reponere tot epistolis, quas vndique &

que & assidue missas lectitamus. Tamen vos mihi pauci illuc ex-
imij; & ipsa cessatio etiam habuit causam, ut in occasione te
affarer. Ecce data est, scribo, & una libellos de C R V C E mitto.
Titulus magnum aliquid spondet: tractatui autem stilus noster
fortasse non respondet. sed vos legite, & quod amicorum est, iu-
dicate, atque etiam indicate. Amo admoneri. De filio, quod po-
stremis litteris consilium meum quaesieras, nunc dabo: etsi ex
ipso silentio videre potuisti, quid sentiam. Nam si mittendum
huc iudicassem, certe respondiissem & id scripsissem: non placuit,
ne nunc quidem. quid ita? non quin iucundum esset, tuum ali-
quem, imò te ipsum quodammodo, hic habere; sed quia omnia
bello etiam iacent, nec est vetus illa schola quæ fuit. Exteri non
conueniunt, ob viarum discrimina, & quia in vicino hostis. Qui
Louanij iam agimus, nihil mentiemur, si in liberâ quâdam cu-
stodiâ nos agere dicemus. Vestigium extra urbem tutò non po-
nimus, & illa prata, campi, siluulæ, calcantur aut adeuntur raro
pede. Cur igitur nos ipsi hic agimus? quia alia nostra ratio à iu-
uentute. Quiescere nobis propositum; illis discere, tutò agere &
iucundè. denique hæc patria mea est, & incommoda etiam eius
meritò fero. Ut parentis aspera aliqua verba, filius patienter au-
diat, extraneus aspernetur: simile hic esse dicam. Mollit etiam,
quòd Rex & Ordines honestè me & benignè habent. Sic agi-
mus mi Wachere: ut apud te omnia benè & votiue, idque in
longum, Deum equidem rogo. Louanij, Nonis Feb. ∞. Io.
XCIII.

EPISTOLA X.

Bruxellam.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

HARTIVM dimittere sine litteris nolui, illū Hartium in a-
more vtriusque nostrū. Et quod me in tuo esse voluisti,
gratias habeo, & in animo agnosco. Non fallunt me aut verba
tam benigna, aut ipse vultus, affectus tui index. Habeo, inquam,
gratiam, & debeo: atque utinam in me sit, quo foueam hone-
stum istum ignem! Quod quidem petebas à me nuper, de ado-
lescente aliquo, quem ad manum & honestiora munera habe-
res, qui esset ex meâ institutione: hoc ipso quid de me sentias vi-
deo, & statim dedi operam, ut effectum darem. Scripsi ad quem-
dam,

dam, qui nunc Mechliniæ; sed frustra, quia fides eius alteri iam obligata. Putabam tamen illum aptum futurum, ingenio, doctrinâ, moribus. Sed de alio cogitabo & dispiciam, si eruere ali- cundè possim. Nam bonâ fide, eiusmodi adolescentum copia rara est, qui cum litteris Modestiam sociant & Virtutem. Sunt qui in illis aliquid possunt; sed ferè iidem vani, elati, & mores de- mutant. Scio te vtrumque velle, & à litteraturâ modicè instru- ctum, & à moribus vel maximè ornatum. Sicut arborum illæ optimè, quæ non florem solùm, sed fructum ferunt: sic homi- num, quibus præter ornamenta doctrinæ, vita etiam est ad fru- gem. Sed cùm de fructibus, tibi quoque agendæ gratiæ, qui alti- les opimos carduos ex horto tuo submisisti. Quid remitto? ani- mum ferio semper tuum. Louanij, xvii. Kal. Sextil. ∞. Io. xciiii.

EPISTOLA XI.

Antuerpiam.

ABRAHAMO ORTELIO S. D.

DISSEREBAMVS nuper, vt scis, in mensâ apud Antistitem nostrum de Gestatione: & erat qui fortiter negaret in ef- fecto eam fuisse. Contrâ tendebam, & sciebam: sed non per- tendebam, vt meus mos est, & vincar in talibus citiùs quàm pu- gnem. Itaque altercationem desij; abeunti tibi & requirenti obtuli, scripto me consignaturum, quod eius rei esset. Feci lar- giter, & totum hunc ritum explicatum, & in oculis ecce habes. Videbis, iudicabis, me amabis. GESTATIO veteribus Roma- nis crebro, vel assiduo potiùs in vsu, exercitij & valetudinis gra- tiâ: idque ferè sub balnei aut cænæ tempus. Quia, inquam, ex- exercitij: ideò Glossæ veteres explicant *Gestationem*, γυμνασίαν: itém- que, *Gestatorem*, γυμναστήν. Sed laxum est, & finem rei, non rem dicunt. Pressiùs meliusque eadem alibi: Αἰώρα, *Gestatio*. &, Αἰωρί- ζεται, *Gestatur*. Id verum est. & latio omnis aut vectatio in naui, lecticâ, curru, venit in hoc nomen. Celsus per partes explicat li- bro ii. in Capite proprio, *De Gestatione*. Genera, inquit, *gestatio- num plura. sed tamen leuissima est naui, vel in portu vel in flumine: ve- hementior in alto mari, vel lecticâ aut scamno: acrior vehiculo*. Omit- to illas in aquis, in terrâ igitur triplex est: Lecticâ, Scamno, Vehi-

*In I. Ele-
tor.

culo. De Lecticâ, notum est, & * alibi explicaui: Scamnum quid est? dico idem esse, quod Sellam. Nam in Lecticâ iacentes ferè vehabantur; in Sellâ sedentes, ideoque & Scamnum dixere. Haud sæpè legas. sed in Iuuenalis Scholiaſte veteri, huic ſententiæ firmamentum repperi. qui vbi Iuuenalis dixerat,

—— *ſtratâ poſitus longaque cathedrâ:*

interpretatus eſt, *Cervicalibus ſtratis, Scamnum dicit.* Ergo eo auctore, idem Scamnum quod Cathedra ſive Sella. Hæc eſt quæ *Sella geſtatoria* Suetonio dicitur Neronis cap. x. Vitellij xvi. De duplici iſto genere, iunctim ita Seneca De breuitate vitæ: *Ne illos quidem inter otioſos numeraueris, qui Sellâ ſe & Lecticâ huc illuc ferunt, & ad Geſtationum ſuarum, quaſi deferere eas non liceat, horas occurrunt.* De ſcamno idem, epiſtolâ lv. *A Geſtatione cùm maximè venio, non minùs fatigatus, quàm ſi tantum ambulaffem, quantum ſedi. labor eſt enim diu ferri.* Poſſet quidem hoc & ad Vehiculum aptari; ſed de Scamno verius, quia dixit, *Ferri.* At tertia eſt in Vehiculo ſive Eſſedo. & communiter valdè ſic utebantur, & hanc maximè intellegebant. Suetonius Veſpaſiano: *Poſt decifa, quæcumque obueniebant, negotia Geſtationi, & inde Quieti vacabat.* Eadem enim illa quaſi interpretans Aurelius Victor: *Poſt autem negotiis, quæcumque obueniſſent, auditis, exerceri Veſtatione, deinde requieſcere.* Idem Suetonius Galbâ: *Ne ad geſtandum quidem vnumquam aliter egreſſus (ita hæc legerim) quàm vt proximo vehiculo ſecum decies Hs. in auro efferret.* Significat, ſic timidum an cautum fuiſſe Galbam, vt numquam vel leuiter domo egrederetur, etiam ad Geſtandum; quin ſecum altero & ſequenti vehiculo, decies illud Hs. quaſi ſubſidium fugæ (ſi interueniſſet) efferret. Nec ſanè quidquam in eâ lectione mutandum eſt. Seneca de peruerſo illo Spanio, epiſt. cxxiii. *Quæro circa horam noctis octauam, quis ſit ille rotarum ſonus? dicitur velle Geſtari.* Manifeſtè dat rotas: ergo eſſedum fuit. Sic Martialis:

*Illic Flaminia Salariaque
Geſtator patet eſſedo tacente,
Ne blando rota ſit moleſta ſomno.*

Suetonius de Claudio: *Solitus etiam in Geſtatione ludere, ita eſſedo alueoque adaptatis, ne confunderetur ludus.* In eſſedo igitur, ſubiunctis equis, aut mulis: & quis ultra neget? Sanè mulos Iuuenalis adſi-

adsignat, versibus mox dandis; equos Martialis, in istis:

Gestatus biugis Regulus esset equis.

Quia autem crebra, imò assidua hæc Gestatio; curæ fuit, ut locus esset in vrbe aut villis duplex, Apertus & Tectus. Ille in æstate vsui; hic hieme. Et apertæ quidem Gestationes non nisi *arboribus claudebantur ad latera, plerumque infructuosis, & quæ speciem modò haberent. Vlpianus de Vsufructu: *Et si fortè voluptare fuit prædium, viridaria vel Gestationes, vel deambulationes, arboribus infructuosis opacas atque amœnas, non debet deijcere.* Plinius lib. II. Epistolar. *Gestatio buxo aut rore marino ambitur.* At tectæ, porticibus claudebantur, opere & manu factis. Vtrumque genus Iuuenalis tetigit, Sat. IIII.

* Vt Xysti.
& sunt ipsi.

Quid refert igitur, quantis iumenta fatiget

Porticibus? quantâ nemorum vectetur in umbrâ?

Nam priora palàm ad porticum Gestatoriam, in quâ essedo cursus. Et posteriora explicat Scholiastes, *Viridaria, ubi solent Gestari.* Iterùm de Tectis, idem Sat. VII.

Balnea sexcentis, & pluris Porticus, in quâ

Gestetur dominus, quoties pluit. anne serenum

Exspectet, spargatque luto iumenta recenti?

Atque ex Porticus, fortassè & Viridaria, plerumque rotundæ, & in orbem ibant. Quare? quia in exiguo spatio scilicet, amplior ita vectatio, continens & recurrens. Plinius indicauit, cum dixit: *Rore marino ambitur.* Ergo Ambitus fuit: & clariùs inscriptio hæc marmoris, ubi & magnitudo Porticus expressa:

GESTATIO

CIRCINI. EXTERIOR

A DIAETA. APOLLINIS

AD. DIAETA. EANDEM

IN. CIRCIVITV. P. ∞. CC.

LXXVII.

Has tales, ditiores etiam in ipsâ vrbe habebant, suisq; domibus. nec Martialem aliter exaudio, lib. XII. ad Sparsum quemdam:

Et rus in vrbe est, vinitorq; Romanus,

Intraque limen clausus essedo cursus.

Non aliud quàm Gestatio clausa tectaque est: eoq; non placeat rescribi, *latus essedo cursus.* Noto denique, solum ipsum in his arte

factum & duratum fuisse leuiter: vt & concussio leuior esset, nec rotæ inæqualiter imprimerentur. Plinius in laudibus suburbani Comensis, lib. i. Epist. *Quid Euripus viridis & gemmeus? quid illa mollis, & tamen solida Gestatio?* Nam pro ipso loco accipit, vt superiora aliquot exempla item euincunt. Hæc veteres, & pro bono valetudinis, quod res ipsa dicit. Plinius item, lib. xxviii. *Inprimis verò prodest (valetudini) Ambulatio, Gestatio, & ea pluribus modis.* Seneca commendat, epist. xv. *Gestatio & corpus concutit, & studio non officit. possis legere, possis dictare, possis loqui, possis audire.* Et de concussione illâ distinctiùs, epist. lvi. *Mihi tamen opus erat concutere corpus, vt siue bilis insederat faucibus, discuteretur; siue ipse ex aliquâ causâ spiritus densior erat, extenuaret illum iactatio.* Sanè litteratorum, & qui menti operantur, exercitium illud sit: doleo periisse, aut certè per mores siue opes à nobis non vsurpari. Tu vale mi Orteli. In Musæo nostro, prid. Kal. Iul. ∞. IO. xciv.

EPISTOLA XII.

Bruxellam.

OTHONI HARTIO I^{to} S. D.

EN, mi Otho, ad nostrum Thesaurarium, (quidni nostrum? ego hercules corde veneror & amo) en inquam, de re quam commisit. Iuuenis de quo dixeram, & qui initio excusauerat, nunc paratus videtur, & rumpet vinculum quod ligabat. Scripsi igitur, & expecto quid videatur. Si arcessi eum placet, & coràm conspici atque audiri; hoc approbem, ne vnus mei suffragio admittatur. Confido equidem fore, qualem volumus, & esse in eo quæ volumus; sed vos quoque diiudicare, quid nocet? imò id opus est, & decet. Rescribe verbo, non longos logos, auocor, & fabri mei strepunt. Adfirmo tibi, per læuam hanc occupatiunculam iacere studia, & interiores litterulas nostras. Sed non diu me tenebit, abi ædificatio, meam imminuis, res tuas tibi habe. Vale. Louanij, vii. Kalend. Sept. ∞. IO. xciii.

EPI-

EPISTOLA XIII.

*Bruxellam.*IOHANNI DRENCKWAIRTO, *supremo Regio Thesaurario.*

QUOD agere cœperam cum adolescente illo Batau, ut operam daret tibi in scriptione, & alio ministerio honesto, et si initio remora aut impedimentum fuit, tamen videor peregisſe. Peregisſe inquam, quod ad ipsum attinet: qui iam inclinatus, & expecto voluntatis tuæ nutum. Si ita fedet, mittam ipsum ad te ut videas, explores; & transigas etiam, si approbabis. Equidem falli possum, sed moribus, industriâ, & mediocri doctrinâ, spero sustinere meam & tuam expectationem posse. Honestus inter suos est, & natus è Perſinis: sed pietas & religionis studium (ama causſam) amouit eum è patriâ, ubi parentes quoque sunt inter planè probos. Cetera, Vir Ampl^{me} tuo iudicio relinquo, quod certum mihi est acceſſe & rectum. Verbo si rescribis, mittam eum ad te, & Mechliniâ euocabo, ubi nunc agit. Ampliſſ^{me} & Nobil^{me} Domine, diu reip. regi, & nobis, ſalue. Louanij, VII. Kal. Sextil. ∞. IO. XCIIII.

EPISTOLA XIIII.

Antuerpiam.

CORNELIO PRVNIO V. C. S. D.

EVGE, euge benignitatem tuam! qui munera ad me mittis, non plenâ manu aut sinu, quod dicitur, sed toto curru. Fatebor tibi, velut ictu lætitiæ percussus sum, cùm vidi: & horto perpetuum emblema & ornamentum inſeuiſti, quo maximè egebat. Nam florum aliquid, fruticum iſtorum nihil habebam: ut munus tuum non magnitudine ſolùm (verè tale est) sed oportunitate mihi ſit gratum. Feciſti quod ſcripſeras, & Ditem patrem ab inferis excitavi, qui non florilegam Proſerpinam, sed Floram ipſam raperet & Pomonam. Amo amo te, etiam cognatum tuum *Dilſtium*, qui tam promptè, tam benignè, hoc curauit. Quid autem ultra dicam? etiam illud, pœnitentiam iam agere impudentiæ meæ incipiebam, qui ſic confidenter poſtulaſſem, quod ipſe non haberes. Sed næ ego pœnitentiæ illius magnam nunc pœnitentiam ago, cùm ſucceſſum video, & ius mihi hoc fuiſſe in candidiſſimo tuo amore. Enimverò, mi Pruni,

ferrea hæc sunt tempora, liceat etiam uti interdum ferreâ fronte. Etsi mollis ea mihi per naturam est, sed sic desiderium & cupiditas indurat: qui auidè ista hortensia appeto, auocamenta non à studijs solùm, sed à curis. quas tempora hæc assiduè & vberim gignunt. Quibus etsi non tollitur lumen illud, ut sic dicam, mentis: tamen interdum offuscatur, & velut nubeculâ serenitatem eius subducunt. Tu verò accumulas etiam beneficium, & de fenestris in nouâ domo iterum offers. Accepi & accipio, fenestras inquam: & duas nomini tuo inscribam. Te autem ipsum V. C. in hoc pectore, è quo nulla dies euellat. Louanij, III. Kal. Oct. ∞. Id. XCIIII.

EPISTOLA XV.

*Ingolstadium.*HYBERTO GIFFANIO *J^{to}* S. D.

CVM Francofurti te vidi, & magis cùm audiui, decretum mihi certò amicitiam tecum colere, quam etiam colo. Nihil in animo remissi, etsi in scriptione fortasse aliquid fuit, variâ vel culpâ vel causâ. Culpa quidem in ijs, siqui meas (bis enim scripsi) aut non reddiderunt per negligentiam, aut per malitiam suppresserunt: causâ etiam in me, quem occupatiunculæ, & valetudinis infirmitas recidere cogunt & imminuere totum hoc genus scriptionis. Sumus Louanij, docemus, ædificamus etiam: an non bono magnoque animo, inter medias res aduersas? Litteris quidem quid hîc fiat, per te intellegis, nec pueros Musarum nunc in pretio, sed Martis. Apud vos aliter, & video Germaniam totam excoli, & fugitiuas è Gallia artes sedem figere illîc. Longum ita sit, nec magnus ille hostis quietem istam turbet, qui in limite, ut audimus, assultat. Ego ab Italis variè vocor, Pisas, Patavium, Mediolanum: tenet patria, à quâ tamen vel inuitus auellar, si possidet & mancipio habet eam Mauors. De Ic^{tis} quod requiris, nihil mihi nunc in promptu: sed nec otium nostra dispiciendi. Militia me exercet, sed vetus illa Romana: & cœptam est cudi. Tu quid agas, quâ agas, & satin' ex voto tuo illîc & merito, velim scire: & te ætatem valere. Vale V. Cl. Louanij, Idibus Nouemb. ∞. Id. XCIIII.

EPISTOLA XVI.

CAROLO CLVSIO S. D.

ARGVMENTVM te scribendi non habere, & tamen scribere, certè amoris est argumentum mi Clusi. De quo inter nos ambigere quâ possumus? inueterauit iamdiu, & vt annosa arbor,

— *quantum vertice ad auras*

Æthereas, tantum radice ad tartara tendit.

Sed mitto blandiri. Germanum nobilem, te mystagogo, in amicitia nostræ ædem recepi: & vt tua elogia sunt, non eam maculabit. Valetudinem tibi in hac ætate satis validam esse, gaudeo, & diu talem precor: de meâ quod quæris, ambigua est, & vt cum nostro Comico, magis varia quàm panthera. Totâ quidem hac æstate aduersa fuit: sperassem meliorem, si Aquis Spadanis vti mihi per terrores vestros licuisset. Videbo quid in proximâ erit, si tamen Deus & hanc dabit. Tu mi Clusi salue, & hunc ineuntem annum atque alios felix vide. Louanij, III. Kal. Ianuar. ∞. ID. XCV.

EPISTOLA XVII.

*Leodicum.*GVILIELMO BEECKMANNO Ire S. D.

NVPER admodum litteras tuas accepi, & hauebam iam nunc respondere, sed muliercula elapsa mihi celerius opinione fuit. In morâ nihil intertrimenti: animus in te est qui fuit, imò addo qui erit: id est, iudicio & affectu tui amans. Iudicium meum meruerunt cùm alia in te, tum modestia: quæ numquam me fefellit radix esse & altrix virtutis & veræ famæ. Oculi & animus mihi sæpè dolent. cùm aliam iuuentutem istam video, proteruam, lubricam, vanam; & id in laudabilium omnium rerum inopiâ, aut raritate. At firma & bona mens, vt ager post quietem, fructus promittit vberes, & non fallaces. In eâ re vtinam contulerit, aut conferat aliquid, consuetudo vel auditio mea! Scio optare, & non minùs tibi fauentem, quàm tuos esse. Tu autem non speras tantum, sed iactas, & inuidiosum exemplum adfers Alexandri & Aristotelis: quod non agnosco, & scio esse super fortem

fortem nostram. Affectum tamen tuum agnosco & amplector, nec nolo sic errare leuiter, qui doctorem me habuerunt, aut habent: hoc fine, vt ardentius amplectantur aut perseuerent, quæ præscripsi. Duxisse enim & præiuisse ad bona me spero, & porro volo mi Beeckmanne, vbi occasio aut facultas erit. De Orano iam olim meo, spondere ausim, quòd te amabit, iuuabit, pro copiâ suâ & Genio temporum: nec vltra te scio velle. Ego hoc vnum à te, vti me ames, & fratri tuo Canonico affectum hunc à me nuncies cū salute. Louanij, postr. Non. anni noui ∞. Id. XCV.

EPISTOLA XVIII.

Ariam.

FRANCISCO MODIO S. D.

GRATVLOR rediisse mi Modi, gratulor, & animi mei voto tibi adsum. Quando ad nos? inuise veteres tuas sedes, veteres etiam amicos: reperies & affectus veteres, nec temporum aut locorum interuallo mutasse. Ille quem amare me inuito solebas (liberè dicam) abiit

Illuc, vnde negant redire quemquam.

Sed abiit & noster ille Victor, ingenio dissimilis, & totus puritas, candor, fides. Rogas de meis studijs. quid si iacere ea dicam, per tempora parum ijs amica? nec mirum, nec iniquum dicam: tamen, vt possum, erigo, & pars altera Militiæ me habebat. Machinas & instrumenta eius tractabam. O me vel in turbis beatum, quòd animum abduco, & his oblectatiunculis pasco!

—— *nihil amplius oro*

Maiâ nate, nisi vt propria hæc mihi munera faxis.

Eodem te, mi Modi, voco. nec ad elegantia illa solum, sed sapientia studia: quæ & æuo huic, & ætati tuæ maturiori, sint apta. *Satis multum temporis sparsimus, ait ille, incipiamus in senectute vasa colligere.* In freto viximus, moriamur in portu. Fac, fac o ad alta natum ingenium! & semper sic sensi de te, & magnum spondi. Quod autem in extremo me rogas, siquid in Cæsareos scriptores habeam, communicem: parare te eorum editionem: ecce subiunxi. & amplius dico, siquid in aliâ re iuuare te, etiam re meâ possim, pete, & puta factum. Louanij, VIII. Kal. Febr. ∞. Id. XCV.

In Vulcatij Cassio scribitur:

Enumeravit deinde omnes Principes, qui essent occisi. dicens meruisse Neronem, debuisse Caligulam, Othonem & Vitellium nec imperare voluisse. Nam de Pertinace & Galbâ paria sentiebat, cum diceret, In imperatore avaritiam esse acerbissimum malum.

Mirum de Pertinace hîc dici, & illum Galbæ etiam (quanto post Galbam?) præponi. Sed magis mirum, hæc ab Antonino Imp. dici, qui Pertinacem antecessit. An ille de morte eius si fortè diuinauit? Putarem, de pertinaciâ Galbæ. & propriè significat vel tenacem nimis fuisse; vel & peruicacem in proposito non largiendi. Spartianus videatur eâ voce sic vsus in Seuero: *Cognomen Pertinacis, non tam ex suâ voluntate, quàm ex morum parcimoniâ videtur habuisse. Nam Pertinacem & Parcum æquiparat. Sed videndum ne ibi veriùs (ex sententiâ) morum acrimoniâ.* Sic Capitolinus, in Albino: *Cum suis numquam cenauit, vel propter vinolentiam, vel propter morum acrimoniam.* Lampridius in Alexandro: *Aulicum ministerium contraxit. ita vt ammonas non dignitatem acciperent, fullones, vestitores, pictores, & pincernæ, omnes castrenses ministri.*

Itâne Castrenses ministri cum Aulicis hîc miscentur? atque adeò pincernis & id genus iunguntur. Vide num, gastrenses: *παρὰ τὴν γαστέρα.* qui, inquam, ventris ministri sunt. Ita Ammianus libro XXV. *Hyperochum antehac rectè gastrensis ministrum, id est ventris & gutturis.* An placet sectæ gastrensis? sed vox compâret. In Festo est: *Mugger dicitur à castrensiū hominibus, quasi mucosus, qui talis malè ludit.* Suspicebam & hîc, gastrensiū. quid enim talis, cum castris? qui illinc, vulgò certè, exfulabant. Atqui vulgi hoc verbum. Si tamen retines; tum placeat *telis* legi: & sic dictum ioco militari, qui in cottidianis proludijs siue exercitijs tela ignauè & languidè mitteret. In Lampridij Heligabalo:

Vt ex totâ penitus vrbe atque ex nauticis monobelos quærerent. sic eos appellabant, qui viriliores videbantur.

Causam eius nominis haud assequor satis, nec nimis scrutor: sed mihi clarius esset, *onobelos*: quasi asinino telo insignes. Ita Commodus hominem habuit magnâ prominentiâ, quem *Onon* appellabat. In Capitolini M. Antonino:

Cum egrotare cœpisset, filium aduocauit, atque ab eo primùm petijt,

ut belli reliquias non contemneret, ne videretur Remp. prodere. & cum filius ei respondisset, cupere se primum sanitatem, ut vellet, permisit; petens tamen ut exspectaret paucos dies, aut simul proficisceretur.

A sententiâ corrigere admoncor, *cupere se primum ciuitatem.* Pater quidem filium Commodum hortabatur belli reliqua conficere; sed ille ad urbem adspirabat, quasi illuc imperium firmandum, & sedes eius occupanda. Sed reuera deliciae & luxus eum trahebant: quod ex Herodiano discas, quem hîc vide. In sequentibus etiam lego: *ut vnâ proficiscerentur.* Cùm vidit pater decretum ei ire; permisit, inquit, rogans tamen moram aliquam post suam mortem, ut nempe funere facto, urnam paternam & reliquias secum ferret: atque ita *vnâ proficiscerentur.* In Vulcatij Cassio:

Scis enim ipse, quod Maiestatis hæc natura est, ut videantur vim pati, etiam quibus probatur.

Sunt verba ex ipsâ epistolâ Marci ad Verum, sed emendanda, etiam quibus parabatur: vel, & à quibus. Dissuadet Marcus puniri Cassium, etsi affectati regni & (ut loquebantur) Maiestatis suspectum. Causam dat, quia egrè persuadetur alijs, quemquam hoc tentasse: & vim, inquit, atque iniuriam passi videntur, qui ipsam parabant. Hoc est, quod subiicit: *Non credi Principibus de affectatâ tyrannide, nisi interfectis.* In Capitolini Maximo & Balbino:

Maximum igitur atque Balbinum, quorum vnus in re militari tantus est, uti nobilitatem generis splendore virtutis allegerit; alter ita clarus nobilitate est, ut & morum lenitate reip. sit necessarius.

Constat maximum istum è nobilitate non fuisse: atque ipse Capitolinus mox addidit: *Maximo pater fuit è plebe.* Itaque legendum: *ut ignobilitatem generis splendore virtutis texerit: aut si quis mauult, alluxerit.* In Spartiani Hadriano:

Omnibus Hispanis Tarraconem vocatis, dilectumque ioculariter (ut verba ipsa ponit Marius Maximus) detractantibus.

Imò tota hæc res iocularis non fuit: seriò actum, & puniti mox detractantes. Scribam ego: *populariter detractantibus.* In Lampridij Alexandro:

Historicos eius temporis legant, & maximè Acholium, qui & itinera

itineræ huius Principis scripsit.

Conuenire magis censebam, *qui & intima*. Iterum in Lampri dij Alexandro:

Antonini nomen suscipi mereatur, Senatus Antonini mereatur.

Verius: *suscipe. Mereatur Senatus, Antonini mereantur.* Ohe, satis hæc funto. *μη κόρη ἐλθὼν κνίσῃ*, ait Pindarus. Vale.

EPISTOLA XIX.

Leodicum.

P. LEONARDO LESSIO, *Theol. Soc. Iesu S. D.*

FONTES & ego te exspectamus. Quid venisti vt sic abires, consors discriminis tantum, & vix fructus? Redi cum bono Deo, ille aderit & securitatem dabit, fortasse & sanitatem. Turba quidem hîc nunc exigua, sed crescet: & illi ipsi qui Limburgi sunt, & vibices vinculorum adhuc gestant, illi, inquam, redeunt, & sperant meliora. Post latrocinium recens, viæ tutiores sunt, post tempestatem ferè serenitas: nobis, post periculum & fugam, quies & securitas adsint. Principi Electori qui à consilijs sunt, polliciti mihi tutelam, & nostri curam: nihil tamen adhuc factum cuius fructus appareat, & in oculos incurrat. Salue mi Pater, & tecum Smithus. Quandocunque venietis, cænulam vobis paratam apud me scitote, ex legibus Spadanis, tenuem, frugalem, cum fame dimissuram. Spadæ, iv. Idus Iulij ∞. 10. xcv.

EPISTOLA XX.

Antuerpiam.

IOH. BRANTIO, *Graphiario S. D.*

IN ipsâ tristitiâ tuâ & luctu super paternâ morte, gaudium aliquod mihi fuisse, non possum mi Branti negare. Non quin dolori mihi dolor tuus fuerit, & seriò fuerit: sed quòd memoria mei in illi ipso adhuc actu apud te fuerit, & binis tuis litteris me compellaris. Benè factum, in tali forte exprimit se animus & clarè ostendit quos habeat inclusos. Itaque hoc ipso video valdè me à te amari, quòd cogitationem & scripta etiam ad me mittas, & tacitè solatium aliquod petas. Vtinam dare possim, vt volo, mi Branti! si non pulsus dolor tuus, certè fractus esset, & talis à quo periculum non esset viro forti. Etsi cur ego

dem? te ita cùm video, nihil opus: qui & legisti hæc omnia, quæ dici possunt & solent, & excerpta eorum quædam in epistolâ tuâ vtiliter sparsa cerno. Duo quidem sunt, quæ solari te maximè debent. & communis illa lex, quam fatuus est qui non cogitat, **DEBVISSE MORI**: & quòd indulgentiâ quâdam & benignitate diuinâ diutissimè eo fruitus es, & præter communem morem. Ad extremam ætatem parens ille tuus venerat, vidit in plerisque liberorum, quæ voluit: te coniugio, prole, officio florentem: quid ultra ei gaudij accedere potuit, imò quid non doloris? Ætas illa pessima subiecta tot incommodis, ætas hæc publica tot vitijs aut cladibus: ut nihil nisi misérias propagari illi voluerit, qui vitam. Votis, votis prosequendus est cùm abiit mi Branti, ut feliciter & ad supera illa ierit; non querelæ interponendæ, nec reuocandus ad humum & misérias humanas. Quas qui recto oculo intuetur & diiudicat, proh Deus quid in vitâ eum teneat aut iuuet? Sed fatui ita plerique & terreni sensus sumus, ut viuere tantum ut viuamus iuuet, & quia innatus aliquis metus est à solutione & morte. Tolle hunc, vitæ suauitatem sustuleris; & vereor ut plerique faciant, quod ille qui Platonis Phædone lecto properauit ad spontaneam mortem. Hęc & talia meditanda mi Branti: non dilato, quia & scire te scio, & spero vsurpare. Nos Louanij iterum sumus Spadâ reduces, & penè in Batauiam reduces, ut vis fuit & insidię hostiles. At Deus tutatus est, & velut nube me velatum ab ijs texit. Vbi dixi, v. Idus Sextil. ∞. Io. xcv.

EPISTOLA XXI.

*Leodicum.*PETRO ORANO *I^{to}.*

BEKEMANNVS ad vos venit, quem litteræ meæ non tam conciliant, quàm ostendunt. Vidisse eum & nouisse, amare est: ita sunt mores & ingenium adolescentis, addo & doctrinam super hanc ætatem. Doctrina autem ipsa melior politiorque est: in Iure vestro sine sordibus aut scabritie, denique & à Græcis fontibus hausta. Siue erit apud te in contubernio, siue crebrò veniet, benignus ei meâ causâ esto; & tua audacter aperi, non priuati consilij solùm, sed & publici. De fide, & arcani patientiâ, sponso rem me cape. Filium tuum hîc erudiuit in Iuris rudimentis diligenter

diligenter & libenter : qui filius adhuc benè valet, & se gerit, spero & semper. Vale mi Oranè. Louanij, prid. Kal. xbres, ∞. 10. xcv.

EPISTOLA XXII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

CVM ipsa liberalitas Fontani Comitissæ mihi grata est, tum gratior te nunciante. Quid potest benignius, à tali viro? & affectu profecto in me ostendis, quem animo aestimare magis & pendere possum, quàm sermone promere aut linguâ. Quid autem gratias tibi agam? nec veteres quidem exsolui, & iam nunc tacitus mihi morsus est, quod pro nupero beneficio pecuniæ annumeratæ, nihil feci aut dixi, quo internam hanc gratitudinem testarer. Certè enim ea in animo est, crede Vir Amplissime; & inter omnes Belgarum procures, tibi fatemur nos obstrictos. Age, quæ benignitas tua est, amare imò & curare (ita enim facis) me perge: non quò magis tuus fiam, quod vix potest, sed quia generosis animis ita insitum est, beneficia sua amare. Amp. & N. D. Regi & Reip. vale. Louanij, prid. Kal. Decemb. ∞. 10. xcv.

EPISTOLA XXIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario supremo Regio.*

QUOD iamdiu insueui, id facio; & cum auxilij aut opis egeo, ad te recurro. Fiducia benignitatis tuæ, in me toties declaratæ, impellit; tum etiam, quia ista res est, quæ propriè te & tribunal tuum spectat. Nam cum Ærario regio mihi res est: quæ? ut id exhauriam (iocanti dabis veniam) & ego quoque inter publicas necessitates, vnà cum multis, veniam petitor. Cum multis, sed in causâ remotâ & propriâ, & ut stipendij semestris solutionem impetrem, quod Rex titulo Historiographi sui voluit me ferre acceptum. Libellum communiter ad Senatum vestrum (ita moris esse audio) concepi: sed tuâ auctoritate & gratiâ inprimis niti me fateor: ac rogo, ut pro affectu tuo veteri, Amp. & N. D. mihi consulas, & rem hanc ex tardâ aut turbidâ expeditam reddas & tranquillam. Louanij, XII. Kalend. Sept. ∞. 10. xcvi.

EPISTOLA XXIII.

IACOBO MARCHANTIO S. D.

LIBRVM tuum & litteras vnâ accepi, etsi eundem librum aliquot iam septimanis antè à Moreto, sed ita vt ipse poposcerim: nam tenebat me (vt verum dicam) auiditas videndi. Vidi, legi, & vel publicè tibi velim dare testimonium, industriæ, prudentiæ, sed & eloquentiæ, pro historico quidem modo. Illud vellem (vt omnia dicam) diffusiozem te alibi fuisse; non mihi, cui abundè hæc satis sunt, & neruosa placere solent, sed alijs, qui aut non capiunt hæc breuia, aut ad ea non excitantur. Cetera, in re accurata & inquisita sunt; nec moueat te, siquid ^{* Censores.} *ἐξέτασαι* mutarunt, aut detraxerunt. Solet olim & nunc fieri, & sapientis est publicis his iudicijs suum dare. Illud doleo, nihil benignè adhuc in te factum ab ijs, qui possunt & deberent, si mens & indoles illa vetus esset. Heu sæculum, non pro nostris artibus! & ego, quem tu in copiâ amicorum, circumfluere aliâ copiâ censes, in me sentio: qui nihil magnoperè è studijs meis rettuli, præter nomen & famam, & ea quoque à multis calcata. Quid faciamus? quod fecimus. si rectum honestumque est ista colere, perseueremus: & præmium in illis ipsis, ac fructu nostro interno, ponamus. Mihi crede, aurifer ille Tagus non nobis fluit: quidquid conetur, & spem faciat amica ibi tua proles. Quam animo complector & saluto, fac tu & meis verbis, cùm scribes. Vale Vir Cl^{me}. Louanij, post. Idus Ian. ∞. Id. XCVII.

EPISTOLA XXV.

Leodicum.

HERMANNO MALLEANO S. D.

BINAS à te accepi, fateor, sed vnis tantum postremisque respondere mihi fas sit: tum quia occupatiunculæ ita suadent, tum quia in prioribus tuis nihil præter affectum in me erat, quem notum habeo, & item carum. Reponi eum pro meâ parte, semel scito. Rogas & angite significas de valetudine meâ, præsertim in hac aëris intemperie, quæ multos in valetudinarium, multos in Charonium, apud nos quoque misit. Audi quod gaudeas,

gaudeas, fatis valeo, meliusculè etiam quàm soleo: adeò in hac quoque re morbus meus singularis est, & extra leges communes abit. At horti quoque nostri rident & florent, sed subdolum, vt vereor: & proxima æstas funera nobis aut dabit, aut ostendet. Nam iam nunc esse arbitror, sed terra tegit & occultat. De otio tuo sic honesto & industrioso, gaudeo & gratulor. Perge in istis, nec Electa illa (sic appellare soleo) omitte, segetem veram doctrinæ. Qui è variâ illâ lectione nihil colligit, seponit, disponit: nugas agit, & in acceptum pauca refert. Ordo cuique suus solet esse, nec in eâ re temerè præscribam: tuum illum serua, & minora quæ occurrent, in Alphabeti seriem distingue. Sed heus, te dubitare etiam de fato Bogardi, olim hospitis tui! ille verò vixit, & dum Bruxellæ essem, ante quatuor circiter septimanas, subito morbo extinctus est. Quid nouum? homo erat, & omnia in vna voce dicta. Te valere & viuere opto, mi Malleane. Louanij, XIII. Kal. Febr. ∞. IO. XCVII.

EPISTOLA XXVI.

*Brugas.*GVILIELMO MICHIELSIO *J^{to}* S. D.

SCRIPITIO tua, quâ beniuolentiam in me abundè testaris, pergrata sanè fuit: neque tarda, vt dicis. Nam scio multa interuenire in peregrinatione & itinere, ac priusquam stabilis aliqua sedes sit, quæ mentem à tali cogitatione auocent: tam mihi excusanda, quàm illud dolendum, morbum etiam inter causas fuisse. Sed benè, quòd fuisse: & meliorem firmioremque te nunc esse, eadem litteræ nunciabant. Vtinam de matre tuâ eadem spes sit! quam ego vereor, vti hoc genus morbi est, ad lentam & certam mortem ire. Sed præcipe tale iam nunc animo, & illum firma atque erige in omnem euentum. Vitæ hoc saluum, vt sic dicam, iam ingredi seriò incipis: pueritia & adolescentia tua lusit adhuc circa litus. Propone tibi & scito, multa salsa & amara euentura; sed quæ tamen voluptate aut amœnitate aliquâ summus ille Deus solet temperare. Vtraque modicè habenda sunt sapienti: hæc cum metu aliquo, illa cum spe, quia vtraque incerta, & vicibus suis mutantur. Idem in Republicâ tibi eueniet, cuius partem (& gratulor) nunc attigisti. Habeas, quæso, illam vt publicam,

publicam, & valdè nunc afflictam pro viribus erige aut solare. In eâ quoque vices videbis, & Deum nunc vindicem, nunc fauorem: vt vel merita nostra sunt, aut consilia eius occulta. Itaque nec in propinquo quidem naufragio eius despera. ita homini videbitur, sed ille vno nutu attollet, qui omnia nutu suo regit. De Lernutio meo, grata quæ nuncias. amo veteri & fido affectu illum virum: & tempora si alia sint (spero, breui) ita viuam, vt ipse me, aut ego illum videbo. Vale mi Michielsi. Louanij, post. Kal. Febr. ∞. ID. XCVII.

EPISTOLA XXVII.

Coloniam.

CAROLO VTENHOVIO.

EPISTOLAS crebras ad me mittis, & nouo planè genere scriptas. Nam solutis verbis cum legere me censeo, & scriptura præferat, mox versum & vincula agnosco: nec tamen vel primâ scripture me fefellisti. Ita me Musæ, Musicum & lepidum hoc genus est, & quod pauci imitentur, nec nisi quibus pectus imbutum poëtica eâ copiâ, & stilius factus ad promendum. Mitte, mitte sæpius, & nos oblecta. Scribis de Pannonico bello, quod feruet, & quid mihi videatur. Mihi? quod Principes faciunt, benè factum, nec in consilia illa inquirō. Videtur & necessitas fuisse bellandi, cum gens illa effera sic instaret, & identidem inducias ac pacta violaret. Sempërne contemni & calcari? Et tamen bellum magnum, anceps præuideo, & cum poëtâ,

*Eheu quantus equis, quantus adest viris
Sudor?*

imò & sanguis: nec vno alteroque prælio res ibi decernenda. De exitu tamen benè sperem, quia causa bona est: & confidam etiam, si Germani, qui fuerunt, fient. Cum bonâ veniâ gentis dixerim, ab annis centum quæ mutatio, id est inclinatio facta? in robore, in opibus, in animis: nec dixeris esse vltra Martis illos pullos, & Homeri verbo, * θυμολέοντας. Profectò fuerunt. nec olim & Romano solùm æuo; sed Caroli magni, atque infra, perseuerarunt. Ecce, in Fridericorum, Othonum, Henricorum rebus, quàm multa egregiæ fortitudinis opera? Vnum in Friderici primi occurrit mirabile. Obsidebatur Tusculi Antistes Colonienſis

* animo
leonino.

nienſis à triginta millibus Romanorum, qui tunc Imperatori hoſtes. Ad opem ferendam, ceteris cunctantibus, Moguntinus progreditur, & *quingentos ſuos milites, cum Caſarianis octingentis* educit. Inſtruuntur acies, ſine aſtu aut fraude palàm certatur: fuſi fugatiq̃ue Itali, & *ad quindecim millia ex iis caſa*. Res fide pænè maior: ſed eius æui ſcriptoribus adfirmata. Neque alibi ſimilia, ſi non paria, exempla deſunt. vt iure iactare & dicere Rudolſus Auſtriacus primus potuerit: * *Se in qualibet mundi parte, cum electis quattuor galeatorum, & quadraginta peditum armatorum de Aleman- niâ millibus, ſtare inuictum: æſtimans hos omnem multitudinem aggreſſuros.* En robora illius gentis: quid potentia & opes? paucis indi- cijs colligendæ. Rudolſus Auſtriacus electus Imperator, cùm Aquasgrani venit, coronæ cauſſâ: occurrerunt ei Dux Bava- riæ, Saxoniæ, & alij cum viginti millibus equitum. Multitudinem a- liam hominum ſtrata publica, vſque ad tria milliaria, vix commodè re- cipiebat. Poſteà deinde, in Adolphi electione: equos phaleratos ha- buerunt Moguntinus mille quingentos, Treuirenſis mille trecentos, Al- bertus dux mille quingentos: & vbi reliqua omnis Nobilitas vtriuf- que claſſis? Vnus Fuldenſis Abbas ſexaginta millia bellatorum Im- peratori præbebat in hoſtem. Nec in hominibus tantùm, ſed in auro & argento exuberabant. Ciues Friburgenſes comiti (Rudolſo) do- mino ſuo, pro modicâ* emendâ, viginti millia marcarum tradiderunt. Item: Ciues Columbarienſes regi Rudolſo, vno anno, librarum triginta millia tranſmiſerunt. Paullò poſt: Thuricenſes mille quingentas, Con- ſtantienſes mille ducentas, Columbarienſes quingentas marcas regi Ru- dolſo dederunt. Columbarienſes, præter hæc, mille octingentas libras expenderant pro cibarijs & ſeruitijs dominorum. Sed & quidam Im- peratorum in pompâ & inſtrumento inſignes. De Carolo Boë- mo Imperatore, Annales: Erant omnia paramenta menſæ ſuæ ad com- edendum & bibendum, & * nauicula continens eleemoſynam illius men- ſæ, omnia de auro puro, nec quidquam inibi apparebat argenti: omnia au- tem inferiorum menſarum paramenta, etiam pro garcionibus, & currus ducens nauem continentem eleemoſynam, de argento fuerunt. Ecce, in il- lius æui ſimplicitate, etiam ſplendorem, inò luxum. Omnia ta- men ſuperabant Eccleſiarum opes, quæ pænè inmodicæ tunc fuerunt. Vno exemplo oſtendam. Exſtat pars Chronici veteris re- rum Maguntiacarum, per Conradum Episcopum: in quo recensentur

* Verba ig- ſa in M. Alberto, eius æui.

* Amendâ, ſiue mul- ctâ.

* Arcama- gna & re- ceptaculū vaſorum.

templi eius vasa, vestes, ornamenta, Deus bone, cui sine stupore legenda? *Purpuræ, tapetia, dorsalia, pallæ, casulæ, tunica, infula, tiaræ, anuli, thuribula, grues, pelues, urcei, calices, gemmæ*: tantâ copiâ, pondere, pretio, varietate, vt recensere deterrear: duo tantum ex omni cumulo excerpam. *Erant calices tres aurei (auratos omitto:) qui omnes habebant suas ampullas: & pyxidem ad hostias ex auro purissimo, & margaritis. Vno calice aureo solus Pontifex, vel prælatus Ecclesiæ in summis festiuitatibus utebatur. Alij duo, tantæ erant quantitatis, quòd cum ipsis diuina mysteria nequaquam poterant celebrari. Erat enim vnus maior altero. minor habebat cum patenâ marcas auri electissimi octodecim: in cuius pede per circuitum erant pretiosi lapides valdè, & in patenæ circuitu limbus, qui & ipse gemmis non carebat. Calix maior quot marcas auri habuerit, nescio: certum autem est, quòd spissitudo eius erat digiti, & per totum, tam in pede quàm suprâ, gemmis erat pretiosissimis adornatus. Habebat etiam idem calix duas ansas, quæ manus poterant implere leuantis. Huius patena talis erat latitudinis & spissitudinis, quod ipsi congruebat, & ipsa gemmis per circuitum decorata. Hic calix habebat altitudinem vnus vlnæ, & capere poterat dimidium sextarium vini: nec ab omni homine poterat leuari à terrâ. Alterum, quod eligo. inter varias Cruces, vna fuit lignea, auro optimo vestita. in quâ imago erat aurea Domini crucifixi, quæ imago cuiuslibet hominis communis magnitudinem excedebat: concaua, sed multum spissa: cuius venter plenus erat reliquiis, & gemmis pretiosissimis. Dicebatur autem nec Romanum Imperium meliores habere. In huius imaginis capite, loco oculorum, erant duæ gemmæ quas carbunculos vocant, tantæ magnitudinis, vt duo vitelli ouorum, qui in tenebris coruscabant. Huic cruci inscriptus erat versus iste:*

Auri sexcentas habet hæc crux aurea libras.

Et nota, quòd vna libra habet duas marcas. Sic ergo erant mille & ducentæ marcæ auri probatissimi. Pro speciali huius auri examinatissimo valore, crux ipsa proprio nomine censebatur, vocabatur autem BENNA. Ex his mi Vtenhoui, robur, potentiam, opes, velut pertransennam vides: & quàm ab ijs ætas hæc defecerit, quæ non nisi in vitia & luxum surgit. Quæ caussa mutationis? plures, nec lubet dicere. vnâ præcipuâ à factionibus scio, quæ diuellunt iunctas olim vires: & Imperatori quid nisi precariû pænè ius & imperium manet? Sed produco scriptionem, voto non querelâ clauden-

claudendam.

— *stet Capitolium*

Fulgens, triumphalisque possit

Roma ferox dare iura Medis.

Vale. Louanij, Kal. Iunijs. ∞. ID. XCVII.

EPISTOLA XXVIII.

Mechliniam.

IANO BERNARTIO I^{to} S. D.

MELIVSCVLE mihi esse, aut potius minùs malè quàm fuit, hoc tibi nuncio: etsi vires aut alacritatem, quæ in ipso isto perpeti languore aliqua fuit, nondum recepi. Cùm Deo videbitur, fiet; aut eò me recipiã, quò noster Berchemius. quem virum vnicè probum & litteratum nos amisisse, fideli testimonio meo scito. Heu, quid istud est, virtutem & prudentiam omnem à nobis sic abire: vitia, arma, barbariam manere, vel augeri? Iampridem vidimus, quidquid illud est, mutationem in Europâ & nobis Deum parare, & velut refingere velle hunc orbem. Sed hæc exspectanda nobis scilicet, & ferenda mente, quæ fortes & peritos cælestium decet. Queri, mollitia est; reluctari, infania. Sed ad te, laudo quòd pedem figas in genere vitæ, quod Deum & fata quoque scire debes tibi imposuisse. Aliud aliquod animo magis allubescit fortassè: sed quod tibi, hoc illis quoque euenire scito, qui compotes sunt eius, quod tu petis. Ij sibi displicent, tædia & molestias suas habent, & fortassè ad tuum illud acriter anhelant. Miseria aut insipientia nostra! numquam desiderijs aut iudicijs quiescere, absentia petere, præsentia contemnere; & vitam semper inter vota suspensam habere. Interea illa venit, quæ ad Berchemium vênit, & bonâ fide quietos semel silentesque reddit. At tu, mi Bernarti, viue & vale tuis. nam & augendum te breui aliâ prole ex famâ, an ex tuis litteris accepi? Louanij, IIII. Idus Iun. ∞. ID. XCVII.

EPISTOLA XXIX.

Bruxellam.

OTHONI HARTIO J^{to}.

INTELLEXI iam nunc ex litteris Marchantij de obitu Caroli filioli tui, neque nescio, ex communi parentum sensu, & tacitâ quâdam

quâdam naturæ lege, te & matrem dolere. coque manum stilo
 admoui, vt breuiter, sed fortiter te solarer. Quem? virum vfu &
 doctrinâ, rerum humanarum peritum & gnarum. Quid igitur
 tam obuium, tam assiduum in ijs, quàm iste casus? Perambula
 cogitatione vrbis tuæ domos: rara est excepta, quæ familiam
 quidem & proles habet. Comparatione illâ inuenies, benignè
 etiam tecum agi, qui non plures amiseris: & plures sanè habes,
 atque vt diu in solatium & fulcrum instantis senij habeas, Deum
 rogo. Sed enim iste eminere genio & ingenio videbatur. Credo
 equidem, & hoc ipsum est cur hîc non perennârit: quia Deus il-
 le optimus, optima ferè ad se trahit. Ad se, inquam mi Harti: &
 hoc caput alloquij, in superis beatifque locis filius tuus agit. Du-
 bitare non potes: dolere igitur non debes, gaudere potius, si ip-
 sum & bona eius amas. Atqui citò perijt. Quid hoc est? aut
 quantulum istud ipsum, quod longum nobis videtur? Triginta,
 sexaginta, centum anni, si cum volumine illo æui & cæli compa-
 rentur, quid sunt? punctistitium, & vix mereantur hoc nomen.
 Nihil hîc diuturnum: & verâ imagine tibi exprimam nostram
 vitam? Vidisti fabulas haud dubiè actitari sæpè, atque etiam à
 iuuentute in scholis. Prodeunt reges, satrapæ, alia officia, & qui-
 dam satellites, ac personæ in speciem, & mutæ. Ecce alij diutiùs
 ex ijs hærent in scænâ, & loquuntur; alij ostendunt se tantùm, &
 nec vocem edunt: simile nobis est, vario munere aut dignitate
 in theatrum hoc Vniuersi mittimur; alij silentio transimus, aut
 ostendimur tantùm. Nihilo tamen deterior ille, qui in vili veste,
 qui non diu hæsit, quàm ille qui regem aut longum carmen egit.
 Apud Deum vita longa non optima, sed innocentissima: & eam
 filius tuus in purâ illâ ætate habuit, & nunc gaudium & trium-
 phum. Adspicit te, & tuos, proque ijs orat & vota concipit: tu
 pone luctum, & patrem exue, indue Christianum, & virum.
 Cui rei quoniam & consuetudo & alloquia amicorum aliquid
 faciunt, ego & vxor vocamus amanter te & tuam ad nostros istos
 festiuos dies, & rogamus vt non negetis. Domus vobis mea pa-
 tet, & totus hic animus: venite, possidete, valete. Louanij, IIII.
 Nonas Sept. ∞. IO. XCVII.

EPISTOLA XXX.

*Augustam.*MATTHAEO RADERO, *Soc. Iesu*, S. D.

ET amicitiam libens tecum iungo mi Radere; & illi firmandæ, quod petis de Martiale, in parte effeci. Amicum me toti Societati vestræ esse, quidni profitear? quæ prima litteris his alijsque me imbuunt, quæ salutaria in omnem vitam præcepta dedit & præiuit. Amo hoc corpus, amo & membra: te inter isthæc, qui vel affectu tuo, vel iudicio de me, hunc affectum merebare. Etsi de iudicio, noli attollere nimis mi Radere. ego me non vetari inter summos scio, sed inter medios incedere, paullo altior rem fortasse ijs qui serpunt. Sed de Martiale quod tetigi, rem ecce habes. quid rem? pauca verba & notulas, atque eas alibi fortasse notandas. Tu facito, & Censor esto: tum etiam siquid ultra scire me putas, pete, non grauabor respondere, & certè te amare. Unà etiam Pontanum, eruditum & disertum virum, collegam tuum, quem saluto. Louanij, III. Kal. xbres. ∞. IO. XCVII.

EPISTOLA XXXI.

*Antuerpiam.*FRANCISCO SCHOTTO, *Senatori* S. D.

BONAE fidei creditum est negotium, ut video, quod tam sedulo & mature redditum est effectum. Tibi, & fratri tuo, hoc nomine debeo: & magis etiam pro affectu, quem in me ostendistis. Antuerpiam non temerè semper amaui, in quâ tam multi qui me amant. Coràm hoc nuper didici, atque abundè & largiter me vobis dedi. At tu & alij, inquis, queruntur de celeri discessu? Itane? amicè magis, quàm iustè profectò: & quæ vrbs me tam diu tenuisset? non ipsa Bruxella, quæ patria mea esse vult, nec est tamen nisi incolatu. Alibi natus, ibi educatus sum. Sed confidite. si proxima æstas viuum & valentem me habet, mens sem totum etiam vobis dabo, & conuiuiam: sed eâ lege, ut semel in die epulemur, reliquum fabulis & sermunculis, aut etiam occupatiunculis, detur. Utinam frater tuus interea ex Hispanis adsit! quem virum iam olim noui, & quia noui, amo. est inter eos, qui rem non speciem in doctrinâ habent. Vale. Louanij, Non. Nouemb. ∞. IO. XCVII.

EPISTOLA XXXII.

EVERARDO POLLIONI, 1to.

LAETVM me epistola tua reddiderat mi Pollio: ecce alteram ab amico aperio & lego, atque ibi triste illud de obitu parentis tui fulmen. Scio, & in animo isto sentio, ac quasi video dolorem tuum & complorationem: eò scilicet maiorem, quo melior ille tibi parens, & tu filius ei fuisti. Non sensibus solum & animis, sed domo & contubernio hærebatis: ut si amorem natura & sanguis non inderet, posset dedisse consuetudo. O triste discidium! sed soletur te mi Pollio, breue discidium: & quamdiu scilicet hæc terra & alienum domicilium nos habebit? Viue diu, & ita voueo: sed ut viuas diutissimè, quid nisi septuaginta, aut ut improbè, centum annos? Leue & breue est, si Æuum respicis, quod fluxit ab æterno & fluet. O miseras, ô vanas cogitationes nostras & curas! congerimus, ædificamus, libros scribimus, & eternitatem nobis quacumque viâ spondemus aut optamus. Quid tamen aut quantula ista sunt? quamdiu etiam sunt? non loquar de opibus aut ædificijs, quæ statim æuo aut casu pereunt: ipsa illa Fama, bonorum ingeniorum morbus, quousque se producit? Aliquid de Cicerone hodie aut Senecâ: id ipsum variè, inter culpas & laudes: sed quot anni sunt? vix mille quingenti, aut paullò vltra. Caput ipsum ingeniorum Homerus, nomen vindicat & possidet à bis mille quingentis & paullò amplius annis. Enimuerò quid hoc est? trigessimâ aut quadragessimâ stirpe potui eum attingere, & vide quid longum aut diuturnum vocemus. Cogitatio ista sæpè me & solata est, & erexit ad contemptum aut calcationem potius rerum fugacium, id est humanarum. Consolatio altera, à communi omnibus lege. Rideamus, si quis cum tributa populariter danda sunt, lamentetur, & sortem suam accuset. quid ita? quia omnes cum dant, non superbe solum sed stultè facit, qui se vult eximium aut exsortem. In hoc humani generis tributo cur non sic affecti sumus? cur fatuâ mollitie querelam & planctum miscemus? Hoc ipso quòd homo natus es, mori natus es: & siquid vltra punctum, horam, diem, annum viuis, donum est non debitum, & in gratiâ ac lucro ponas.

ponas. At nos obliuiscimur, aut non attendimus, & in tot mor-
tibus quæ cottidie occurrunt aut ingeruntur, vna aut altera nos
mouet & deijcit, quæ nos tangit. Alij si pereant, nihil noui aut
mali est: si nostri, ô nos miseros, ô infelices! Verba aut inuen-
tiunculæ non desunt, cur iniuria sit facta, cur Parca maligna
fuerit: & vides sæpè ac rides, credo, in hac re scænam vulgi. Stul-
ti, bis stulti, quod sumus cogitemus, & non magis miremur ho-
minem subitò, quàm florem mori. At tertiò, diuina cogitemus.
Ad meliora eundum est, ad puriora, lætiora, prauis, turbidis, tri-
stibus his relictis. Si ad ea te aptasti, & viaticum (vt sic dicam)
corrogasti virtutum & pietatis, quid malè te habet abire, aut a-
lium abisse? Gratare, si sapias ô homo, plausu & cantu prosequere,
qui non diu in salo iactatus peruenit ad beatum portum. Plu-
ra sunt, quæ tu tibi mi Pollio dices. Ego ex animo in dolore tuo
dolco, quem aliquem esse & cupio, & par est (neque enim homi-
nem exuimus) sed temperatum nec longum esse, hoc suadeo &
opto. Tu inquam tibi dices. quidni hoc sperem, qui mihi sic
lubenti prædicas studium tuum sapientiæ & quietis? Exoscula-
tus sum eam vocem. tu re effice, & nostri miserere qui volentes
& adspirantes ægrè huc venimus. Scripta nostra vides multum
(ingenuè fateor) à vano trahentia: ô si meo iudicio & voto illa
sint, quàm alia & diuersa sint? Verbum aut calami ductum non
perdam in illis, quæ ad solam fortassè scientiam faciunt: occuper
in istis, quæ ducunt ad duo dicta. Sapientia, inquam, me sibi
mancipet, Quies interna & externa (si possit) habeat: sibi alij
famam, honores, opes, cetera humana. Vt claudam, amo te mi
Pollio in intimo isto pectore, & opus te meum esse (ita profiteris)
non admitto solùm, sed gaudens sub signo. Perge, perge in viâ
quam pauci calcant, sed Deo & pietate ducibus, & per inteme-
rata vestigia maiorum. Louanij, Nonis xbris. ∞. IO. XCVII.
Nam tuas litteras satis serò accepi, & heri demum.

EPISTOLA XXXIII.

Lutetiam.

GVILIELMO BARCLAYO S. D.

AT tu files. vbi promissa de Iliade aut Chiliade ad vnam
lineam nostram? Expostulo. eò magis, quia materies illic
scribendi,

scribendi & seges, quam defectam referas in horrea nostra. Ab alijs de te cur audio, quæ non à te audio? Morsus & versiculos in doctores aduenas vidi, nec sine stricturâ nominis mei. Parum est. tu modò rectus perge, nec deicere, sed nec deflecte aut siste ad repugnandum. Monui antea, & iterò: modestia est, quæ te gratiosum exteris, quæ magnum etiam faciat & seruet. Ad contentiones si venitur, clades erunt, & Thebana aliqua pugna, in quâ victi victoresque plorent. Miseri homines, cur eò inclinamus? malitia est: vince, & quam dixi modestiam & frigus, ac me, ama. Louanij, ∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XXXIII.

Augustam.

IACOBO PONTANO, Soc. Iesu.

IN summo hoc frigore, cuius ego quidem impatientissimus sum, calfecit me tamen amica tua scriptio mi Pontane: & excitauit non ad scribendum solùm, sed ad redamandum. An non talem virum? inclino iamdiu, & ipse quod tu voluisti volui, ex quo scripta tua prima vidi: quod fuit Augustæ Treuironum, ex dono & beneficio Principum Bauariæ, quos transiens ante septennium illuc salutaui. Ab eo tempore, credes mihi hoc Pontane, & memoria tui inhæsit & probatio: atque idcò facile accendere hanc materiam, igni sic paratam. Quæ tu porrò in me nimis benigno corde & ore laudas, scito pauciora omnia esse: dare tamen operam vt sint, in primis Modestia & Probitas, quas ego æstimo & tollo super nomen omne litterarum. O institutionem vestram olim mihi vtilem! inhæret ea & inhæsit, atque illa Pallas fuit, quæ inter tempestates, imò naufragia, seruauit hunc Vlysses. Eadem iudicium & sensum istum ad virtutes formauit, quas vtinam sic indipisci, vt sequi, detur! sed conandum est, & Deus manum dabit. Is te mi Pontane seruet, & inter nos mutuum hunc amorem. Louanij, x. Kal. Febr. ∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XXXV.

*Lutetiam.*STEPHANO TURNEBO *Senatori S. D.*

TRISTE mihi auditu fuit, de Hadriani fratris tui morte, triste: & pænè sic, quasi alterum illum, tuum & Musarum parentem, iterum amissemus. Nam & amicitia iam inter nos vetus satis, & certè fida, coäluerat: & raritas ibi nunc talium, à clade istâ funesti belli. Solatur tamen, quòd & malis temporibus optimus ille subductus sit, & ne in virtutum & artium bonarum isto naufragio diutiùs iactaretur: solatur, quòd & tu in locum & vicem eius sic vltro venis, germanus Turnebi sanguis. Veni, parent animi huius fores, & affectui tuo velut brachia pando & occurro. Sicut agricola in locum amissæ arboris aliam subserit: sic nos in amicis oportet. Equidem & corporis huius oculis vsurpare te, atque alios insignes ibi viros, aueam: & spēsne est, vt vel obiter fiat? Aliqua, cùm pacem hanc video: maior, si valetudinem non videam, inclinantem & de ruinâ (cur dissimulem?) minantem. Sed siue viuo aut morior, vestri amans viuam moriarque: vt tu mei, per parentis, & nunc fratris, magnos manes precor. Louanij, postrid. Kal. Sextil. ∞. ID. XCVIII.

EPISTOLA XXXVI.

*Antuerpiam.*IOANNI MORETO, *Typographo celeberrimo.*

BRUXELLAE fuimus, ADMIRANDA obtulimus, grati fuimus: quid vltra? inquires. Hoc satis: & cultum hunc atque alium Principibus debemus; & iamdiu imbibi bonum, quia bonum, amare. Externa ab his internis expetere aut expectare, inscitia sit: & cum alio æuo hæc fuerunt. Qui nunc, inquam, hæc quærit; audacter ei edico abiicere

Hæc studia, atque omnes delicias animi.

Recudere te autem ADMIRANDA nostra, mihi gratum sit, priusquam alibi alij. Factum in quibusdam meis in Italiâ aut Galliâ: & indignor, aut si nō licet, doleo. quia & perperam multa; & mihi ipsi præripiunt castigare quædam, aut recēdere. Quid? polita omnia, & sub ascia, vt sic dicam, à nobis dedicata? Non

hercules. neque ita me *ludit amabilis insania*: neq; sum ille ubique

Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos.

Næui alibi, nodi, laxa quædam aut manca: & præoptem eluere, dissoluere, adstringere, adimplere. Nescio enim quomodo facilius hæc diiudico & arbitror, nitidè excusa à vobis, quàm confusè à me scripta. non enim exscripta: & primam ferè manum nostram semper habes. At isti properi impediunt: calumniæ aut petitioni me exponunt. Nosti hodiernum * τὸ φιλεπίτιμον. & quàm multi, qui legunt hoc tantum, vt carpant? scire abnuunt, & sumunt iudicare.

* cupidum
reprehendere.

— *hic nigrae succus lolliginis, hæc est*

Ærugo mera.

Iam nunc expertus in quodam altioris ordinis, qui luminibus meis ædificio suo sublimi obstruxit scilicet, & titulum mihi ereptum inscripsit. Faciat ipse, aut alij: quid lædunt? non me quidem. sed vt Sarpedon ille apud Homerum, hastâ petens Patroclum, equum eius iugalem interfecit: sic isti non me tangunt, fortasse impetum & velut ardorem illum animi prosternunt, quo ad honesta vehebamur. Etsi nec istum, & melior mentis ignis fuscitat, siquid soporis infuderunt. Sed abeant hæc, & valeat: ego vt istud, ad vos adspiro. Quando? quàm maturrimè potero. nam etsi domi etiam nunc vincula, nec aperti carceres;

— *tamen istuc mens animusque*

Fert, & amat spatiis obstantia rumpere claustra.

Semper ego non apud vos solum hilarior, sed à vobis melior redeo: gratia amicis & tibi, qui sic comiter habetis. Tibi, cuius domo, cuius mensâ vtor, pascor: an non hereditarium tibi onus? Nam cum Plantino, heu illo nostro, tessera hæc mihi sancti hospitij: cum vxore post illum: & te liberem, vtriusque heredem? Amice, ego tamquam polypus hæreo: per anticum emitte, per posticum insinuabo. Rides. & veni securus ab hoc metu, inquires. Scio, veniam: & fors sit scriptorum aliquid mecum. Vale, cum tuâ carâ & caris, quos saluto. Louanij, viii. Kal. Octob.

∞. IO. XCVIII.

EPISTOLA XXXVII. *Antuerpiam.*IOANNI BRANTIO, *Graphiario S. D.*

SOCERVM tuum libens vidi, mi Branti, virum prudentem, probum, patriæ amantem. Cuiusmodi paucos hodie habemus: & multi res suas agunt & augent, communium prætextu. Enimverò, spes sub nouo hoc Principe & statu noua ac melior nos respicit: si tamen & pax ab Angliâ affulget. Si non illa, & Bataui idem pertendunt: quam Salutis arcem vides? At sunt qui etiam de Regis nostri fato, sanè importuno (si ita est) narrant. Id verò fuerit omnibus consilijs nostris, si non turbandis, certè tardandis. Deus adiuua, & miseros Belgas tandem solatij aliquâ aurâ adspira. De Orteliano Epitaphio, tecum volo: sed languor meus mentem aut stilum vix erigit: & occupor, si vniquam omnino tempore mihi opus, vt semel & opportunè fiat. Vale mi Branti. Louanij, vii. Idus Septembr. ∞. Io. xcviii.

EPISTOLA XXXVIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario.*

VENIT ad me Balduinus tuus, planè meus futurus, quia tuus. Nec aliâ commendatione est opus. In studijs eius dirigendis prima nunc cura erit: & placuit valdè iudiciu tuum de Græcis. Profectò, vt hodie iudicia sunt & exacta eruditio, nemo in aliquâ classe, qui linguâ eâ non sit saltem tinctus. Et vsum etiam suum, immò dixeri in necessitatem, in omni ferè scientiarum genere habet. Itaque discet: sed non apud alium, quàm me præceptorem. nam domi exercitia, & quasi gymnasium eius linguæ habemus. De Philosophicis, mihi satis videbatur eum ad disputationes sæpè ire, quæ publicè in Collegijs habentur: atque ea optima ratio est & repetendi, & examinandi. Superest Iuris studium, quò credo eum destinari. & putem satis esse primo hoc anno, si Institutiones audiat, nec longiùs in illud pelagus se mittat. Nam stilus, & eloquentia etiam aliqua assumenda sunt, atque utilissimæ huic in omnem vitam parti dandæ suæ partes. Hæc ita faciemus, nisi ipse aliquid mutas: & paullatim ac per gradus optimam indolem (ita mihi videtur) ducemus ad op-

tima, & scientiarum laudatum illud culmen. Deum precor, ut
adspiret: eundem ut te, Ampliss^{me} & Nob^{me} Domine, Princi-
pibus, & rebus nostris diutissimè incolumem seruet. Louanij,
VIII. Kal. Feb. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA XXXIX.

HVBERTO AVDEIANTIO.

IN domum meam cum venturus sis (ita vterque volumus:)
quid præcipui muneris tui futurum, non ignoras. Prædixi. à
manu, lectione, & studijs mihi eris: alijs functionis, quæ ab in-
genio aut instituto tuo discordet, immunis. In excipiendo autem
aut describendo, dixi Orthographiam aliquam nostram sequi &
scire te debere: sed & vsum distinctionum, qui nobis frequen-
tatur. De istis hauebas discere: & quamquam ad quædam in
publico Dictata te remitterem, tamen ecce ipse operam hanc tibi
iterum subij, & scripto complexus sum quidquid huius rei, pro
meo sensu, esset. Lege, sequere & vsurpa. *Distinctio duplex, Ser-
monis & Scripti. Illa, quam in pronunciando adhibemus, & per inter-
ualla sustinemus, suspendimus, aut deponimus sermonem. Comma sus-
tinet, Colon suspendit, Periodus deponit. Hæc virtus Distinguen-
di* (ait Fabius) *fortasse sit parua, sine quâ tamen esse alia nulla in-
agendo potest.* En momentum, quod in Sermone habet: quid si
maius etiam in Scripto dicam? Nam hercules confusa tota le-
ctio & intellectio, nisi notæ suæ diuidant & quasi manuducant.
Quid igitur ea est? *Notandi certa ratio, quâ secamus & partimur
scriptionem.* Ea quæ veteribus fuerit, quærunt: ego ampliùs, an
fuerit, quæro. Nam prisca omnia monumenta, lapides, tabulæ,
æra legum aut orationum: in quibus omnimoda adhiberi ea
potuit: nullam præferunt aut habent. Nisi hanc tamen, quâ sin-
gula verba punctis suis disparant & secernunt: sed punctis vniuf-
modi semper & pari formâ. Quæ res, ut verum fatear, turbet
magis & sistat lectorem, quàm transferat & adiutet. Quod de
lapidibus dico, ad libros etiam priscos traho: nec in ijs Distin-
ctionum illæ variantes notæ. Ut alios omittam, exstant nobiles
illæ Pandectæ Etruscæ, à Iustiniani æuo: quære, non dabunt.
Quid ergo? ante Iustiniani æuum non fuerunt? mox videbo:
sed

sed tamen antiquitus omnino, haud puto. Atqui Cicero & alij videntur agnouisse. vt Crassus apud eum loquens inducitur: *Non librariorum notis, sed verborum & sententiarum modo, interpunctas clausulas in orationibus veteres esse voluerunt.* En notas à librarjjs, & quidem in clausulis, & gratiâ interpungendi. Idem pro Murænâ, in Iurisconsultos illudens: *eos in singulis litteris, & interpunctionibus verborum occupari.* Significat sensum mutari, & cautionem vel cauillum esse, ex interpunctis. Quid Seneca, nōne clarè? Nos, inquit, *etiam cū scribimus, interpungere solemus.* Ecce *interpuncta*, & quidem *sollennia in scribendo.* Hæc sistant, aut viâ illâ sententiæ eijciant: sed nescio an prouidum & sagacem. Nam prior Tullij locus possit planissimè altrouorsum duci, quasi dicat Veteres ideò non vsurpasse in clausulis interpuncta, ne ea potius, quàm modum & modulum, in verbis, considerarent. Locus alter, dicat Iuris interpretes in minutis occupari, scrutari in contractibus apices litterarum, & puncta verborum: quia nempe ambigua sæpè hæc ista, & ad anteriora aut sequentia ducenda. Id enim eueniebat in illis solitarijs punctis, quæ verba, vt dixi, singula, non membra aut sensus secernebant. In Senecâ hæreo. & an dicit, spiritum stilumque hominis naturaliter etiam pausare in scribendo, & interquiescere cum sententiâ: non rapidè semper, & torrentis vicem, ferri? Profectò dicit: vide. Nam tota eius dissertatio est, contra præcipientes illos & effusos in loquendo, & cursu verba conuoluentes. Quando igitur origo? nam res tam utilis, &, quod caput, tam obuia, ad quam Natura ipsa ducit, non debuit, non potuit diu quæri. Dicat aliquis sub Hadriano cœpisse. quia in Suidâ lego de Nicanore quodam Grammatico eius æui, scripsisse *περὶ σήματος τῆ καθόλου βιβλία ἕξ: De interpunctione in genere libros sex: itemque partitè, περὶ σήματος τῆς παρ' ὁμήρω, καὶ τῆς καλλιμάχου: De interpunctione apud Homerum, & apud Callimachum:* neque aliud egit aut scripsit, ita vt per iocum *σηματίας*, *Interpunctus* aut *compunctus* (seruile conuiciū est) vocaretur. Potuit igitur tunc agitari de inducendâ, etsi nondū vulgò inductâ. Certissima quam reperio, mentio est in Diomedæ Grammatico: qui *appositionem puncti* (ita loquitur) in triplici differentia agnoscit. Differentia est, quæ clariùs apud Cassiodorum sic expressa: *Sed vt his omnibus addere videaris ornatū, Posituras quas Græci θεοὺς vocant,*

III. De Orat.

In Νικάνωρ.

Lib. II. cap. De Pronun-
ciat.Lib. I. In-
stit. Diui-
nar. Lect.

cant, id est puncta breuissima pariter & rotunda, & planissima, singulis quibusque pone Capitibus, præter translationem sancti Hieronymi, quæ colis & commatibus ornata consistit. quoniam illustrem faciunt orationem, quando suis locis aptata resplendent. Nam si corpus nostrum indiget per membra cognosci, cur lectio, cum suis partibus videatur esse distincta, confusa relinquitur? Iste quidem Positura seu Puncta, quasi quædam viæ sunt sensuum, & lumina dictionum, quæ sic lectores dociles faciunt, tamquam si clarissimis expositoribus imbuantur. Prima est, Media; secunda, Subdistinctio; tertia, Plena. Quas à maioribus nostris ideò constat inuentas, ut spiritus longâ dictione fatigatus, vires suas, per spatia decreta (siue discreta) resumeret. Quas si maioris cupidus lector agnoscere, Donatum lege, qui te possit de hac re, breui compendio instruere. Pleraque omnia hîc habes: Nomen, Vsum, Discrimen. Nam veteres Posituras vocarunt: atque ita Isidorus. Positura, inquit, est figura ad distinguendos sensus per Cola, & Commata, & Periodos. dicta, vel quia punctis positis annotantur; vel quia ibi vox, pro interuallo distinctionis, deponitur. Ex nomine nouitio (hoc quidem sensu) vides rem non esse perantiquam. Addit Vsum, qui liquet. Discrimen deinde, triplicem eam esse, Mediam, Subdistinctionem, Plenam. Isidorus autem ita: Sunt tres Positurae. Prima Subdistinctio dicitur: eadem & Comma. Media distinctio sequens est: ipsa & Colon. Ultima distinctio, quæ totam sententiam claudit: ipsa est Periodus. Talia Diomedes: & consentiunt etiam in Notis, quæ, Isidori verbis, sunt istæ. Ubi in initio pronunciationis necdum plena pars sensus est, fit Comma: Punctusque ad imam litteram ponitur. & vocatur Subdistinctio, ab eo quòd Punctum subtus, id est ad imam litteram accipit. Ubi autem in sequentibus iam sententia sensum præstat, sed adhuc aliquid superest, fit Colon, mediamque litteram puncto notamus: & Mediam distinctionem vocamus, quia Punctum ad mediam litteram ponimus. Ubi verò iam per gradus plenam sententiæ clausulam facimus, fit Periodus: Punctumque ad caput litteræ ponimus, & vocatur distinctio. Ubi vides aliam à nostrâ distinctionem fuisse, quod ad notandi posituram aut signum. Nam idem Punctum manebat, sed locis variabat. In fine Cassiodorus remittit ad Donatū: & sunt eadem ista etiam hodie in illo mutilo & fracto. quid opus verba reddere? Nos variasse isto quo, nō ignoras. & viros doctos plenius paullo distinxisse, in Comma, Semicolon, Colon, Periodum. Comma, vbi minima

Lib. I.
cap. XIX.

minima respiratio est, & semicirculo notamus, . *Semicolon*, vbi
 paullò maior, nec ad Colon tamen accedit, notamusque, . quod
 locum sæpè habet in *Contrarijs*, aut *Disiunctis*, aut variâ *Partitio-*
ne. Colon autem, sententiâ in parte perfectâ, sed etiam crescente,
 & signamus duo puncta: At *Periodi* nota est punctum, longæ si-
 ue brevis. Nam & breues *Periodi* sunt (in epistolis creberrimè)
 quasi membra: & hæc ipsa punctus signet: sed cum discrimine,
 vt grandiore capitali litterâ non excipiantur. Ista de *Distinctio-*
ne veteri, & nostrâ, sed in vnâ *Periodo* aut sensu. Est alia, quæ ve-
 terum fuit, nunc desijt, meo voto reuocanda. Per versus libros
 diuidebant, & curiosè librarij subnotabant: quod vetus esse, &
 ab Asconij, id est Claudij æuo, apparet. Nam is in *Commenta-*
rijs, verba Ciceronis cum citat & aduocat: *Versu*, inquit, à primo
 DCCCL. Item: *Versu circiter* ∞ . XI. iterumque: *Circa versum*
 à primo LXXX. Versus appellat. vt & Græci σίχους. Nam ita Dio-
 genes de Aristotele: *Libros eius omnes continere* μυριάδας σίχων τέτ-
 ταρας ἢ τετρακόντα, πρὸς τοῖς πεντακίλίοις ἢ δεκάκοις ἐβδομήκοντα: qua-
 dringenta quadraginta quinque millia versuum, itemque ducentos septua-
 ginta. Item de Chrysippo, qui πολὺ ἐφώτατος fuit, in diem scripsisse
 versus quingentos. Plinius de Zoroastre: vicies centum ab eo millia
 versuum condita. Galenus, Lyci cuiusdam commentarium se legisse,
 adeò prolixum, vt quinque millia versuum contineret. In Diuo Hiero-
 nymo, epistolâ ad Magnum, oratorem Rom. *Scripserunt contra*
nos Celsus atque Porphyrius: priori Origines, alteri Methodius respon-
derunt. Quorum Origines octo scripsit libros, Methodius vsque ad de-
cem millia procedit versuum. Iterum ad Damasum, Episcopum
 Rom. *Quos mihi iampridem dederas Lactantij libros, ideò non libenter*
lego, quia & plurimæ epistolæ in eis vsque ad mille spatia versuum ten-
duntur. Denique Iustinianus in *Pandectis* suis quindecim myriades
 versuum esse. Ex quibus omnibus liqueat, certam & perpetuam
 distinctionem in Versus fuisse, in omni volumine & descriptione
 reperiendam. Sed fueruntne igitur veri Versus, siue lineæ? Hæ-
 remus. si fuissent; quomodo in membranâ aliâ atque aliâ sic ca-
 derent? quomodo in litterâ maiore aut minore, vt solet? Nisi
 quis putat aut variasse per libros: aut certos modulos cuique vo-
 lumini tributos, quos velut lege seruarent. Tale aliquid Isido-
 rus: *Quædam nomina librorum apud antiquos certis modulis conficie-*
 bantur.

Præfat. in
Isai.Prolog. in
Paralip.Lib. 1. In-
stit. diu.
Lect.

In Esai.

In Orat.
ad Brutū.

bantur. breuiore formâ Carmina atque Epistolæ, at Verò Historia maiore modulo scribebantur. An satis huc faciat aut firmet, nescio: possit tamen aliquis & Versus explicare membra minuta, & sectiones sic institutas. Hieronymum auctorem habeat. qui alibi *Prophetas versibus descriptos* à se fatetur: & communiter de libris Sacris, *Silvam nominum, sensuumque barbariem per cola versuum digessisse*. Neque aliud fanè vult, quàm quod Cassiodorus: *Primum D. Hieronymum, propter simplicitatem fratrum, colis & commatibus ordinasse translationem suam*. Et idem alibi: *Translatio sancti Hieronymi colis & commatibus ornata consistit*. Ergo idem isti *Versus* (Hieronymo quidem) quod *Cola & Commata*: & quid autem ista? nil nisi *Membra, & Sectiones*. Nam sic hodieque *Biblia illa Sacra* vtiliter legimus distincta, & ipsi *Versus* appellamus. Notat autem idem sanctus scriptor, exemplo prisco se hoc fecisse: *quia idem, inquit, in Demosthene & Tullio fieri solet, ut per cola scribantur & commata*. Caue acceperis de Interpunctis, eo nomine: fallêris. quod dixi intellegunt: & ita Demetrius definit, *Colon, aut simplicem periodum, aut compositæ periodi partem*. Ita Cicero *Commata* sententias accisas & breuiiores, sed plenas: ita & Hermogenes genus tale sermonis, κομματικὸν καὶ διαλεκτικὸν appellat. Hæc igitur fuisse videntur. si non; ut nunc sint, & exemplum illud Hieronymianum vsurpetur, consilium meum sit & votum. Valdè ex usu lectorum, & eorum qui excerptum aut subnotatum aliquid volunt, hoc esset. cùm ecce Liuium, Ciceronem, tales, non nisi per libros aut orationes diuisos habemus: & longum nec promptum in totis ijs aliquid quærere; facile & obuium, si Versus designarent. Industrius aliquis vir facere debeat, & Typographi imitari. Vale, & ad nos quàm maturrimè veni.

EPISTOLA XL.

Vltraiectum.

HADRIANO VANDER-BURCHIO S. D.

OSCVLA tua & OCVLOS accepi, & FVNERA mox & TRISTIA, quæ decorè subiunxisti. Æterna ita lex est, ut hæc in vitâ & usu temperentur: benè ergo & in Carmine, quòd imaginem illius habet. Grata fuerunt, vnâ re minùs, quòd missionem eam excusandam putasti. Apud mène? qui semper talibus delector,

lector, vel pascor verius : & certè non sèpè nunc, vt æuum est, ingeruntur hæc mella. Ferox ille Mars, qui regnum possidet, animis ferociam & duritiã inserit, & abducit ab omni cùm humanitate, tum humaniorum artium cultu. Patiamur, quæ non mutamus. At de EPISTOLIS meis, etiã mne illïc vobis visæ? & tibi placuisse significas : non aliis fortasse, si qui alieni sunt à nobis. Vtinam religionis illa causa, id est res capitalis, vos nō diuidat! cetera dissimulari possint, etsi non probari. Quando autē emendari? leuis & frigida spes, si homines video; si Deum, magna. Vtinam nos modò emendemur, &

Per nostrum liceat scelus

Iracunda Iouem ponere fulmina!

Sed de EPISTOLIS, alias paramus : neque temerè tamen vos amicos immiscemus, ne beniuolentiæ specie noceamus. Vale V. Cl. & fratrem tuum V. R. Decanum saluta. Louanij, VIII. Kal. Maijas, statim vt tuas accepi.

EPISTOLA XLI.

Bruxellam.

IO. CAROLO ÆNOBARBO, V. N. S. D.

SERIVS omninò epistolam tuam accepi, non amoris solùm, sed curæ de me plenam. Cùm enim Antuerpiæ fuisssem, itemque dies aliquot Bruxellæ vestræ; ecce reuerso demùm epistola ea mihi reddita, cui alioquin animus & ratio erat vel statim respondere. Hoc igitur excuso, & ad rem nunc ipsam pergo. Ais te audisse de itinere meo in Italiam, & parùm probare significas, imò libero & aperto ore (hoc quoque amici) dissuades. Vt tibi totum sensum meum aperiã, diffundam me paullùm, & in hoc chartaceo æquore exspatiabor, te, vt spero, fauente aut certè non sistente. Igitur de migratione aut mutatione aliquã consilij aut status, hoc in primis cogitare te deprecor : neque est tale aut fuit, & in istâ præsentī meâ conditione & patriâ aquiesco. Quid enim alibi quæram aut spectem? opes? modicæ obuenerunt, sed quas animus iste (audacter dicam) magnas facit, in minoribus etiam magnus. Fines mihi habendi iamdiu posui, & quod naturæ satis est, etiam cupiditati. Sed mihi vltrà obuēnit, & ad morem etiam viuere possum, non solùm ad naturam. Ergo ab eâ parte

nulla causa migrandi aut innouandi. An ambitio fortasse impellit? & famam nouam apud nouas gentes quaerimus? Liberè dixerim, adesse eam super vota, non solum super merita: & vnum illud mihi curæ esse, non vt augeam, sed vt coërceam, ne in vana aut ventosa effundar. Itaque ab vtrouis isto telo an stimulo non impellor: quæ autem vera causa consilij mei, candidè & simpliciter audi. Annus Sæcularis ille facer instat, qui ex omni terrarum orbe Christo sacratos homines ad se euocat: ecce inter illos ego sum: cur non fas obire & frui hunc Pietatis fructum? Ego verò fecero, eò iustius promptiusque, quòd onera domi non sint, quæ remorentur aut sistant. Nulla iuuencula vxor, quæ humen-
 tibus oculis abeuntem detineat; nulli parui liberi, qui collo se innectant & ingeminent parentem. Pietatis hoc studium liberum est: & propior aut iustior nulla ratio, quæ sistat. At causa etiam altera, Valetudo. Tredecim amplius annos in tristi eâ sum & aduersâ; vitam nec vitalem, vt sic dicam, viuo; & traho magis spiritum, quàm duco. Quis ille baro mihi inuideat aut obiiciat, si refouere eam vel instaurare peregrinatiunculâ tentem? At enim tenue aut infirmum mihi corpus, nec par molestiis. Agnosco, sed hoc quoque vsu didici, illud ipsum assurgere & excitari per viâ & motum. Melius notabiliter habere soleo, cùm ambulo: & ideò iure hanc veniam peto, vt ij qui viuere me volunt, patiâtur transferri & moueri. Denique causa tertia, viri Principes qui inuitant. Humanitatis est iis se dare, & animum flectere ad desideria aut imperia illorum. At, inquires, illi ipsi te illic abunt & sistunt, & hoc amicos tuos angit. Audio, fateor, ab aliis metus similes: & timere me aliquid inducat communis hic timor. Cùm tamen oculos ad me & hoc animi decretum reflexi, ridere magis subit, quàm vereri. Egone vt in hac ætate, & quod caput est in hoc languore, ad sedes me dem & spes nouas? Iamdiu in ipsâ patriâ meâ rudem cogito, & mereri me autumo: transibo, & includi me patiar, in nouum ludum? Non faciam mi Ænobarbe: apud me, apud meos maneo: & nisi Fatum aut Vis intercipiunt, intra paucos menses Belgis me reponam. Deum rogo, vt ita sit: te autem, vt hanc esse mentem meam credas, quam ipsam tibi aperui, remoto omni simulationum velo. Vale Vir Nobilis & Cl^{me}. Louanij, viii. Kal. Iul. ∞. Io. xcix.

EPISTOLA XLII.

IOANNI DRENCKVVAIRTO, *Thesaurario.*

SICUT inter primos consilij mei de peregrinatione Italicâ certiore te feci: ita nunc debeo de impeditâ eâ, aut suspensâ. Litteras ex Italiâ nudiustertius accepi, quibus significant & pestem in aditu atque ore Italiæ sæuire incipere, & metum esse ne in reliquum corpus peruadat. Imò iam in Ferrariensi tractu initia etiam esse. Itaque addunt deliberari Romæ, an sacer annus in alterum sequentemque non sit prorogandus. Hæc causâ iustissimè facit, ut tarde in hoc itinere, & in Veris saltem tempus protollam, aut & totum omittam. Nam cur apud te dissimulem? Animus auct & impellit peregrinari, sed corpusculi huius imbecillitas & pertinax inualetudo, cum ad iudicium redij, dissuadent. Ergo de cognato tuo nihil ultra, nunc quidem, cogitandum. maneat, studeat, ad metam suam eat. Quod cum bono Deo facturum eum spero: utinam nos publicè ad optatam illam metam Pacis! nec despero in Principum aduentu. Ampl. & Nob^{me} Domine, Deus te Reip. & Principibus, sed & nobis, ætatem seruet. Louanij, viii. Kal. Sextil. ∞. Io. xcix.

EPISTOLA XLIII.

Antuerpiam.

PETRO LAFAILLIO, CAROLI F.

EPISTOLAM perbenignam à te accepi, inopinatam, & ideò magis gratam, quia iuuat tales habere qui ament, cupiant, iuuent. Nam nec hoc postremum abnuerim, ubi opus sit aut oportunitas: ac fuisset sanè in Italico nostro itinere, si id pertendissemus. Sed quæ interuenerint, audisti. Omitto meam inualetudinem sic affectam, ut medici pro sano me non facturum putent, si suscepissem: omitto inquam, & animus potuisset corpori imperare & vincere: sed publicæ illæ causæ sunt, quæ me quidem iustè videntur vel tardare vel arcere. Quidni, cum illi ipsi deliberent & cunctentur, qui me vocant? In hac ætate aliquid calidè aut reuerè à me fieri indecorum sit, nec veniam habeat quam in iuuentute. Itaque differo aut supersedeo; haud li-

bens, sed fatis, id est, Deo didici parère. Tibi autem gratias debeo, & semper in animo habebō, pro hâc beniuolâ oblatione hospitij in domo tuâ Veronæ: quam urbem certum mihi erat videre, & suâ elegantia celebrem, & memoriâ antiquâ. Quod reponam, nunc non habeo, præter animum: quem scito & tibi addictum pròptumq. esse, atq. etiam tuis. Inter eos Petro Scholerio, cognato tuo: cui factum volo, & faciam vbi occasio erit. Re hoc malo ostensum, quàm verbis dictum. Vale Vir ornatissime, & cum tuâ tuisque salue. Louanij, ix. Kal. Sextil. ∞. Id. xcix.

EPISTOLA XLIIII.

*Antuerpiam.*Io. VVOVERIO *suo* S. D.

HABES hesternas meas, quid istis opus erat? in vnâ modore, quam memoria tunc mihi subduxit. Buytevechianæ epistolæ exemplar Micaultianę iniiciendum erat: quia scis quàm res eum tangat. Itaque neglectum à me, fieri per te rogo. Amplius, ferre te hanc mutationem consilij, & in eâ philosophari circa spes aut cupidines coërcendas. Numquam indulgendum nimis esse. sed vt ij qui in procliui sunt, sese & equos sistunt: sic in optabilibus & lætis faciendum, ad quæ animus sponte fertur. Vis cogitare Deum aliquem moderatorem vitæ & actionum esse? illum amantem & curantem nostri? Impediuit, disturbauit: ergo noluit: ergo neque ex vsu fuit, etsi animus aliter vellet. Illum igitur ad diuinum apto, & non renuenti passu fati cursum sequor. Fac mi VVouerij, & simul quid parēti & tibi visum (in tuis rebus dico) fac sciam. Vale. Louanij, vii. Kal. Sext. ∞. Id. xcix.

EPISTOLA XLV.

*Leodicum.*P. IOANNI ORANO, *Sacerd. Soc. Iesu.*

IAM denique sedet tuum & amicorum consilium (nam omnes amici in eâ parte:) manemus, nec Italiam hoc tempore adimus. Præter valetudinem meam nimis tenuem & infirmam, mouet & publica in Italiâ lues, quæ ipsa limina iam infedit. Ab Vrbe litteras habeo, & moneor ab iis qui calidissimè inuitarunt, vt deliberem & cuncter, quò lues se ista dabit. Imò seriò agitari

de An-

de Anno sacro prorogando, si paullum se diffundit. Scis autem quas molestias Italia peregrinantibus dare soleat, ubi vel suspicio eius morbi est; nedum ubi ipse. Itaque iam scripsi dilaturum me iter in Ver proximum, & tunc fortassè omnia serena magis, & certa quidem fore. Quid ipsos aut me iuuet, periculis & molestiis frustra exponi? Ea dilatio consilium etiam magis dabit, etsi propèdeo in patriâ & meâ istâ Spartâ manere. Apud te hoc promo. & quid me inuitet? pietatem tamen sepono: an pecunia? nec exspecto, nec peto: an ambitio? fortassè minuam aliquid de famâ aspectus, nihil ad eam addam. Quicquid sit, ætas mea & iudicium iam maturiora, à vanitate abhorrent: & fortassè in pompam ac speciem multa illuc dicenda, aut gerenda. Præcogitasses hoc, inquires, nec addixisses. Melius erat. sed tamen vel sic præstat ante viam sistere, & temerè aut calidè aliquid dixisse, quàm fecisse. Calorem tamen meum religio & pietas excusabit, quam Deo teste affirmo in oculis præcipuè mihi fuisse. Vale Reu^{de} Domine, & hæc cum fratre tuo V.C. Petro Orano, id est, cum me altero participato. Lampsonium communem viam inisse audimus: Deus manibus eius propitius esto. Louanij, v I. Kal. Sextil. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA XLVI.

*Antuerpiam.*HENRICO VVVENO I^{to}.

BENE est mi Vvvene, benè est (nam familiariter & abruptè apud te ordiar) quòd in eandem sententiæ partem mecum venis. Improbare tibi significas iter Italicum, idque magis quàm magis cogitas: tibi autem? imò addo verè & seriò, amicis plerisque meis omnibus, cum quibus scripto vel sermone de eo egi. Quid autem alios nominem? ego ille paullò antè calidus valdè & destinatus, cum iustâ iudicij lance rem pondero, remitto affectum, & in rationis partem incipio propendère. Duo me maxime mouent. prius, quod & tu tangis, metum subesse ne veniam faciliùs, quàm me recipiam: & ne remora mihi illuc, aut & manus iniectio, per beniuolentiam fiat. Quod si esset; iuro tibi sanctè, vitalis non sum, & nullo modo mores, ingenium, vitam ad illud cælum & homines nunc aptem. En senesco, & cani spargunt

meas genas : mutabo familiarem aërem , locum , victum , amicos ? omnia noua sensibus oculisque istis obiiciam , & in metâ pænè vitæ , noua vitæ spatia ingrediar & decurrâ ? Mihi crede , hæream aut deficiam iuxta ipsos carceres : neque nunc ad senile & compositum ingenium faciant , quæ voluptati erant olim. Pompam dico , & splendorem , & speciosa omnia : præ quibus maturus & iam frigans hic animus otium , secessum , tranquillitatem amat. Duæ pestes humani generis Ambitio & Auaritia , altera nec olim me cepit ; altera iam à plusculis annis dimisit , & nec laciniâ me tenet. Quid cogitem , aut cupiam ? nisi paucos hos & extremos annos , id est , pauxillum vini mei reliquum , Deo libare & melioribus vtilioribusq. Musis , quatenus eidem Deo visum ? Huic fini quies mihi conuenit , nec concutere corpusculum hoc caducum , fragile , & velut putre ædificium , ruinæ iam propinquum. Enimuerò cogitaui & antea , fateor ; sed Spes illa blanda & insidiosa mortalibus diua , suggerebat ipso motu & mutatione valetudinem posse corrigi , fortassè & erigi in rectum & veterem suum statum. Suggerebat : sed cùm rei vicinus & viæ , me examino (secundum hoc quod me mouet , esto :) Deû testor , tam imparem me longo huic itineri , quàm nauigationi ad extremos Indos esse. Suscipere possum , patrare non possum , & in viæ quadrante deficiam aut subsistam. Hæc ita sunt : sed quare addixisti ? inquires. Nollem factum , vt liberè dicam : sed me & illorum , qui vocabant , benignitas induxit ; & mea item cupiditas (cui pietas mixta) prouexit. Suaue erat in cogitatione & animo , reuiscere visa olim loca , tot vrbes , tot homines nobiles , & multos ex iis nobis amicos. Sit venia honesto desiderio : sit venia etiam impotentia , quæ exsortem me effectus facit. Quid autem quòd ab ipsis mihi suggesta excusatio ? imò disertè iam bis scriptum , nequid adproperem , & metum ibi luis esse , ac iam fines & limina Italiæ insedissee. Vt nihil aliud sit , honestiùs aut certè prouidentiùs maneo , & iter totum si non tollo , iustè protollo. Quod autem tu mantellum etiam & velum aliquod ab Aulâ quæris , nihil est , nec eò iuerim : & transluceat hæc purgatio , & callidi illi demant à verâ facie hanc personâ. Itaq. in re maneamus , securi iudiciorum , si qua præter rem dabuntur. Extremum quod vel inimici dixerint , sit leuitas & temeritas : esto : malim dixisse aliquid temerè

aut scripsisse, quàm fecisse. Ibi pudor dumtaxat, hîc pœnitentia sit adiuncta. Vale mi amice, & seriò te scio mihi, & me tibi esse. Louanij, Kalendis ipsiis Sextilibus. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA XLVII.

Eodem.

IO. VVOVERIO suo S. D.

EGÓNE vt de Galliâ tibi dissuadeam? tum planè à me abeam, imò mentis meæ exsors sum, & cum Homero, * τὰς φρένας ἐκπεπαγμένους. ^{* mente captus.} Galliam, Galliâ in pectore amo, in ore circumfero: & quidni? bonarum artium amantem, & ideò mei quoque (utinam meruerim!) diligentem. Illa verò tellus ingenia semper habet, plurimùm format: & siquid nunc incultum aut ferox, à tristi & * πελωρίῳ isto Marte est, qui nimis diu eos pressit. Ipsa gens ^{* immani.} facta ad virtutem, alacritatem, humanitatem: quâ postremâ ceteras orbis terræ gentes vincunt, certè vicerunt. Sed fuerint hæc ^{* aspera & perniciofa.} σκυθεοπαὴ καὶ ὀλέθρεια: beata Pax tranquilla omnia referat, & veterem iis indolem ac mores reddat. Est, aut erit: tu interea me auctore vife, oblectare, discere. hoc postremum seriò, nec ludus aut aberratio tibi sit, peregrinari. Plato iuvenes in suâ Rep. ab eo arcebat, quia vix apti eligere, & nouisse quæ profint: at senes non ire solùm, sed mitti volebat, relatores siquid boni moris aut exempli vsquam esset. Hunc finem, hunc animum, etsi non annos, habe: & velut speculatorem missum te cense, cum Diogene aliquo, ad res humanas explorandas. Splendet aliquid aut placet? accede, tenta, an verâ luce: & si illâ, mirare, aut adsume. Sordet aut iacet? calca, non solùm transi, & animosâ fiduciâ ad meliora abi. Vt rem tibi dicam, vbique vtrumque reperies: alibi crebrius, rariùs, bona, mala, mixta. Iuuet te, quòd iudicium iam (aut fallor) in bonam partem formaueris, & firmus stare possis contra vanitatem, non solùm prauitatem. O fac, & contubernio meo honorem hunc concilia, prudentiæ aliquid ab eo, non solùm scientiæ hausisse. Si hanc solam; ab dico, vt olim seueri illi parentes. Ceterùm de Italiâ, nolim vltra te aut me titillet. mihi extinctus ille ardor (ita enim fuit) à sedatæ rationis quodam imbre: velim & te residere, nec meditari fortasse vana rerum. Res ipsas quæramus: vmbas, pompas, breues stricturas, recto oculo videamus,

* Urbi im-
misit mor-
bum tri-
sem.

deamus, noscamus, spernamus. Testimonium, quale volebas, hîc habebis : de litteris fac nunc gratiam ; occupor , quâ in re ? extrema (ne percellere) & testamentum cum vxore meâ iunctim con- do. Hoc vera sapientia iam olim fieri suavit ; nunc etiam plebeia, postquam superus ille Apollo * Νῆσον ἀνὰ πόλιν ὤρσε κακλῶ. Itaque funera in oculis habemus , etsi per hos dies rariora , & mitescere malum videatur. Deus donet, & te quò tendis sanum ire, redire, & manere meum semper. Louanij, iv. Idus Sextil. ∞ . IO. IC.

TESTIMONIUM.

EGO, si quidquam bonâ fide, iam nunc testificor, hunc IO. VVOVERIVM è contubernio & domo meâ adolescentem , mihi carum, Modestiae , & Musis fuisse : quas semper coluit , & vitam ad optima praecepta , ingenium ad artes conformauit. Commendo seriò , bis seriò, quicumque illa amant : addam & verecundè , si quis me amat , vt factum huic velit. Fasco verborum nemini imponam, nec ipse morum : candidus est , bonis benè natus est , & siquid ad rem , in re bonâ. Fauete, qui hæc legitis, & breue sed fidum elogium censete : quod à vobis amplius auferet, si noscetis. Louanij, iv. Idus Sextil. ∞ . IO. XCIX.

IUSTVS LIPSIUS.

EPISTOLA XLVIII.

Bruxellam.

IOANNI DRENCKVVAIRTO, Thesaurario Belgij.

VALETUDO mea adegit, vt domum properarem : idq; breuiore viâ illâ Mechliniensi. Ita vos non vidi, nisi affectu & animo : quem quomodò non sæpè istuc mittam, magis magisq; beneficiis vestris deuinctus? Ingratissimus hominum sum, & dignus cui vel frons, exemplo Macedonici illius militis, inuratur. Balduinus tuus ad nos sanus saluusque rediit : hoc me mordit, quòd non te talem reliquisset. Si vota nostra locum habeant, non illud modò sis , sed pænè dicam immortalis. Balduinum tuum scandere ad tituli illius apicem curabimus : atque vtinam breui ad ipsum illud culmen , quò adspirat ! Ipse adnititur , nos alleuabimus : sed nihil properè, ne non ascensum sed ruinam sibi struat. Sicut aues matres non patiuntur pullos suos longiùs auolare,

lare, sed comitantur & sistunt, & docent: nos item hæc talia in nostrâ iuuentute. At te, Ampl^{me} & Nobil^{me} Domine, sanum & firmum seriò vouemus, publicâ & nostrâ causâ. Louanij, III. Idus Sextil. ∞. IOC.

EPISTOLA XLIX.

Bruxellam.

BALDVINO IVNIO suo S. D.

NIHIL timidè ad me aut cunctanter scriptione debes accedere. cur facias? amo affectum, qui impellit: sed & ipsum illud scribere amo, quod te exerceat, me delectet. In alto otio es, etsi in negotiosâ & turbidâ vrbe: sed in quâ vana & ambitiosa multa rerum videas, nec pro mente studiis melioribus operatâ. Sicut terrâ interiectâ, Luna lumen à sole amittit: sic animus obnubilatur, interuentu isto viliorum rerum. Itaque meritò eas fugis, & ad nos adspiras. etsi es tamen in contubernio Amplissimi viri, tui auunculi: à quo haurias præcepta, & exempla item videas, ad Virtutem. Sed vt nunc tua ætas, Louanium & hæc Mineruæ dicata loca, magis tibi faciunt: redibis igitur, cum illi visum, quia lues fit rarior & mitior, imò pennas quaterere videtur, & à nobis abire (fiat, fiat) mala illa Diua. Censeo tamen Principum aduentum expectes, qui appropinquare dicuntur, vt solennia illa videas, nec visa tibi nec fortean videnda. Hoc suadeo. etiam illud, vt mentem & oculos ad libellos flectas, manum subinde ad stilum, ne otiosum tuum illud otium sit: id est, vt noster Seneca appellat, *hominis viui sepultura*. Vale. Louanij, xvii. Kal. Sept. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA L.

Eodem.

GVIL. SCARBERGERO suo S. D.

BRUXELLA te etiam habet haud dubiè, & dies fortasse aliquot habebit, in hac publicâ lætitiâ & pompâ, quâ vestra ætas, quid vestra? ferior etiam aliqua meritò delectetur. Sed vt te deinde Louanium nostrum, & domus etiam mea, habeat, id cupio: & hæc causâ scribendi. Reuise nos, non quia diu abfueris, sed quia fortasse abfuturus: & in antecessum, vt aiunt, con-

suetudinis hunc fructum capiamus. Coràm de itinere tuo & meo consilio. De Italico quidem ne vltra cogita, tam periit quàm extrema faba, vt Comicus ille iocatur. Caussa nimis iustæ sunt. & vel sola tenuitas mea, & hic homo, vt sic dicam, monogrammus, pro mille. Par non sum, quicquid coner, quicquid cupiam: & non Italia, sed via mihi sit sepulchrum. Vale, mi Scarbergere, & quod dixi, & (si voles etiam) iussi, veni. Louanij, III. Non. Sept. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA LI.

AD CONTYBERNALES SVOS,

*Franciscum Oranum.**Cornelium Anchemantum.**Io. Baptistã Peresium Baronium.**Joannem Vouerium.**Guilielmum Richardotum.**Balduinum Iunium.**Antonium Richardotum.**Philippum Rubenium.**Guilielmum Scarbergerum.**Hubertum Audeiantium.*

ITANE de Potoribus & Edonibus scire auctis? & decorè hoc poscitis? Ita. quia in Scholâ etiam differui in occasione, vt dicitis: & velletis rariora ista exempla in promptu habere, non ad imitandum, sed narrandum. Addam ego, & detestandum. nam sic oportet. monstra hominum fuere, qui huc se dedere, etsi in theatris & regiis etiam spectati, cum fauore suo & plausu. Sed videamus igitur primò Potores, & istos, cum poëtâ prisco,

* Conuiuij
nautas, &
calicum re-
miges siue
trahones.

* Συμποσίαι ναύταις, καὶ κυλίκων ἐρέτραις.

Proludo autem leuiter & vniuersè de toto genere: quos vbi & quando non est inuenire? In veteri & nostro æuo, in noto & nouo orbe videas: & Plinij dicto, *nullâ in parte mundi cessare ebrietatem*. Nec vina solùm huic rei expeti, sed aquam adsumi: ô sagacitatem ingenij! quâ repertum, vt hæc quoque inebriaret. Frugibus corrumpi variè eam scis, & herbis, & melle: quid quòd & fumis atque odoribus alibi (de Peruanâ Indiâ scribunt) inducitur alienatio hæc mentis? Quacumque viâ, madescere tamen volunt & desipere: ac pro plurium mente ille apud Comicum sentit:

Antipha-
nes apud
Athen. li-
bro I.

— τὸ δ' ἐστίν

Εἰπέ μοι τίδ' ὅστι; τὰ πίνειν γὰρ, φημί ἐγώ.

Οράς παρὰ ρείθροισι χειμάρροισι, ὅσα
 Δένδρων αἰεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
 Βρέχεται, μέγας ὅς καὶ κάλλος οἷα γίνετ'.
 Τὰ δ' ἀνπτέινοντ', οἷον εἰ δ' ἴδαν τινα
 Ἡ ξηρασίαν ἔχοντ', αὐτόωρεμν' ἀπόλλυται:

— sed vivere

Quid tibi videtur? mibine? bibere, ego inquit.

Videsne ut, ad fluentia consita arbores,

Et quæ diebus perpetim atque noctibus

Rigantur, alto stipite & letâ comâ

Cælo minentur? contrâ, quæ velut sitim

Patiantur, has perire cernas stirpitis.

Plures, inquam, consentiunt: imò velut ad palinam currunt in Dionysiaco hoc agone. Qui olim eam populariter tulerunt, Platonis iudicio sunt Scythæ, Thraces, Celtae, Iberi: nec vel hodie id culpes, nisi fortè in Iberis, qui demutarunt. Sed bellum, quod de iis etiam addit: Σκύθαι & Θράκες ἀκράτω παντάπασι χρώμενοι, γυναῖκες τε καὶ αὐτοί, & καὶ τῶν ἰματίων καταχέμενοι, καλὸν καὶ εὐδαιμον ὀπιτήδδιμα ὀπιτηδύειν νενομίκασι: Scythæ & Thraces meraco vino passim utentes, viri atque etiam fœminæ, & in vestes sibi defundentes, bellam & beatam vitam vivere se censent. Quid ais? agnoscísne hæc & in nostris moribus? non etiam illud de effusione? quâ bibuli isti vultuntur, siue cùm recusanti alteri poculum in sinum vestis proiiciunt; siue cùm ipsi avidè bibentes, suum stillatim perfundunt. Sed Græcos tuos Plato quid ita omittis? scimus & eos in hac classe, & prouerbio innotuisse. Etiam Diui Basilij reprehensione acri, quâ mores sui æui ita corrigit, ut tamen reuelet. Bibunt, inquit, avidè & comessantur, & propinant: sed bellum acroama, ποιοῦντ' ὅς ἡδὴ τὴν πότν, ἐπεισέρχεται τις αὐτοῖς νεανίας, γυναῖκα τὰς ὤμους, ἔπω μεθύων, φιάλῃ φέρον εὐμαγέθη οἶνον κατεψυγμένον. ὃς τὸν οἰνοχόον αὐτῷ παρ' ὤμων, κατὰς αἰς εἰς τὸ μέσον, δεξιὰ σκολιῶν σωλεύων ἰσὺ τοῖς συμπόταις δανέμει τὴν μέθην. διψόμενοι γὰρ τὰς ὑδρορροίας, καὶ τὴν πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος τετραμμένῃ ὑποδεξάμενος, ὥσπερ ἀπὸ τινος δεξαμενῆς ἀπνέουσι πίνεσιν, ὡς οἱ βόες, τοσούτον ὑφέλκειν ἐπειγόμενοι τοῖς λαιμοῖς, ὅσον αὐτοῖς ἀνωθεν ὁ φυκτὴρ δεξιὰ ἀργυρέων ὀχετῶν ἐπαφίνοι: portione iam longius progressâ, intrat adolescens aliquis, validis humeris, & nondum ebrius, vas magnum ferens & sustinens vini refrigerati. Atque is propulso ordinario pincernâ,

De Plan-
tat. Noë.

in medio adstans, per obliquos canales quosdam, æqualem omnibus distribuit ebrietatem. Partiti enim tubos illos, & ad se versum quisque accipiens & excipiens, tamquam è cisternâ vno spiritu bibunt, prorsus vt boues: adaecti tantum in guttur adtrahere & demittere, quantum supernè vas illud per argenteos filanos siue canales infundit. O bellum morem! ô Græcis illis elegantibus dignum! tam herculè quàm alter iste (iuuat commemorare, vterque nouitius nobis est:) alter inquam Philoni expressus, & apud stirpem illam Græcorû Alexandrinos vsurpatus. Certant vino, inquit, bibunt confertim & vix spiritum recipientes, cùm identidem pueros à poculis iubent infundere. & si velleuiter tardent, acriter increpant, quòd calidum ijs (sic loquuntur) frigefaciant. Denique in pulchro hoc certamine *μεγάλα καὶ καλὰ ἀλλήλοις ἀντιδρῶσιν, ὥτα, ῥίνας, καὶ χειρῶν ἀκροὺς δακτύλους, καὶ ὅποια δ' αὐτῇ μέρη τῆς σώματος ἀπεδίοντες*: magna & pulchra inuicem patiuntur & faciunt, aures, nares, manuum extremos digitos, & siquam aliam corporis partem fors tulit, sibi mutuò prærodentes. O non amentiam, sed insaniam! & fidem mihi aliquis habeat, nisi ipsa verba fidi auctoris adnumerem? Vide autem blanditias. nam sic ego interpreter: & suaues isti compotorculi, vino madidi, sensuum inopes, ita se comprimunt, dissuauiantur, allambunt. Dij deæque, quid irati aut hostes aliud faciant? Sed populos omitto, ne meos fortasse opus habeam tangere: viros videamus (is enim præcipuus noster tunc sermo) & qui singuli fortiter certarunt hoc certamen. Ecce Alexander Macedo olim, ipse quoque vini auidus & capiens, & addam, suo & alieno malo captus quoque, is dico præmium aliquândo publicè proposuit *ἀκρατοσύνης*, siue meri potionis. Ludos rege illo dignos, qui per Liberi vestigia ibat scilicet, & hunc quoque honorem ei habebat. Ipse igitur editor & arbiter: certant plures. sed qui plurimum hausit (ait Plutarchus) Promachus quidam fuit, qui ad* congios quattuor peruenit. Congius cepit olium libras decẽ circiter, siue sextarios sex: essent nobis tria vini pocula, largè. quod autem præmium? talentum. quod etiam? mors. quæ homini post triduum aduēnit: itemque aliis quadraginta & vni, qui miselli super vires certarant. Felicior alter apud eundem regem, in eodem isto vini modo, Proteus Macedo. qui, vt Ephippus scribit apud Athenæum, valido & sano semper corpore egit, etsi vino adsiduè immersus. Fuit aliquando, inquit, vt Alexander in con-

* Duodecim pocula.

Lib. x.

*uiuio grande poculum posceret duorum congiorum, atque id Proteo offerret. Ille gratanter accipiens, & regem comitatis laudans, cum plausu omnium ebibit. Ac subinde idem poculum repetens, iterum eduxit, & obtulit impletum Alexandro. Quod hic quoque suscipiens ebibit, sed impar viribus non sustinuit, & in puluinar reclinato poculum è manibus est elapsum. Vides & hunc Quadricogium potorem: & vix est vt supra donem. Nam Plinianus ille Nouellius Torquatus Mediolanensis (Gallus fuit, vindicemus hominem cum hac gloriâ) tres dumtaxat congios bibit: sed quod miremur, vno impetu, (Plinij verba) spectante miraculi gratiâ Tiberio Principe. Hem, vno impetu, id est ἀπὸ τοῦ αἵματος? Et quod amplius miremur, in eo (iterum Plinij verba) rara hac gloria, non labasse sermone, nec leuatum vomitione, non alterâ corporis parte, dum biberet: matutinas obisse vigilias: plurimum hausisse vno potu, plurimum præterea aliis minoribus addidisse: optimâ fide non respirasse in hauriendo, neque exspuisse, neque ad elidendum in pavimento sonum ex vino reliquisse. O potorem omnibus numeris perfectum! quis contendet? non tu Cicero fili, qui duos congios simul haurire solitus: sed quid ad hunc aut priores? Abi proles à patre degener, & nec in vitio satis fortis. Firmus nominetur potius, qui Aureliani temporibus in Ægypto imperium vsurpauit. Is vi-
 ni non multum bibit, aquæ plurimum; mente firmissimus, nervis robustissimus. & tamen cum ad bibendum à notissimo quodam potatore, Barburo, prouocatus esset, situlas duas plenas mero duxit: & toto postea conuiuio sobrius fuit. Cui non dissimilis Bonosus, item inter minutos tyrannos. qui, vt Spartiani verba sunt, bibit quantum hominum nemo. De quo Aurelianus sæpè dicebat, Non vt uiuat natus est, sed vt bibat. Quem tamen diu in honore habuit, causâ militiæ. Nam si quando legati barbarorum, vndecumque gentium, venissent, ipsis propinabat vt eos inebriaret, atque ab his per vinum cuncta cognosceret. Ipse quantumlibet bibisset, semper securus & sobrius, & vt Onesimus dicit scriptor vitæ Probi, adhuc in vino prudentior. Habuit præterea rem mirabilem, vt quantum bibisset, tantum mingeret, neque vnumquam aut eius pectus, aut venter, aut vesica grauaretur. Is ipse cum, victus à Probo, laqueo vitam finisset, ioco locum dedit, Amphoram pendere, non hominem. Infelix quidem in Martis iulitiâ, fateor; sed hac Bacchi mirificus, & iuxta vel supra Torquatum Tricongium illum ponendus. Quid autem de Camatero Logo-
 thetâ*

Lib. xiv.
 Nat. Hist.

Spartian.

thetá pronunciabo, qui Manuelis Byzantini Imp. æuo & rebus interfuit? nam & is palmam sibi poscit. Nicetas Choniates de eo: *Ingenio præstanti fuisse, eloquentiæ extemporalis studiosum & felicem: sed eundem omnium mortalium edonem & bibonem maximum. Et quamuis vinum avidissimè & largissimè sumeret, & spongiarum instar madesceret, tamen mentem non mergebat ea copia, sed pedibus, capite, linguâ constabat, ut sobrius, imò crescebat in eo ratio & oratio velut igne illo humoris accensa simul & irrigata. Hoc genere vitæ non solum Imperatori acceptus erat, sed & gentium dynastis. ad quos Legatus missus, alios in soporem collocabat, alios æquabat potionum veteres, quique amphoras, ut calices, digitis versare soliti essent. Sponsionem verò aliquando cum ipso Imperatore iniit, exhausturum se vas Porphyreticum aquâ repletum: quod olim in aulâ subdiali Nicephori Phocæ fuit, nunc visitur in huius Michaëlis cōclavi aurato, quod struxit. Demiratus Imperator, Euge, inquit, ô Logotheta. vestes floridas, & minas aliquot auri accipies, si faxis; sin autem, ipse dabis. Ille nihil moratus, vas illud, quod ad duas chöas siue congios capiebat, corpore & capite inclinato, instar bovis, totum simul exhausit: & accepit statim ex pacto promissa. Quid dicitis? non hic palmam, ut aiebam, iure suo poscit, & quidem duplicem: non vini solum, sed aquæ singularis potor? Et ecce iam huic aut prioribus dabam: sed è Germaniâ superuenit qui reuocet, & quidem novus nouitius athleta. Nuptias ante pauculos annos in Norico fuisse audio viri nobilis. ibi ad conuiuas hilarandos, certamen potionis propositum editumque, inter eorum ministros. Magno numero conuenerant: sed vnus forticulus paullò minus *sex congiis, haud longâ morâ, fertur ebibisse, & simul præmium meruisse. A me quoque, ô homo an orca, accipe: & fateor nihil simile vidisse, audisse, legisse. In vno quidem isto potionis genere. nam Edones magnos, & simul potiores, repperi fortasse, & super istum. Videamus. Mulier Alexandriæ olim fuit, quam Athenæus prodit, Libras carnis duodecim edisse, panis quattuor chœnicas, id est totidem & amplius librarum; vini autem congium adbibisse. O mea Venus, ô delictum, bella es & digna marito, sed Vulcano. Super hanc longè (quid in viro mirum?) Imperator Maximinus. quem Capitolinus auctor, bibisse sæpè in die vini Capitolinam amphoram: comedisse & quadraginta libras carnis; ut autem Cordus dicit, etiam sexaginta. Scitis, quid illa*

* O tade-
 simpocula.

amphora?

amphora ? quadraginta octo sextarios capit : id est , ipsos Congios octo. Trepidarem hæc dicere : sed bonus & priscae fidei auctor adserit , quam ego non fugillem. Sed audi & crede etiam maiora. Vopiscus in Aureliano principe : Vehementissimè, inquit, delectatus est Phagone. qui usqueò multum comedit , ut vno die, ante mensam eius, Aprum integrum, centum Panes , Veruecem & Porcellum comederet. Clamas, & resilis ? sustine etiam : biberet autem, infundibulo apposito, plus Orcæ. Cetera liquent : de Orcæ, scio vas vinarium fuisse, & amphorâ fanè maius , sed quantum, mihi later. Quid Clodius Albinus Imperator ? is, Capitolino scribente, tantum pomorum hausit, quantum RATIO HUMANA non patitur. Nam et quingentas ficus passarias , quas Græci Callistruthias vocant , IENIVM comedisse , Cordus dicit : et centum Persica Campana , et Melones Ostienses decem, & vuarum Lauicanarum pondo viginti , & Ficedulas centum, & Ostrea quadringenta. Hem, hem!

— *dij talem terris auertite pestem:*

certè à nostris hortis , quos ille cum toto foro olitorio depascatur & vastet. Scio vos etiam nunc vacillaturos , & ^{*ἐπιτοχῇ} quâdam v-
furos in assentiendo : & dedi tamen testes , dignos credi. Vul-
tis & exemplum à superiore paullum æuo ? nam vetera nunc
ferè hoc fatum habent , ut etsi vera , vix videantur : an sui mag-
nitudine, an nostrâ declinatione. Sed addamus non tale aut tan-
tum ; quod tamen venire in numerum possit. Uguccio Fagiolanus
inter Italiæ tyranniones fuit , & sedes ei plerumque Lucæ, donec
pelleretur. Exsul igitur & iam senex , apud Canem Scaligerum,
Veronæ gloriabatur in mensâ : se iuuenem quaternos capos altilis,
& totidem perdices, item hædi clunes assos, & vituli infarctum pectus,
præter salsamenta, vnâ in cenâ esitasse. Atque hic homo non in præ-
mium , sed in usum & pellendæ fami faciebat : quid si exercuif-
set se , & nervos intendisset ? Satis talium. ite prodigia, & istos
gurgites , pænè dicam , maris aliquis gurges mergat. Louanij, in
nostrâ domo : quam quo fine incolitis , ut hunc tangatis, Deum
precor.

*inhibitio-
ne.

EPISTOLA LII.

*Bruxellam.*BALDVINO IVNIO *suo* S. D.

ECCE ad ipsum auunculum scripsi, & metum ademi, qui te à nobis amouit. Quid superest, nisi vt iterum te admo-ueas, & Deas reuifas, quarum amore cales? O gratus ille mihi, ô tibi vtilis affectus! & quid in hac ætate melius potes, aptius potes? Cole, cole nunc istum adolescentiæ agrum, bonâ fruge scientiarum confere: & maturior, accipies suaues illos Prudentiæ, imò & Sapientiæ, fructus. Miseros, qui aut nolunt, aut negligunt! miserandos, qui cum velint, non possunt! At tibi facultas in primis adest, & alter ille tuus parens (scis me Thesaurarium dicere:) vbertim suppeditat, quicquid studiis, & eorum instrumentis, est opus. Voluntas à te est, atque etiam in te est, quod gaudeo: vt serues, vel vt augeas potius, hortor. Mihi hoc crede. perueniet ad optatam calcem, quisquis seriò volet & nitetur: & talibus vtroque oculo Iuppiter annuit, Mercurius dirigit, ipsa Minerua manum & mentem iis, & cum iis, mouet. Abripior, & Scarbergerus abit. Louanij, pridie Idus Septembr. ∞. IO. XCIX.

EPISTOLA LIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO *Thesaurario.*

SCRPTIONI huic nullum argumentum est, nisi affectus meus & mos maiorum. Vterque suadet, vt vota, quæ pro salute tua corde facimus, stilo consignem & ad te perferam: sed prius ad illum calidè missa, qui compotes (ita spero) faciet votorum. Deum igitur rogo, quantum animo possum, vt hunc Sæcularem nouum annum felicem tibi tuisque decurrere, te valere per eum & vigere, Principibus & Reip. sine offensâ vacare, me amare donet, qui sum perpetuus & deuotus tuus cultor ac cliens, Louanij, postridie Kal. anni IOC. supra ∞. Balduinus tuus apud me valet, quod facere eum vis facit.

EPISTOLA LIIII.

*Mechliniam.*IOANNI BERNARTIO *suo* S. D.

ECQVID agis, mi Bernarti? Rarò, inquires, interrogas. Fateor, & ignauum me cum annis fieri, hoc quoque fateor: sed non in amore & interiore affectu remissum. *Omnia fert ætas*, ait ille, *animum quoque*. Sentire incipio, & ingenio tam diu, tam assidue exercito, torpor aliquis adgnascitur, & quod libenter facit, impromptè facit, aut nec facit. Ignosce. ita tu & tui ad æui hanc lineam veniatis, aut potius superetis, beati & felices. Quod precor tibi religioso & prisco voto, in auspicijs huius anni: quo me Italia sibi spondebat, & ego me illi: sed, ô numen quod nos temperat, quàm irritâ destinatione! In patriâ hæreo, neque res tantum abiit, sed desiderium, vt verum apud te liberè loquar. Etsi assidue litteras etiam nunc recipio inuitantes, & nimiam benignitate prouocantes. Sed quid verbis opus? Fatalem vim magis & magis indies agnosco, in publicis, in priuatis, in meipso. Ratio omnis vellet fortassè non peregrinari me, sed abire: tamen maneo & video diuinitus decretum, LIPSIVM IN BELGIS MORI. Fiat. apud multos incuriosos mei, paucos contemptores, fortassè & nonnullos æmulos: sed & amicos volentesque alios, inter quos *te* Mechlinia & *Oudartum* meum cum *Hartio*, sacra mihi nomina, habet. Eandem urbem vestram & iste insidere parat *Vibrandus Anskema*, Iurisconsulti nunc titulo donatus, iam olim inter Musarum cultores, imò etiam mystas. Vtrâque oratione valet solutâ & vinctâ: quod magis ex illo noto, nosces, atq. vt velis te rogo. Louanij, postridie Idus anni Sæcularis ∞. I.C.C. Vxori tuæ suauissimæ salutem per te nuncio, & liberis tuis.

EPISTOLA LV.

Gandauum.

GEDEONI TSERHENDRIXIO, V. R. & N.

FVNGOR munere salutationis per litteras, quoniam coram id non datur, vt solet, & quod mihi dolet. Suavis sæpè confabulatio nostra, & præsertim in re hortensi: quâ vterque delectabamur. Tu magis, quia solutior eras, & pænè sine alijs curis vacabas

bas huic curæ. At mihi temporis iniuria omnem pænè hanc voluptatem deterfit. dico temporis, non ad spectu ad ista publica & tristia (quæ mitigo potius hac occupatiunculâ:) sed hiemis iniuriam & acrimoniam intellego, quæ mihi hoc biennio funera continuata dedit, & florem omnem, vt sic dicam, florum meorum interfecit. Quicquid singulare erat, præsertim in Tulipis, habuisse me recordor, cum desiderio tristi & pungente. Miserris me? nolim, adiuua potius, & quoniam diuitem atque vberem te audio, instar vel Phæacum regis, participa veteri amico, & qui in beneficij magni loco hæc, etsi fugacia, munuscula ponet. Confido te facturum. Certè si in causâ simili tu à me, utrâque manu largiter ego donem. Nunc salutem, & hunc animum semper deuinctum. Louanij, postrid. Kal. Mart. ∞ .IOCI.

EPISTOLA LVI.

Mechliniam.

NICOLAO OVDARTO V. R. S. D.

SOLEO volente animo, labente manu & pennâ ad te scribere, nunc ille contrahitur, & hæc resistunt. De republicâ me consulis: & quid scribam aut effabor? Istud mallet, & in tuum sinum interiores omnes cogitationes effunderem: à scribendo absterreor, & nimis iustas habeo causas. At Princeps vult, inquit amicus ille noster. Credo equidem, & eius certè interest fida & recta consilia dari: sed ego me in eâ classe non cenfeo, qui hoc statu rerum debeant aut possint. Adde quòd à republicâ remotus sum, auditione aliquid accipio, interiora rerum non noui: & quid ergo firmiter aut ex usu suadeam? haud magis quàm medicus, qui egri sui temperiem & constitutionem ignoret. Vota tantùm possim addere, quid si & querelas? Hic quidem cottidiana materies, cum miseri rustici præter ora nostra vincti abducuntur, haud aliâ specie quàm si hostes irruissent. O patria, o ipsi Principes! nam vt illius salus agitur, sic dignitas istorum. At enim mox remedia à publico Ordinum conuentu
 Ecce quæ possum aut volo hoc tempore. interea Deus illi Episcopo benè faciat, & nostro N. quorum vterque candidè & liberè, quæ ex usu sunt, aut certè vi-

tè videntur. Nam quid asseram? omnia ista mihi tenebræ sunt, nec finem aut fructum video eiusmodi actionum : nisi si qua consilia specie tristia, exitu læta, vt sæpè in humanis solet. *Occultat enim, vt Plinius ait, vtrorumque semina Deus, et plerumque bonorum malorumque causæ sub diuersâ specie latent.* Plinij illius Panegyricum librum breui à me videbis: & vetera illa monita ac consilia potius, quàm mea noua. At quis vsus? inquires. alibi fortasse, & vbi nolim. Quid faciam? nos, vt in theatris olim, spargimus : ille aut alius sinum aut manum implet. Vale mi optime Oudarte, & vide an malè illi (si sic pergitur) qui me nuper. sed tu iterùm vale. Louanij, Idibus April. ∞ .I.C.

EPISTOLA LVII.

Bruxellam.

FRANCISCO BILLIODO S. D.

NIHIL minus quàm à te beneficium, aut potius beneficia, exspectabam : quæ largiter, vltro, & aperto animi sinu, mihi defers aut offers. Nam & nummos ad me mittis, ad textum aut supplementum Rokoxianis : & florum etiam lectissimos ex paterno tuo horro polliceris. quæ ille instructum, vt audio, & supra omnes Alcinoos pænè habet. Negem vtrumque mihi gratum esse? mentiar. gratissimum est, & pro veteri atque insito animi mei desiderio & sensu. Veteres omnes elegantias, & has Antiquitatum reliquias à me amari, notum est omnibus, qui leuiter me norunt : sed & flores & horti ornamenta in deliciis haberi, non puduit scriptis etiam publicè profiteri. Itaque vide libertatem & candorem, quo iam nunc apud te vtor in ipso hoc aditu amicitiae. grata, quæ misisti; grata, quæ mittes : atque vt mittas in Vere proximo (vix enim antè euellendi copia) non rogo te sed appello. Quid enim rogem, iam debitorem? Sed extra iocum. scriptio tua mihi in animo placuit, qui eam amicitiae conciliandæ esse voluisti : quam purè & sine fraude equidem offero, amans honesti animi tui, & ad honesta sic propensi. Eum vt in illa & in me talem serues, Deum & te rogo. Vale. Louanij, post. Idus Nouemb. ∞ .I.C.

EPISTOLA LVIII.

*Mechliniam.*HADRIANO VANDER-BURCHIO, *Filio, Senatori.*

BENIVOLE à te factum & pro amico, quòd me & dignitatis tuæ & discessionis gnarum fecisti. Ego enim seriò tibi recipio, & fautorem me esse incrementis tuis, quæ virtus & ingenium conciliarunt: & vota interpono, ut plura adstruantur, quod in Principum gloriam & publicum bonum cedit. Illis & huic conuenit, tales euehi & educi. Hortor autem te vel ex superuacuo (nam sponte facturum confido) ut in isto munere dignum te & parentibus, & ipso te præbeas; denique iustitiâ illâ, cuius sacerdotium nunc profiteris. Ecce in istis meis, quæ in simili occasione & argumento iam scripsi, si quid erit huic rei aut sensui, videbis, eliges: & hoc fine misi. Vale Vir Cl^{me}, & animo à nobis non abi. Louanij, XI. Kal. Nouemb. ∞. Ioc.

EPISTOLA LIX.

VIBRBANDO ANSKEMA S. D.

Tv verò iacere mihi videris, aliter à studiis tuis expectatum. Tædet status huius præsentis, & auidè inutes. quid? itane pessimus ille & abijciendus est? mihi non videtur: nisi ei qui lucem, honorem, alta, id est mala quærit. At ego te in nostrâ hac quietorum classe censebam, ut

— *fecunda placerent**Otia, nascentesque irent in sæcula libri.*

Transfuga es, & ad splendidas illas partes abis? Splendidas, sed miseras, & in experimento demum scias. Non volo, inquires: sed à tricis imò forensibus istis liberari, & bonâ fide Musis operari. Velim mi Vibrande: & si tu sic seriò, etiam illuc potes. Pater quod ad vsum, & tolerandæ honestè vitæ sit, affatim suppeditat. Si te excutias (liberè loquar) alium in hoc vlcere vnguem reperies, & mixtum aliquid à cupidine fortassè non bonâ. At tempora etiam accusas. Facile est, & quis non tecum? pretium non est artibus bonis, non ipsis bonis, & hæc omnia præferuidis & ambitiosis calcantur aut iacent. Vera sunt. sed in terrâ tu purum illum ætherem, & serenos semper animos, expectas? non inue-

inuenies. nimbos magis, procellas, calumnias: & mihi crede, nos quoque (quibus aliquis inuideat) largiter & crebrò sumus his iactati. Iactati, sed non afflicti: stetimus, & illud Pindaricum obmurmurauimus:

* ——— ὁ μέγας δὲ κίνδυνος ἀναλκην φῶτα ἐλαμβάνει.

Ignauī & viles magis tuti ferè & sancti sunt: alij prouocantur. * magnum periculum virum ignauum nō tentat. sed nimirum vt aranearum casses animalia fortiora perrumpunt, sic istos à Fortunâ laqueos mens robusta. Aliqua tristitia, & quæ nolis, incidunt:

* ——— τίς δ' ἐπὶ πλεῖστον θεῶν,

Ἀπ' παντ' ἀπήμων τὸν δι' αἰῶνος χρόνον;

Sicut stellæ in tenebris etiam fulgent; sic liquidus & libens viri sapientis animus etiam in istâ temporum caligine aut nube. Hæc solatia: nec auxilia tamen abnuo, quæ in meâ quidem sint manu. Quæ tu quòd tam prompta censes, nimis falleris: nec fores vbiq̃ue, non dicam commendationi nostræ, sed mihi ipsi apertæ. Occasio expectanda est: & præuerrere aut facere eam, vereor vt succedat. Obsecro te, nobis hoc crede,

Qui periti sumus in vitâ, atque vsu callemus magis.

Vale autem, & animo ne sic fluctuare: certus, quòd millies milleni in hac ipsâ Belgicâ sint, qui optent & reges sibi videantur in tuâ sorte. Louanij, v. Idus Ianuar. ∞. ICCC.

Vxorem saluto.

EPISTOLA LX.

Ultraiectum.

HADRIANO VANDER-BURCHIO, patri.

GRATVM accidit mihi & munus tuum, & scriptio, vtrumque veteris in me animi testis. Est sanè hoc in fido amore, & qui in virtutis, vt sic dicā, solo radices egit, vt nō magis quàm illa desinat, & æuo ipso crescat & viresumat. In tuo experior: sed & fratris Decani, quem viuere & vigere, etiam in silentio aliquo, mihi liquet. At munus tuum parte aliâ etiam gratum, quod ostendit te nec in occupationibus, quas adfidas habes, nec temporū hoc tædio aut caligine, deserere nostras illas Deas: quas pauci hodie æstimant aut amant. Gaudeo: & scio, præter honestam voluptatem, etiam lucem, & robur aliquod animo

ab iis inferi aut præferri, ô quàm necessarium in hoc æuo! Fructu, ut fecisti, & facis; sed & nos earum atq. honesti omnis amantes ama priscâ fide. Louanij, vi. Kal. Decemb. ∞. Ioc.
R. V. fratrem tuum saluto, & Canterum veterem nostrum.

EPISTOLA LXI.

NICOLAO HACQVEVILLIO S. D.

AD Historiam cum dare te cœpisti, fateris hæere in primâ viâ, & confusione rerum aut temporum, ignorantia eorum quæ & quando legenda aut eligenda sint, pedem figere, imò tædio aut desperatione pænè referre. Non fiat mi Hacqueuilli. opem imploras, pro copiâ meâ dabo: & si non plenè ductor (occupatio & valetudo nunc abnuunt:) tamen director ero, & digitum intendam, quò & quâ contendas. Historia nobis proposita: quæ, & cuiusmodi? nam variat: & summa eius diuisio est, *Mythistoria* & *Historia*. Illa, quæ fabulas vero mixtas, ista quæ purum & merum verum habet. In illâ poëtæ sunt, & id genus: qui oblectamenta auribus animisquæ quærunt, & floridâ istâ veste ornant & augent corpus hoc veritatis. Veteres poëtæ, & rex eorum Homerus, pulchrè & sæpè utiliter fecerunt: cum arcanos sensus aut altiora dogmata hoc quasi velo obnubunt & tegunt. Sed hanc partem mittamus, non nunc adeundam: altera est vera *Historia*: quam licet bifariam partiare. Est *Naturalis*, est *Narratiua*: sit venia sic loquenti, planè, si non purè. Illa est, quæ naturæ faciem & facta reuelat, id est, rerum, stirpium, animalium ingenia, proprietates, vires tradit. Aristoteles, Theophrastus, Ælianus, Plinius fecêre: & plures, quos æuum nobis subduxit. *Narratiuam* dico, quæ res gestas actionesquæ prodit, sacras siue profanas. Ideoque à duplici hac materie iterum duplex, *Diuina* & *Humana*. Illa, quæ religionem, aut quod adhæret, tangit: hæc, quæ res plurimum actionesquæ humanas. Iterumquæ ea duplex, *Privata* & *Publica*. Nam aut singulorum res, vitam, virtutes, vitia recenset: & Privata est. aut quæ publicè, plurium vsui aut noxæ, sunt gesta: & Publicam appello. Omnes vtilis. propriè tamen & distinctè, Naturalis scientiam, Diuina religionem, Humana prudentiam, omnes delectationem habent. Ad quas au-

tem te voco? velim ad omnes ire, sed in tempore. *Naturalem* nunc seponamus: *Narratiuam* ingero, quam vulgò & peculiariter Historiam etiam appellamus. Ad hanc priusquam venias, duo præmittenda sunt, *Geographia* & *Chronologia*. Illa, vt locorum, regionum, vrbium notitiam aliquam concilies; hæc, vt temporum, quibus quæque res gestæ. Sed communem dumtaxat, & non illam exactam notitiam exigo: satis sit mundi partes situsque distinguere; prouincias, & in iis flumina, montes, opida clariora nouisse. In temporibus etiam, seriem eorum & ordinem tenere, & velut terminis quibusdam finire imperia, bella, euentus. Velim equidem, & tacitus sæpe opto, imò ipse meditor, esse qui breuiter & compendio, & quod caput est, iudicio, ab orbe condito velut Fastos concinnet: nec aliud quàm annos, & præcipua rerum, notet ac libet. Qui hætenus fecêre, aut confundunt nimis, aut diffundunt: & nec notabilia aut laudabilia tamen maximè excerpunt. Sed hoc dum fiat, potes Eusebio vti, & nouellis quibusdam, qui herè & nuper prodierunt. Atque ista cùm parauimus, age ad ipsam iam Historiam: & quam præmittimus? pietas vult *Diuinam*. Facilis ea est, nec diu tenebit. *Judaica* vetus est, è libris sacris. Iosepho, & eius interprete Hegesippo petenda: nostra hæc noua, id est *Christiana*, olim ex Eusebio, Sozomeno, pluribus, nunc ex vno Casare Baronio adfatim haurietur: & quid in diligentia viri tantâ deest? Imò vt supersit, vereor: iis vtique, qui ex professo Theologos non agunt, & sufficit vniuersè initia, progressum, dissidia, capita & antistites religionis nostræ scire. Non abnuo. compendium bonum exactissimi illius laboris sit, non sit fortassè bono auctoris. Est & *Miscella* religionis historia. vt Mahumetanæ, quæ magnam orbis partem, à multis iam sæculis, obtinet; vt Sinensium, Indorum, & qui alij vanam & simulacris seruam eam habent. Hæc quoque carptim quis neget viro Politico & experienti libanda esse? sed vt dixi, carptim. *Humana* superest: illa præcipua quò te voco. Præter prudentiam & rerum peritiam,

Hæc tibi virtutum stimulos, hæc semina laudum,

Hæc exempla dabit:

alibi vberius laudata & laudanda, nunc præeunda. Duplicem eam feci, *Priuatam* & *Publicam*. Ab utrâ ordiemur? A *Publicâ*

ego censeo: & hæc, ordinis doctrinæque causâ, quadruplex iterum esto. Valdè, inquires, diuidis. Fateor. nec animi vel argutiarum causâ: sed quia vsu didici, nihil ad methodum, id est viam rationemque docendi vel discendi, aptius & efficacius esse. Itaque Socratem sequor, Diuisioni amicum: & cum illo, *diuinum virum habeo, qui commodè & oportunè utetur*. Sed ad rem, quadruplex hæc Historia: *Orientalis, Græca, Romana, Barbara*. Prima, quæ primi aut prisca orbis res habet: cum nostra hæc omnia inculta, aut infrequentia, & certè obscura & ignota. Itaque in Iudæis, Ægyptiis, Æthiopibus, Syris, Persis, reliquâ Asiâ, res ferè & nobiliores euentus tunc sistunt: aut siquid admixtum, leue est, nec scriptione aut lectione diuellendum. Hanc primò nosci suadeam: & peti à *Iustino* breuiter: vberiùs deinde ab *Herodoto*, *Diodoro Siculo*, & siqui Græcorum eam suis miscent. Quædam enim *Polybius*, *Plutarchus*, *Zonaras*, alij suggerent, huc apponenda. Sed Diodorum ego laudo & approbo: utinam plenum &, vt scripsit, absolutum. Altera est, *Græca*. in quâ Spartanorum, Atheniensium, Thebanorum, & præcipuè Macedonum res sunt: quos huc traho, & includo. Præter iam dictos, dabunt *Thucydides*, *Plutarchus*, *Arrianus*, & *Q. Curtius* è Latinis. Per partes colligenda est. nam qui totam & ordine scripserit, totus ad nos non venit. Tertia *Romana* est: in quâ vbertim rerum & euentuum, eorumque insignium: & quæ plures scriptores illustrarunt. O magnum, ô pulchrum imperium! & addo, diuturnum. ideoque non mirum si viris factisque breuia illa & fugacia Græcorum superauit. *Græci præceptis valent* (ait quispiam) *Romani exemplis*. Et hercules ita est. non fuit gens, puto non erit, quæ plura vel in militiâ vel in pace, laudis & virtutis suppeditabit. Itaque ad hanc, mi adolescens, ad hanc segetem veni, manipulos frugum collige, & in vsum tuum reconde. Sed vt ordine fiat, ea ipsa diuidatur trifariam: in *Veterem*, *Mediam*, *Nouam*. Prima mihi est, à Regibus & vrbe conditâ, ad Augustum: *Media*, cum immutato statu ad Principes ventum: *Noua*, cum iterum mutato, sedes ipsa Principatus Byzantium est translata. In *Veteri* scriptores Græci Latini que sunt, sed præcipui isti: *Dionysius Halicarnassæus*, *T. Livius*, *Polybius*, *Plutarchus*, *Appianus*: quibus compendia adiungere liceat, *Velleij*, *Flori*, *Eutropij*, *Orosij*. Velleianum laudabile fuit; sed

potior pars perit. iudicio & ordine tamen scriptum, & quod exemplar pleniori Chronologiæ fit ad imitandum. Faciant huic parti *Fasti Romani* à *Carolo Sigonio* editi, & producti ad Augustum. At in *Mediâ*, nolite *Tacitus*, *Suetonius*, *Ammianus*, *Spartianus*, & adiuncti Cæsarei Scriptores: è Græcis autem, *Dio Cassius*, *Io. Zonaras*, *Herodianus*, legendi. tum & Compendium *P. Victoris*, itemque *Eutropij*. Adde ad seriem temporum, imò & rerum lucem, *Onufrij Panwinij Fastos*, ab Augusto ad Iustinianum diligenter & industriè consignatos. *Nova* superest. & in eâ ferè Græci isti, *Zonaras*, *Zosimus*, *Procopius*, *Agathias*, *Nicetas Choniates*, *Nicephorus Gregoras*, *Michaël Glycas*, *Georgius Cedrenus*: etsi hîc ultimus quidem, anilium sæpè fabellarum scriptor, & veri incuriosus vel ignarus. Iudicio legatur tamen, dabit quod iuuet. De *Romanâ* habes: quarta erat *Barbarica*: quid nisi lacinia & spolium ab illâ veste? Nam hanc appello & intellego, cùm scisso fractoque imperio, maior pars ad Gallos, Germanos, Turcas iuit, & alternatim hucusque mansit. Nec enim Gothos, Hunnos, Vandalos, Scythas aut illam fæcem huc includo: quæ maneat in *Mediâ* aut *Nová Romanâ*, & iis inserta nempe legetur. Faciunt huc propriè tamen *Iornandes*, *Procopius*, *Agathias*, & siqui tales. Sed meam hanc Barbaricam variij scripsere, atque ipsi ferè barbari, & addam barbarè. exstantque *Germanici*, *Gallici*, *Britannici* scriptores, in vnum corpus nuper decorè & utiliter conducti ac vulgati. Sunt & *Annales* à *P. Pythæo* editi: & cottidie huiusce argumenti prodeunt, iudicio eligendi. Scripsit & *Carolus Sigonius* de Regno Italiæ, quod huc facit: & *Io. Leônclavius* Turcica, uterque mihi bonus & laudatus. Quid omitto? *Laönicus Chalcondylas* se suggerit, in Turcicis Græcis que legendus, item *Guilielmus Tyrius*, & alij in transmarinis sacrisque bellis. Hem, inquires, quanta materia, & quæ silva? quis ingreditur sine errore, & egredietur? qui Ordine insistet, qui industriam & Curam adferret, iam dicenda. Ordine, inquam, in primis opus. & ne confusa & vaga lectio sit, aut desultoria & interrupta. Hoc plerisque evenit. & velut ex equo in equum se traiciunt, ab hoc scriptore in alium, ab isto argumento in illud: quo fructu? momentaneæ voluptatis, & ut tempus suum, imò & se, fallant. Apage tales istos, & ad *Amadæum* suum, aut si altiùs assurgere velint, *Heliodo-*

rum cant. Tu Ordine leges. quem ex ipsis à me dictis etsi potes instituere: tamen in exemplo dabo. Ecce Romanam *Veterem* legere decreui. ordiar ab vniuersali aliquâ notitiâ, & Compendium *Flori*, aut *Eutropij* præmittam. Tum à capite, & ab ipso *Liui*: cui *Dionysium* adiungam, & *Polybium*, *Plutarchum*, aut *Appianum*: sed quemque in consimili argumento. Cùm peregero, ad *Mediam* *Novamque* veniam, & constantiâ eâdem peragrabo. Et de *Ordine* facile est, atque animi tantùm decreto opus: *Cura* plus habet operæ, & in eâ omnis est legentium fructus. Duo in hâc specto, siue exigo: *Attentionem*, & *Electiorem*. Cùm legis, non suspensum aut attonitum te habeat tantùm nouitas aut magnitudo euentuum: insiste, inquire, cui rei hoc facere possit, & equem vsum sui præbere. Mora hîc aliqua inter legendum & tarditas, fateor: sed nimirum, dicto veteri, *Nulla res potest esse eadem, festinata simul & examinata: nec esse quidquam omnium, quod habeat laudem diligentie, simul & gratiam celeritatis*. Tarda igitur, & quære. cùm repperisti, tum sit *Electio*: id est, vt stilum capias & excerpas, & velut annonam in horrea quædam reponas. Ea distincta etiam sint, & iamantè libri parati, meo iudicio, quattuor; in quos, quidquid eligis, conferas & tutò deponas. Nam memoriæ suæ qui credit tantùm: quid agit? non dicam nihil, sed in breue, proficit: nec vlla ea tam vasta, capax, tenax est, quæ varia ista cum fide asseruet & reddat. Trade libris. in quo labor aliquis, & iterùm in legendo remora: sed, mihi crede, utilis, si quidquam in omni ratione studiorum. Libri isti quattuor, totidem *titulos* habeant rerum, quas præcipuè in *Historiis* notes: *Memorabilem*, *Ritualium*, *Ciuium*, *Moralium*. Quid *Memorabilia*? res designo magnas, & cum admiratione aut motu legendas, siue audiendas. vt est notabilis *Potentia* alicuius regis aut populi, *Opera*, vel *Opes*, *Prodigia*, & noui aut insoliti *Euentus*. vno verbo quidquid non obuium, & magnitudine vel raritate se commendat. *Ritualia* autem, quæ pertinent ad instituta ritusq; veteres, siue quos in publico, siue in priuato vsurpabant. Alios enim istos *Orientalis*, *Græci*, *Romanique* habuerunt: & ab eâ notitiâ, seria omnis intelligentia dependet veterum scriptorum. At *Ciuium* appello, quæ ad vitam & regimen commune faciunt, & hanc hominum iure & legibus deuinctam societatem. *Moralia* denique

denique, ea quæ priuatim ad nos & vitam formandam, virtutibus amicam, vitiis alienam. Ecce, quattuor hi sunt *Tituli*: quid superest? referre in eos, quidquid ad singulos illos facit, siue *Sententiarum*, siue *Exemplorum*: idque cum hac *Attentionis* curâ, & *Judicij* item normâ. Dic clariùs, inquires. Nempe quisque liber alios & minores suos titulos habeat: quia Natura & Memoria ordine & partitione istâ gaudet. Vt, ille *Memorabilium*, in ea quæ attigi: nec nimis sanè argumentum hoc patet. Latissimè *Ritualium*: ac diuidamus in *Sacra* & *Profana*. *Sacra* omnia publica: continentque *Deos*, & eorum *Nomina*, item *Cognomina*: tum *Insignia*, *Munia*, *Cultum*, & *Templa*. Amplius, *Sacerdotes*, aliosq. ministros: tum *Sacrificia* ipsa, *Hostias*, *Cerimonias* & ritus: deniq; *Verba sollemnia* & formulas precationum, & quidquid illos aut ista spectat. Nimis partiri, tenue est, & hîc inutile: spernes. Iam *Profana* sequuntur: atque ea duplicia, *Publica*, & *Priuate*. Illa, quæ communiter omnes aut plures tangunt, & publicis legibus aut institutis continetur. vt *Magistratus*, & singulorum *Munia*, aut *Ornamenta*: vt *Senatus*, *Militia*, *Provincia*: *Præfectura*, *Officia*, & quidquid istis adhæret. tum *Leges*, *Iudicia*, & eorum ratio, *Supplicia*, *Tormenta*, *Pœna*: lætiora denique, *Ludi* & *Spektacula*, *Triumphus* & *Festi dies*. Ad *Priuate* venio, & iis subiungo, *Nuptias*, *Funera*, *Balneæ*, *Conuiuia*, *Vestes*, *Nummos*, & quæ longum sit complecti. Minuta enim etiam intercurrunt: sed in sermone ostendenda potius, quàm scripto adumbranda. Imò adeò minuta, vt nec *Titulos* suos grandiores quædam habeant: sed verbis signentur, & ordine isto litterarum. Ac si me audis, in plerisque eo vtêris: quia non ad famam aut pompam ista disponuntur, sed tui vsui. Sequuntur & excipiunt *Ciuiilia*: vtilissima pars iis, quos genus aut destinatio ad rempublicam vocant. Is liber tres partes habeat, antiquâ & verissimâ diuisione: *Status Regum*, *Optimatum*, *Populi*. In quaque parte notes, & eò referas, quæ *Firmandæ* sint, aut *Vertendæ*: & hæc ipsa subtiliùs diuidas, vt à me in *Politicis* factum. Vtar hoc exemplo cum fiduciâ: & conueniant vel qui noua adferunt, aut vetera referunt, non dabunt in ordine & methodo, quod fortasse anteponas. Sed vnum etiam addi potest, & debet. vel vt *Sententiæ* plures vni rei congerantur; vel vt *Exempla*. Hanc postremam partem non neglexi equidem, & habeo

sepositam inò paratam in scriniis, & auidam exire. Sed tu aut alius, non ideò remitte: & quisque sibi, vel firmitus, vel iucundius certè, tale aliquid struit. Postrema sunt *Moralia*. quorum duæ partes, *Virtutum & Vitiorum*. Velim & hæc disponi ordine litterarum: sed ita, vt *Virtute* præeunte, cuique bina sua *Vitia* sint subiuncta. Traho eòdem etiam non *Vitia* propriè, sed *Affectus*: & *Cupidinum* stirpes, *Spem*, *Metum*, *Gaudium*, *Dolorem* adnecto: tum etiam de *Beatâ Vitâ*, & quidquid in *Ethicis* sedem suam habet. Sed satis hæc communia in scripto præiui: in sermone alia. illud in fine te sedulò moneo, vt ne mole hac, quæ videtur, absterreare. Quid enim? tam varia, tam multa? inquires. Nihil est: inò incredibile, quàm citò hæc suscipiantur, & fiant, si tenor & constantia sit, & quisque dies opus suum probet. Triennij res, non diu te differo: mihi si olim talis monitor, vel citius absoluissem. Cogita te in ipso flore æui, & corpus labori, animum intentioni ferendæ esse: quid cessamus,

Dum res, & ætas, & sororum

Fila trium patiuntur atra?

Non fac, mi adolescens: cui ego factum consultumque tuâ causâ volo, tum & Cl^{mi} V. Legati Regij: qui etsi connubio tantum tibi parens, tamen vel naturalem affectu & curâ præstat. Tu agnosce, illum cole, me & bona ama. Louanij, III. Non. Decemb. ∞. Ioc.

EPISTOLA LXII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario Belgicæ*.

DIVINA planè virgulâ (quomodo enim aliter interpreter?) factum videtur, vt ipsâ horâ ac pænè momento, quo tuas accepi, hic ad me veniret, quem vides. Est mihi cognatione aliquâ iunctus, orbus utroque parente, in stirpe honestâ exiguis & vix dicendis opibus: tamen auxilio amicorum ad Magisterij gradum peruênit. A quibus ipsis litteræ mihi commendaticiæ pro subsidio, vt Theologiæ studia, ad quæ adspirat, ordiri & finire feliciter possit. Equidè cum humanissimam, & cui obligor, oblationem tuam viderein, & vnâ istum: putaui, vt dixi, diuinitus fuisse hunc concursum: & eundem statui, eo fine, sedulò commendare. Non vt cognatum tamen, nec hos aspectus in istâ re ha-

re habeo : sed vt boni ingenij & industriæ, vt notæ modestiæ iuuenem, & qui toto animo ad Pietatem & sacra studia, imò & sacram vitam, id est Sacerdotium, contendit. Iuua eum in laudabili hoc cursu : nos quoque secundas faciemus, & in libris aliisque necessariis iuuabimus, pro parte. Ego spondere audeo utilem Ecclesiæ futurum, & beneficij tui non ipsum solùm, sed & nos memores : qui adsiduè nouis à te, nec inuiti, obligamur. Non enim hîc, vt in pecuniâ, redditione aut re opus, vt soluaris : sed agnitione & grato animo. quæ in nobis largiter esse & fore assero, quamdiu Deus ille dabit hîc esse. Ille te Ampl^{me} & Nobil^{me} Domine, longæuum reip. nostræ & Principibus præstet. Louanij, prid. Nonas Decemb. ∞. I.C.C.

EPISTOLA LXIII.

Mediolanum.

ERYCIO PUTEANO suo S. D.

EGO verò honestissimum munus, à Senatu Mediolanensi in te collatum, & iudicio meo approbaui, & gratulatione etiam prosecutus sum : quam scripto consignatam per Velferum nostrum misi. An aliter possem ? placet, placet hæc tui productio : sustine personam, quam sumpisti, & mereare non vnâ palmam. Sola gloria multis

—— *quemuis perferre laborem*

Suadet, & inducit noctes vigilare serenas :

te & hæc, & merces quæ etiam functioni tuæ est adiuncta. Orationem, de quâ scribis, auspicalem tuæ operæ, libens videbo : libentiùs *Promulsidem Epistolarum*. quidni ? mihi inscriptam. Ambigis an amplectar ? utrâque manu : veniat & ad libentem, & addam etiam merentem. Non negabis mi Puteane, si non seui-
mus hanc arborem, tamen rigauimus, putauimus : & in parte fecimus, qualem alij mirantur, & ipsa esse gaudet. An iniurium, si fructus aliquos ex eâ mihi asseram ? imò veniant & vescar istos primotinos, & hæc libamenta audacter nobis pone. Nos quoque iam edimus EPISTOLARVM CENTVRIAM III. ad solos Italos aut Hispanos (caussa discernendi sic fuit) siue qui in iis oris. In iis & tuum nomen interlucet, & Sacci nostri, & plurium ibi amicorum. Septalium esse in te, qui est, gaudeo, & beneficia hæc

mihi etiam inscribo. Quid si ad eum ipsum hoc scribam? puto, nisi abstrahor: tu vale, ille saluet. Louanij, xv. Kal. Ianuar. anni ∞. IOCI.

Hub. Audeantius meus Carmen parabat Promulsidi tuæ præponendum. Est is qui nuper ad te scripsit. ama amore dignum.

EPISTOLA LXIII.

Bruxellam.

PETRO PANTINO *Decano.*

EN CENTURIAM nostram, de quâ antè scripsi. Dic seriò quid videtur? damus & subserimus alias? an satis est vnus huius erroris? Iudicium à te peto, quod pauci mihi donent (ô miseriam!) inter meos Belgas. Nam doctrinæ aut litterarum studia quò eant, vides. in terras certè alias: aut fortassis eò denique, quò olim Astræa. Nimbus à Galliâ dissipatus videtur, iterumque ibi * *ῥίεμος αἰθήρ*: si tamen regiâ & bonâ fide hæ res geruntur. Nam sunt qui verentur ne fallax serenitas, & in nos incumbat ac detonet nubes illa belli. Abominor, & Deum patriæ tutorem precor, & tibi Vir Reu^{de} & Clariss^{me}. Louanij, x. Kal. Mart. ∞. IOCI.

* *serenus ær.*

EPISTOLA LXV.

Mechliniam.

HADRIANO VANDER-BURCHIO I^{cto} & *Consiliario*
in *Senatu Geldriæ S. D.*

EN ad te quoque CENTURIAM istam. quidni autem? qui & me amas, & mea æstimas; atque adeò istis quoque leuioribus pretium aliquod donas. Vtinam tecum alij! sed vercor vt tuum punctum amor mihi donet; alij refragentur, quibus iudicium in iudicio hoc adhibetur. Sed vtcumque, vel error tuus gratus est ab eâ causâ: & Numen precor, etiamsi ille desinit, ista perseueret semper. Vale Vir Cl^{me}. Louanij, x. Kal. Mart. ∞. IOCI.

EPI-

EPISTOLA LXVI.

Bruxellam.

PETRO PANTINO Decano.

Tv verò non ambigens & cunctanter, sed liberè & apertâ fronte petere debebas istud, quod tribui à me vides ambitioni etiam vulgarium ingeniorum: quid non Pantino meo, vndique sic merenti? Feci igitur, & hîc habes: vtinam pro tui pretio, pro meo affectu! Meletæas chartas æquarem, si hoc esset: nunc vires conantem deserunt, nec ad alta assurgimus vel studiis fatigati, vel languoribus fracti. Agnosce, & animum certè amicum ama. Louanij, v. Idus Mart. ∞. I. C. C.

I. LIPSI

SVPER SS. PATRVN SYNTAGMATE

nouiter à PETRO PANTINO V. R. & Cl^{mo}

vulgato, & eruditè verso,

Phaleuci.

QVIS nouus liber hic? liber sacratus,
 Sacra nomina, res habet sacratas.
 Quis auctor? varij, vetusto ab æuo:
 Cùm mos & pietas vetus vigeant.
 Quis produxit? & ipse moris, atque
 Virtutis veteris: vetustiorum
 Gnarus artium, & vtriusque linguae,
 PANTINVS meus. ille, comparatæ
 Cui nives videantur esse nigrae:
 Quem suum veteres velint Athenæ,
 Quem suum vetus ipsa Roma dici:
 Quem meum cupio, & meum esse iacto:
 Cui, dum corpore mens mea illigatur,
 Fido & firmo adamante colligabor.
 Quod SANCVS pater audiat, FIDESQUE.

EPISTOLA LXVII.

Bruxellam.

REMACLO ROBERTI S. D.

DE Transsylvaniâ initiora nos hîc audiebamus, & conatum magis turbandi pellendique, quàm effectû fuisse. Opto ita sit. quia hercules eâ prouinciâ, post Canisiam, nunc amissâ: quid spei super de Hungariâ maneat? Quæ & nunc tenuis, nisi alia consilia & fœdera Principes ineant ac iungant. qui ferè (veteri Europæ morbo) suis dissidiis & bellis atteruntur, publici discriminis securi aut negligentes. In Belgicâ nostrâ re, ego plagam aut plagas hac æstate metuo: nec video equidem valdè comparatos ad arcendum. De Buscoducis (quanti momenti opido?) occultus rumor est ciues languidiores fieri, & vt verbo dicam, nauseare. Si vis adhibetur, vereor vt, quod ferre possunt, ferant. Sed vobis hæc notiora. Quod nuper scribebas de liberis apud te, quosdam vidi, quosdam nunc non lubet nec vacat. NN. ego habeo, & obiter legi: neque nimis me cepit. Legatus Regius recen- ter de te amicè & benignè scripsit, sensitque. Ita enim de can- dore eius mihi polliceor, & dicta in rem collaturum, vbi occa- sio erit. Tu in eâ officium & salutem à me defer, & hanc ipse voto meo habe. Louanij, III. Idus Mart. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXVIII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *Thesaurario Supremo.*

DVO voueo. & lætum tibi hoc solenne, & plura, quæ va- lens letusque addas: tum & in me eiusmodi culpas, quæ tali pœnitentiâ luantur. Tu me silentio offenderis? non potes in tuis occupationibus quas noui, & quæ rempublicam nostram summam tangunt: nec, absque iis, causâ erat aut materies lit- teris respondendi, quæ nihil nisi affectus mei auram ad te mit- tebant. At tu benignè quasi offensam agnoscis, & optimo vino (gustavi enim heri) luis: quid nisi gaudente me in hoc affectu, & pro eo gratias agente, & perseuerantiam optante? imò & spe- rante. quia à me, pro viribus quidem, semper alimentum ei erit in officiis & cultu, quem tibi debemus. De tuo Balduino, non possum nisi bona dicere, & meliora prædicere: ita & mores
eius

eius & ingenium omnia ea præstant, aut spondent. Modestia & probitas adsunt, quæ à stirpe & gente traxit: adest industria, & acrimonia ingenij, quæ à Deo dona habet. Iudicium adhuc formandum in multis, ut hæc eius ætas est: sed & supra ætatem in multis rectum & maturum habet. Confidentia, & securitas, & illa dispositio sermonum paullatim accedent: & nos elaborabimus polire, & reddere te dignum. In studiis, iam diu est cum me auctore ius ciuile etiam adiunxit; titulum Baccalaurei meruit; & disputationes publicas ac priuatas (in quibus plurimum momenti est) adit. Itaque sperarem, & ausim promittere eum aptum futurum, qui proximâ hieme Licentiæ titulo insigniatur. Præmaturum est, inquires. Ita, si ætatem vides: non est, si progressum, & communem nunc etiam morem. Mouet me & causa, quod velim tempestiuè eum ad res adinoueri, & tuæ auctoritatis velut manu educi & attolli. Nam spes certè omnis dignitatis eius in te est (post Deum quidem:) & te tamen mortalem esse, cogitare cogimur, etsi multos annos vouemus etiam & destinamus. Sed hoc totum iudicij tui & prudentiæ facimus: & tempus superest deliberandi. Ampl^{me} & Nobil^{me} Domine, vale. Louanij, VIII. Kal. Maias. ∞. ICCI.

EPISTOLA LXIX.

Lutetiam.

ISAACO CASAVBONO S. D.

BARONIVS meus nondum venit, tuas tamen, quasi metatores præmisit hospitio indicendo, sanè gratas. Placuisse ipsum vobis, gaudeo: utinam diutiùs in illo sole velut colorem potuisset ducere! sed negauit ille, cui ipsum nihil negare ratio iubet. Dete quod addis, exuere paullatim scribendi edendique animum: malè narras, nolim. Tu in illo ætatis ingenique flore? & addam etiam, famâ ac fauore sic adspirante? Nam habes ea certè à doctis: ab omnibus si expectas, tum licet alias res agas, & has paucorum hominum facias missas. Iustius mihi ea mens sit, annorum, laborum, morborum veteri: & cui omnis lex & mos det missionem. Tamen perseuero, etsi vereor ut vel inuitum soluat illa * *δυσίατος ἀπὸ πάσης*, graue onus, & quam nullâ medicinâ aut curâ excutimus, vix leuamus. Itaque SENECA meus

* incurabilis morbus.

diu iacuit, nescio an attollendus. EPISTOLAS nuper dedi; sed ad Italos & Hispanos tantum: quia nihil ad vos, & logi aliquot aut inania sunt, pudicum est mittere. Sed heus, loci sunt in Senecâ, in quibus hæremus aut pendemus, & possis mihi subsistere. ut in illo Consolationis Heluianæ cap. x. *Ingens Capitoli vestigal*, de Apicij luxu. Quid hoc ad eum? an comparatio est? an & mutatio placeat? Consolationis Polybianæ, cap. xxxv. *In quas per templa aditur*: De Palatio accipimus, ubi templa, scio, sed an sic in aditu? & per ipsa intratum? De Irâ iii. cap. xxii. *Huius nepos fuit Alexander, qui lanceam*. Mirum, si Antigoni illius nepos, qui ipsi inter successores fuit: & nec in nomine quidē error, quia nemo talis inter Macedonas reges proauos. Atqui mox etiam addit: *Non habuit hoc auitum ille vitium*. Plura talia alibi in isto aut noto, aut corrigo: sed hoc noto tantum. In *Militiâ* etiam nostrâ, quid tibi videtur de *tripedali parma diametro*: de *Pili, palmari*? aliud à me sentis aut habes? doce volentem & imputaturum, & salue. Illud autem de frigore tuo in scribendo, iterum ferio ingero: *Οὐδὲς ὁ δ' αὐτὸς οὐδ' ἔχων & τυγχάνει. Incalcesce. Louanij, ix. Kal. Maijas. ∞. . ICCC.

* Hac ipsa
mens, mihi
crede,
mentem
non habet.

EPISTOLA LXX.

Antuerpiam.

IO. BAPTISTAE BARONIO S. D.

GAVDEO te rediisse, etsi præter opinionem meam factum. Causas parenti tuo fuisse non dubito, & vel illa causa sufficit, quod voluit parens. Quæ Gallia placuerit, quæ ibi homines, atque alia, seruabimus in sermonem, auidè tecum miscendum, atque etiam amplexum. Veni, veni. sed quando? de die scire velim. nam ego peregrinatiunculam paro in Neruios, & amici iamdiu cò inuitant. Nolim te me absentem requirere, & doleam si fiat. Tamen, ut tuæ litteræ erant, intra paucos dies, atque adeò hanc septimanâ, te expectamus. Domum è quâ egressus es nosti: caue aliam ingredi, quamdiu ego viuo. Vides non rogare me hoc, sed iubere. Neque enim omni vindictâ te manumisi, & attineo vinculo aliquo obsequij, quod bono iure non laxes. Vale, & auum, parentem, fratres saluta. Louanij, viii. Kal. Maijas. ∞. . ICCC.

EPI.

EPISTOLA LXXI.

Dolam.

IO. BEZANCENOTTO S. D.

AN & I^{ti} titulum addam? certè donatum eo iam cum fratre esse, ex litteris colligo, quas ad me dedisti. Amo & scriptionem tuam, mi Bezancenotte, & iamdiu ipsum te: idque ob ingenij melioris dotes, quas Deus dedit. Excolere eas cœpisti, & proferre: sed cum ætate magis & magis: & nunc denique è scholis & umbrâ ad fori & rerum lucem actionemque venitis. in quâ versari vos cum laude, id est cum fide & probitate, velim atque optem. Doctrinam certè adferetis (nam & fratrem tuum includo:) sed per Deum immortalem, Themidi vestræ Mineruam etiam miscere, & Sapientiæ illa decreta adsumite, sine quibus in hac rerum caligine non est, mihi credite, pergere viam rectam. Ut in familiâ opus est herâ ac dominâ, quæ coërceat: sic in hac interiore œconomiâ, Sapientiæ illo imperio, quod affectus regat ac dirigat exsultantes. Facite, ita Deus vobis faueat, & honore simul ac virtute mañet. Louanij, prid. Kal. Maijas. ∞ . IOCI.

EPISTOLA LXXII.

*Bruxellam.*NICOLAO DE VVEERDT I^{to} & Cognato.

BENE est, benè est, pecuniam adnumeratam esse: nequid ultra tergiuerfetur vel mutet noster ille Proteus. liceat sic appellare meum Fabrum, virum bonum quidem, sed parùm in verbis aut pactis (sensi aliquoties) stabilem, & qui aliquid trahat à leuitate sui ignis. Nunc tenetur, & vel anguis fiat, non elabatur. Hoc igitur lætum; illud mordet, quòd de aduentu tuo distulisti. An mecum igitur in reditu vis, & iam nunc spondes? At ecce quia meliorem Bacchum, & è femore Iouis natum, gustare apud me noluiſti; ego velut in pœnam, tristiores istum & Se-mele natum (Becani argutiolas agnoscis) bibendum ad te mitto. Rogo, extra iocum, munusculum volēs accipias, quod à volente scis mitti: & spero in suo genere non inter vilissima futurum. Gustus tui, tuam etiam addo, res erit: & si sedebit, ecce fontem è quo quotannis petas. Flores mei cladem, vt scripsi, magnam passi erant: reparauit in parte & supplementa accisis copiis misit Gaspar Taius, Goïckensis toparcha, sanequàm opportunè &

benignè. Gaude hoc mecum : nam & tibi in meo horto feritur & metitur , atque illo crescente crescet etiam tuus. Vale. Louanij, prid. Kal. Maijas. ∞ . IOCI.

EPISTOLA LXXIII.

Brugas.

CORN. ANCHEMANTO suo S. D.

VALERETE , & apud tuos etiam esse , mihi quidem placet. At non mihi , inquires , in hoc otio & desidiâ. Credo. sed patriæ & tuis aliquod etiam tempus dandum est , à quibus diutulè abfuiſti. Prouidè item & lentè agendum de Peregrinatione. quam ego in Galliam nunc non dissuadeam , qui res quietæ & firmæ videntur , per Allobrogicam hanc pactionem. Antea hercules hærebam , & ne nos traheremur in partes , id est in vetera mala & bellum. Itaque si amicis tuis idem videtur , & sedet te aliquò ablegare : age , cum bono Deo , fiat in Galliam , doctrinæ & elegantia iam olim sedem. De Italiâ , post illam deliberabimus. Tu tantum cogita iam nunc & imbibere , ut immunem te serues à noxis & vitiis , quæ in eâ regione , per bella ciuica maximè , pullularunt. Luxus , libido , *ἀσέλεια* , regnum in multis locis habent : coërce te & abstine , & Honesti illum splendorem & Numen ante oculos pone , quæ fumos aut nebulas istas dissipabunt. Didicisse te ostende , non ut scias quid deceat , sed vsurpes.

Et grauib. curis , animum sortita virilem ,

Ignea longæuo frænatur corde iuuentus.

Quibus curis ? scientiæ & prudentiæ , quæ scopum peregrinationi tuæ habes. Addo Virtutem : quæ suprema cura , & finium , ut ita dicam , finis : quam sic stringe , ut ab hac vitâ citiùs , quàm ab eâ auellaris. Ita abi , & redi , semper meus , si illius. Louanij, viii. Kal. Iun. ∞ . IOCI.

EPISTOLA LXXIV.

In castra.

IOANNI SEVRIO, Legato Hispaniensi à Secretis.

BENIVOLENTIAM , quam sermo tuus nuper spirabat , nunc & litteræ. quid debeo ? quid , nisi eandem beniuolentiam ? quam animo huic firmo caractere impressam , audeo dicere , & non nisi mecum delendam. Tu fove , mutuum à me fiet. Conquereris de discessu meo inopinato : sed ita res tulit , & diutiùs domo

domo & scholis abfueram, quàm meus aut publicus etiam vsus esset. Ea causa mihi subductionis. alioqui, Genium testor, suae esset apud vestri similes agere; ut frontem atque animum exporrigerem, vel studiorum feueritate, vel temporum hâc mœstitiâ contractum. Non licet, & in animi etiam libertate seruitus aliqua externa adiuncta, quam nullæ vindiciæ hîc quidem resoluant. Publica per te didici, in spe magis quàm in re læta. Sed tamen aut ego nihil in Principum rebus video, aut aliud aliquid agitur & arcanè apparatur, quàm vulgares isti oculi aut mentes vident. Eâ cogitatione sæpè me firmo. & nisi sit; fateor liberè, ut nunc res eunt aut potius fluunt, nihil me pro votis bonorum, aut dignitate imperantium expectare. O dii deæque (liceat sic indignantem loqui) in tantis opibus, & vbi omnia ad magnitudinem sic parata & ad manum sunt, tam diu nos: sed desino. Numen videbit: quod gaudet inuertere ista humana, sæpè præter humanam spem aut mentem. Nostrum est, quæ non in nobis, ferre, & alto animo excipere omnem casum. De pace, siquid cum Turcis conueniet, mirabor, & gaudebo. Neque negem; hoc statu Christianæ rei, quamcumque illam optabilem & utilem fore. Mihi tua amicitia: quam delatam amplector, & tenebo: & tu me in sinu illo mentis. Louanij, III. Kal. Iul. ∞. 1661.

EPISTOLA LXXV.

THEODORO CANTERO S. D.

LAETIS oculis atque animo litteras tuas vidi, legi: & pænè dicam,

— *Amyclæis velut exsultauit arenis*

Pastor, ad Jdæas Helenâ veniente carinas.

Vetus inter nos amor, & ab honestissimâ studiorum societate est; quem temporum hæc iniquitas interpellare, non abrumper potuit: & in me quidem viuit vixitque cum affectu & fide, qualem tu litteris his præfers, & volenti credenti que testaris. Ita sit vtrunque, & maneat: nec externa ista dissidia animos tangant aut polluant, ab eâ labe iure suo exsortes. Finem illorum si expectamus, quando erit? cum nos non erimus fortasse. adeo pertinax Fortuna Belgis incumbit,

— *quæ procudit enses*

Et socias inimicat vrbes.

Heu, quot iam illa

*hominū
validos
Orco pro-
iecit?
*projiciet.

* — *ἰσθίμους κεφαλὰς αἰδὶ πρὸς ἅπαντας;*

& adhuc * *ὑπομένεις*, vt rerum hæc facies minatur. Tu sapiens interea & felix, qui quantum potes reductus à fluctibus terram legis, & tibi studiisq̃ue asseris, vnico in his turbis solatio & leuamento. In me quidem sic experior,

— *quem mea tellus*

Lare secreto tutoq̃ue tegit:

Cap. VI II.

libris & scriptis inuolutum. Ergo eundem animum iure tibi gratulor; & siquid adiutum aut alleuatum hîc ire possim, habes volentem & audientem. Significas de *Eleusiniis sacris* syntagma te parare: sed in quæ etiam illa *Cybeles & Isidis* includas. Probo, & pergere adhortor: quia pars ea sacrorum multas ἀρχαιολογίας habet, & ad lucem etiam scriptorum nostrorum, qui primitus profana illa & superstitiosa abiecerunt. Equidem non deero, vbi distinctè rogabis, suppetiari: atque adeò etiam nunc vtrò aliquid de Cybeleis sacris adiungo. In Suetonij Othone est, *Expeditionem impigrè incohasse, die quo cultores matris Deum lamentari & plangere incipiunt*: atque id inter tristia omnia recenset. Interpretes referunt ad diem VI. Kal. Aprilium: quia in Ammiano ita legerunt, lib. XXVI. *Ad diem VI. Kal. (Apriles) quo Romæ matri Deum pompe celebrantur annales, & carpentum, quo vehitur simulacrum, Almonis vndis ablui perhibetur*. Errant. imò ad IX. Kal. Apriles referendum est, qui dies *Sanguinis* dicebatur. Is enim tristis, & planctus tunc suos Galli ordiebantur, atque adeò corporum sectiones. Trebellius Pollio in Claudio: *Cum esset nuntiatum IX. Kal. Apriles, ipso in sacrario Matris, Sanguinis die, Claudium Imp. factum, neque cogi Senatus, sacrorum causâ, posset*. Vides diem sollenni veneratione, & illo nomine fuisse: quod Tertulianus in Carmine ad Senatorem adfirmat. de Gallis:

Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq̃ue cruorem.

Quale sacrum est, vero quod fertur nomine SANGVIS?

Causam etiam ibi nominis habes, quia tunc sanguinem incipiunt fundere, ac perseuerant vsque ad diem illum (Ammiano notatum) VI. Kalendarum, quo *Lauatio* instituitur, & luctus suos

suos ponunt. Statius:

*Est locus ante urbem, quæ primùm nascitur ingens
Appia, quæq; Italo GEMITVS Almone Cybelle
Ponit, & Idæos iam non reminiscitur amnes.*

v. Silu.

Itaque dies ille tantum abest vt funesti ominis, læti potius fuit: & vulgò *Hilaria* dicebatur. Leges in Lampridij Alexandro, *Hilaria matris deum*. De Lauatione porrò, cùm alij, tum Prudētius & sequē. hymno x. & Augustinus II. de Ciuit. cap. IIII. Herodian. l. I. Vides propensionem meam in te & tua studia, magis declarandam si sermonis alterni copia esset. Pollioni nostro dignitatem gratulor, Deū precatus vt bono publico exercendam. Liberi tui quid & quā agunt? iam & alter vxorem habet? In honesto quidem otio, tuo exemplo, esse arbitror: faciant, te venerentur, nos ament. Louanij, prid. Idus Sextil. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXXVI.

Brugas.

IANO LERNVTIO S. D.

QUID ait meus Audeiantius? irasceris, & tuum:

Peruens difficili bile tumet iecur?

Ego rideo, & adeò satisfactionem non offero, vt à te eam poscam. O mens pura, & innocentiae sibi conscia! At aliquid in Carminibus tuis me fugit, nec liberè monui aut notauī. Prius potest, alterum abnuo: & quæ vidi, certè monui & scripsi. Fac me aliquid conniunkte oculo, aut parum præsentī mente, legisse. Id quoque potest, & vt distractiones meas omittam, quis, quem non in suis & alienis aliquid fugit & elabatur? Si quis est,

—— immolet æquis *Hic porcum laribus:*

ego fateor me inter Homericos sæpè esse, & oculis non semper acutis, imò non apertis. Sed hoc mittamus. ego tibi, mi Lernuti, & fui seriò & ero amicus,

Dum pecori lupo, & nautis infestus Orion.

Sed de Audeiantio meo iterum. adolescens adprobi ingenij est, & in Prudentium aliquid vellet, à te iniectum. Gisellini nostri illius quædam habes: per eum possent edi, & honore non solum saluo illius amici, sed aucto. Cogita, & scribe, aut si probas, mitte. Ostenda vos etiam exercet, sed spe tamen nunc certiore, vt audinus,

audimus, eius potiundæ. Deus faciat: utinam ego te aliquando! In Neruiis nuper fui, anno proximo (si vita mihi & vires) Morinos fortasse vestros & te, te videbo, quod

Mens desiderijs iuncta fidelibus

nimiùm auet. Ita sim saluus, ut sentio & propono: ille modò

Gentis humanæ pater atque custos

te meq. in id tempus seruet. Louanij, prid. Idus Sextil. ∞ .IOCI.

EPISTOLA LXXVII.

IOANNI DRENCKWAIRTO, *supremo Thesaurario.*

EXCVSARE me tibi debeo, etsi immunem à culpâ, sed ne silendo faciam me illi adfinem. Nam fui Antuerpiæ nuper, & Bruxellâ reuerti ac te adfari mos meus ac tui cultus volebant: sed mutauit, & compendio Mechliniensis viâ redij, quia monitus eram Præsidis filiû cum Rubenio reuocari, & subito abeundum eis esse. Festinaui, ut Vale caperem & dicerem: in eâ tamen ipsâ re deceptus, & tutum non putarunt expectare. Eant cum bono Deo: quid autem, si in tam bellâ occasione Balduinus tuus cum ipsis? Fateor de titulo capiendò hîc, decretum nuper à te esse: sed & in Italiâ posset: nec tales certè itineris comites semper ei erit nascisci. Pro tuâ prudentiâ, Amplissime Domine, statues quod è re videbitur: nam mihi indicare conueniebat, tibi iudicare. quem Deus ille publico & nobis incolumem diutissimè seruet, perpetuo nostro voto. Louanij, xvii. Kal. Octob. ∞ .IOCI.

EPISTOLA LXXVIII.

Antuerpiam.

BALTHASARI ROBIANO *Senatori.*

AMICVM amicis me fateor: & sum hercules opido vestro, & illi V. C. de quo in sermone nuper egi. Eò grauius fero inter se dissidere, & ad litem venire, meo voto, & tuo auxilio (ita cupio) finiendam. Annue hanc operam mi amice. quid honestius tibi, & fortasse vrilius vtrique parti potes? Opidum, tunc nunc, fortasse postea detrimentum, & quidem cum fænore, sentiet: at iste pondus grauissimæ litis excipiet, & in eius humeros, qui consortes sunt, maximè inclinabunt. Adiuvemus, & vocem moni-

monitumque Rudolphi primi Austriaci audiamus. cui cum plures lites cum pluribus essent, vna atq. altera grauis cum Abbate Sancti Galli, tunc potente: accessit vltro & inuocatus ad eius conuiuium. mirante illo atque aliis (nam & inimicitiae, vt solet, ex lite ortae erant) ipse constanter persedit, & fine conuiuij cum Abbate seorsim locutus transegit, & pacem cum eo pepigit; ita fidam, vt Abbas postea auxilio etiam ei in bellis fuerit, quae minuta (nam Comes adhuc erat) cum vicinis habebat. Sed vox eius abeuntis excepta à familiaribus est, totidem his verbis: *Quicumque tres lites habet, duas, si poterit, componat: hoc est meum consilium.* Et hercules meum, ô Rudolphe: sed hoc amplius, etiam tertiam, vt nullum caput huic Cerbero supersit. Age mi Robiane, non ternae, sed ter denae aliquae vobis lites sunt: recidite istas maximè grâdes, & quae in môstra aut hydras succrescunt. Quid magis sollenne, nostris moribus & iuridicinâ? Lis litem gignit, iterumque hæc aliam, & catena fit quae heredes etiam ligat. Bonâ Vveni nostri veniâ hoc dicam, dubitare me an bono consilio in vitam & vsum Ius Iustinianæum à Lothario Imperatore reuocatum sit: sic dico, totum & plenum. Non quin bona in eo, arguta, & à sæculo veteri: sed nimis fortasse bona, arguta, vetera: & ideò seminarium ingeniis, ad calumnias fraudesq. pangendas. Dic sodes, quàm multa in eo, quae vsum hodie non habent? quàm multa implicata, & variantibus sententiis enodanda? quid si pugnancia quædam dicam? sed vix ausim, & iuncti vimbonibus me inuadant. Et de iure ipso prisco, parum etiam sit: sed Commentarij quàm multi & pænè infiniti accesserunt? atqui & ij si concordant, vim legis in tribunalibus nostris poscunt. Amelij vetus querela an scomina fuit, *Jurisprudentiam multorum camelorum onus esse*: quid nunc dicam? elephantos ab Indiâ adde, vix ferent. Atqui Platonis oraculum (recens à lectione sum) auribus meis insonat: ὅτι παρ' οἷς νόμοι πολλοί, καὶ δίκαι παρὰ τούτοις, καὶ βίαι μοχθραί: *Quòd vbi leges multae, ibi & lites multae, & vitæ moresque prauæ.* Audi, & scrutare: verè oraculum est, & de multitudinè litium, nostra Belgica, vicina Gallia, & Italia dicent. Quomodo autem non & mores prauæ? nam primùm concordia tollitur, odia aperta aut occulta in animis gignuntur, adde fraudes, insidias, & studium vincendi quouis nexu, ac supplantandi.

Non enim, ut Celsus verissimè scripsit, bona consciētia, sed victoria litigantis est præmium. De multis hoc dico; absit de omnibus, & animus me meus refellat. Sed proborum causā indignor equidem, cum Iasones istos video, qui palam ad Colchos & aureum vellus eunt. Et quidem non improbi solum, sed stolidi aut fronte ferreâ, qui & artem hanc protollendæ siue tollendæ Iustitiæ iactant. Memini olim fuisse inter Byzantinos Oratores, qui interrogatus, *Qualis Byzantiis lex esset? Qualem ego volo,* respondit: ô dignum, qui pateretur quod ego vellem! Sed an non hodie tales, qui leges, ut ceram habent? pro animo aut lucello suo huc illuc ducunt & flectunt? Mentiri optem: sed hoc vnicè, ut Rex sit aut Princeps qui medeatur, & paucas, faciles, concordēs leges donet. Sed hæc *Monitis Politicis* seruentur, epistolæ modulo grandiora. Illud de re, quam institui, te rogo: pergas nauare operam, & ut pax coëat inter volentes. Noster certè cupit, & quoscunque interpretes eius aut pararios non recusat. Utinam tam in procliui Batava nostra pax sit! quæ ante annos aliquot prompta, magis magisque subducitur: & adeò non rem, vix nomen eius admittunt. Quid autem fiet, si Ostendam non capimus? quos illi animos? Sed capiemus, ita ominor: & utinam illos nosque fatietas pessimi & omnia atterentis belli. Vale V. C. & salueat noster communis Vveneris: an & hæc legat? legat, homo disparissimus iis, quos noto. Talium tacita vota, si non voces, sunt mecum. Louanij, XIII. Kal. Octobr. ∞. ICCI.

EPISTOLA LXXIX.

Brugas.

LVCAE VVYNGARDO V. N. S. D.

EN meas litteras, quas tuæ non elicuerunt: sed ipsis tuis factis iure debebam. Quid enim minus possum pro donis sic vltro & vbertim missis, quàm gratias stilo dicere, animo habere? Et donis herclè meo animo lepidis, & quæ verè sunt illi recreando aut vegetando. Nam flores & hæc hortensis oblectatio ipsam vitam pænè dicam mihi seruat: cum à libris & studiis, siue etiam turbis aut interpellatoribus, illuc confugio, & ad spectu ac secessu me pascō. Quid sit in hac re arcani adfectus, nescio: nisi quòd & post vitam veteres, hortos & campos Elysijs imaginati sunt; & ipse Deus primo homini sedem beatæ vitæ dedit

dedit ὧς δ' εἰπον. Define, inquires:

* Μηδ' ἐξομόρξῃ μαρίαν τὴν σὴν ἐμοί:

Non faciam, defino: & publicæ occupationes aliò te ducunt.

Quod proposui tamen, gratias ago: hoc ipso maiores, quò ma-

* Nec af-
fricato im-
saniat tuam
mibi.

gis munus tuum commendo. De Theocriti versu quæsitum, βολβός τις κοχλίας ἐξηρέθη: — non alium sensum arbitror, quàm *Bulbum* (edulem scilicet) & *cochleam electam*, & propositam ad comessandum. Ita solent etiam Latini. In Martiale aliquoties mentio, & iunctim lib. iv.

Et ficus Libycâ gelata testâ,

Cum bulbis cochleisque caseoque.

Etiam Romæ hodie cochleas solent apponere, illi vsui aut fini.

Sed hoc sensu, vide an non copulâ insertâ melius scribi: κοχλίαςτ'

ἐξηρέθη. Valere te cupio, Vir nobilis, & * φιλοῦντε ἀντιφιλεῖν. Loua-

* amantem
redamare.

nij, III. Idus Octob. ∞. IOCI. Iacobo Damhouderio salutem & gratias, rogo, à me dicito, qui & se floribus procurandis benignè impendit. Debeo.

EPISTOLA LXXX.

Tornacum.

DIONYSIO VILLERIO V. R. & Cl.

BINIS me tuis affatus es, à tristi nostro (mihi certè) discessu: Bat ego filui. quid causæ? distractiunculæ, quæ præter morem mihi me eripuerunt, nec nisi cogitationem & affectum passæ ad te mitti. Audi, sodes, & miserere. Nuptiæ vno tempore in domo meâ, hospites, interuentores. De nuptiis, vt sagax es, credo audisse. ancillam mihi ab annis xxvi. tæsam nocturnæ solitudinis (quid enim aliud ipsa aut ego dicam?) viro se iunxisse, & conuiuia illa, choreas, nugas in meâ domo fuisse. Ecce sub eas ipsas Bernartius mihi hospes, gratus sanè: sed cui me & tempus tamen impendi. Quid de exteris aduentoribus dicam? qui anno inclinante velut per agmina adfluxerunt, & salus capienda ab iis & danda, humanitatis quâdam lege, fuit. Atqui vix credas, quot horas & isti eripiant, etsi in breuibus fabellis. Iam sollennes & adfiduas occupatiunculas meas omitto, in dies docere, scribere, & quidquid muneri meo adhæret. Scio ipsum te ingemiscere in splendidâ hâc meâ miseriâ, & quam fama aliqua melior nobis donat. Quid etiam omitto? quid? vel præcipuum turbamen-

* inopina-
tum?

tum, quod tamen famam video ad te tulisse. N. N. triennium ferè in meo contubernio & curâ, præter omnem omnium opinionem, tantis opibus & spe relictâ, in diui Francisci cœtum se dedit, & diuino cultui mancipauit. Quàm me percussit censes hoc * ἀδόκητον? & eò magis, quia auunculo & parentibus (nam & ij viuunt) magnam hanc in animo plagam futuram videbam. Itaq. statim vxor illius & soror huc ad me, & mecum ad illum: conamur refrigerare aut abducere; at ille, veluti rupes, serinunculos nostros assilientes fregit aut repulit, & Deo duce vitam electam dixit, quæ nisi cum vitâ non eriperetur. Ita vltimus ille meorum me deseruit, & in solitudine iam reliquit. Quam tu damnas & dissuades, & atræ meæ bilis fomentum aut alimentum habes. Falli te puto: ego certè amo, & corpore atque animo eâ pascor. Quàm liberæ mihi nunc cogitationes sunt? quàm curis istis alienis aut externis non districtæ? quàm vagor itaque & diffundor? in cælum, terras, maria, in nostrum & alium orbem. Apagè me, illum, qui

Non horam secum esse potest, non otia rectè

Ponere, seque ipsum vitat fugitiuus & erro.

Ego sapientiæ non dicam indicium, sed initium tamen esse puto, secum consistere, & sibi vacare. O si rure hoc etiam liceat!

Propter aquæ riuum, sub ramis arboris altæ.

Sed bella hoc vetant, nec Ostenda illa etiam PACEM OSTENDIT. Classem in Hiberniam sex millium Iberorum appulisse autumant: illam magnam, Africæ inuadendæ paratam, tempestate disiectam, & re nullâ nec tentatâ quidem reuersam. Hæc in publicis sunt: etiam illud, Reginam Hispaniæ peperisse, sed prolem fæminam. In priuatis tuis quid? bibliothecam pergis instruere? Index hic Francofurtensis quædam dabit. Io. Macarius, cum grâtâ tui memoriâ, ante biduum mihi adfuit, vnâ cum Wingij nostri fratre. Vterque gratus, & in mensulâ meâ miscuimus fabellas. Quando tecum iterum? dispeream nisi aueo: & fiet, ita tu atque ego valeamus. Louanij, III. Idus Octob. ∞. IOCI.

De Neruiis tuis, seriò aliquoties à te quæsitum, quæ mihi visa hîc habes. Cæsaris & Strabonis tempore has sedes coluisse. Treuironum finibus, ab Oriente; ad Occasum à tergo, Ambianis & Atrebatibus iunctos; Veromanduos, in Meridiem, Atuaticos in Septem-

Septentrionem despexisse. Porrectos in longum magis, quàm latum: ab Oriente in Occasum. Hodiernâ nomenclaturâ fines eorum si vis designem; arbitror supra *Namurum* (vulgò *Namurcum*) & ab Arduennæ finibus cœpisse; iuisse in Meridiem *Fumacum* versus, tum *Chimacum*, *Awennas*, *Bauacū*, *Valentiana*; & flexu deinde in Occasum & Septentriones, *Orchiacum*, *Tornacum*, *Aldenardam*; iterumque flexu in Orientem & Meridiem, *Geertsbergam*, *Angium*, *Brainum*, *Gemblacum*, denique rediisse *Namurum*. Coniectura hæc nostra est: & quis aliud in his adferat? sed veterum profectò verbis sensibusque innixa. Nam magnos fines habuisse, Cæsar apertè indicat: qui *ab Ambianis triduum iter se fecisse per Nervios* ait, *priusquam ad Sabin veniret* (hodie *Sambram*) ubi copiarum & castra. A Treuiris autem cœpisse quod dixi, non id quidem Cæsar, sed apertissimè bis Strabo scribit, libro quarto: & à Germanis utrosque ortos, ipse ibi, & Tacitus in Germaniâ suâ, scribunt. Iungit & Panegyricus scriptor, *Nerviorum & Trevirorum arua*. At Tacitus *Bethasii* finitimos facit IIII. Histor. *Civilis Bethasios quoque ac Nervios in fidem acceptos copiis suis iungit*. Et antea: *Claudius Labeo quosdã Nerviorum Bethasiorumque in arma traxit*. Atqui isti *Bethasii* Brabantii nostri videntur, quâ parte Hannones tangunt: & hodieque iuxta *Hallas* vicus est *Beeths* nomine, qui verus illud refert. Itaque fines eorum ab hac quoque parte satis stabiles videantur. Plura quæ dicam non habeo: nisi *Torniacum* vestrum (sic ibi scriptum) à Reginone nominari, in anno Christiano CCCC. XCVIII. *Hilpericus*, inquit, *fugiens cum vxore & liberis Torniacum est ingressus*. At in Antonini itinerario est *Turnacum*.

EPISTOLA LXXXI. *Audomaropolim.*ÆGIDIO SCONDONCHO *Sacerd. Soc. Iesu.*

ABIISTI sanè à nobis, nec vel solenne illud Vale dixisti aut scripisti. Accusem? absit: scio vestrorum imperia, quibus statim & *ἐμμετρώως* sit parendum. Doluisse tamen me non nego, ^{* simul ut dictum.} cui plures iam amici sic abiuncti aut erepti: inter eos Delrius ille, ad Europe fines, sed suâ sponte, relegatus. Hemelarij nostri litteras legi, & ex iis disco etiam nunc ^{* animo abiecti.} *ταπεινωφρονέειν*. Habet à naturâ

* - nec par-
te sortitos
nepe pudo-
ris.

ne & litteris scio me factitasse. Et profectò nec Aula illa ei placet, vbi fumi & fuci multum; & Batauius ille candor non delectetur, non delectet. Nosti mollem frontem, parùm aptam inter duos illos, & cum Homero, * ἔδ' αἰδῆς μοῖραν ἔχοντας. Itaque de mansione vix suadeam: cur non ad nos redeat, vitæ genus eligat, in quo & salutem & quietem suam curet? Mihi videatur: nec Batauia moueat, videnda obiter non insidenda. De me, in studiis scriptisque sumus, sed languidè, vt in languore. Non ille me deserit: neque ego tamen illa,

* Ante mi-
hi quàm
mortis nu-
bas lumina
velet.

* Περὶ γ' ὅτε δὴ θανάτοιο μέλαιν νέφ' ἀμφικαλύψει.

Tu vale mi Pater, tuo & plurimum bono. Louanij, iiii. Kal. No- uemb. ∞ .I.CCI.

EPISTOLA LXXXII.

GERARDO BUYTEWECHIO.

ET addam MEO? an alia iam te habet? Habeat, sed non totum: & in te ius meum teneo, nec vllum vinclum nouum ab illo veteri resoluat. Sed faueo & gratulor toto animo huic incepto, & Deum rogo id non prosperare solùm, sed prope- rare. Satis diu suspendisti nostra & parentum vota:

Eia age, iunge toros, atque otia deme iuuentæ.

Omnia eò vocant. natura ipsa, quæ hanc legem iugandi & gig- nendi dedit, & sæcula per sationem propagandi.

Sic rerum series, mundi que renascitur ætas.

Vocant & tui, quibus vnicus es, & (nisi fallor) stirpis tuæ extre- mus. Patiare exstingui? non debes. & quamquam tempora tri- stia vel turbida cunctari suadeant; ætas tua recusat, & nunc fie- ri, quod aliquando possit, impellit. Habet etiam hæc vita suas voluptates & lenocinia, præsertim tali compare, qualem descri- bis, à stirpe, à parentibus, à se honestam, bonam, mitem. Euripi- dis effatum est:

* Mortaliū
quibus se-
cunda na-
stia
Cedunt,
beatavita:
sed quibus
aliter,
Illi domi
infelicitè
agunt, &
foris.

* Γάμοι δ' ὅσοις μὲν δὴ καθεστᾶσι βροτῶν,
Μακάρι' αἰὼν· οἷς δ' ἐμὴ πίπτειν εὖ,
Τὰ τ' ἐνδον εἰσι, τὰ τε θύραζε δυσυχεῖς.

Adsit illud, absit hoc à tuis nuptiis:

— det Juno verenda

Vincula,

Vincula, & insigni geminet Concordia tædâ.

Mihi in eo vno voto omnia inesse videantur, & vbi pax & concordia inter consortes obtinent, felicitatem illam & alia bona comitari. FIAT, FIAT: & amplius, huic felicitati fœcunditas comitetur, vt verè illa sit *γυνή*, quam pulchrè * *ἡ δὲ τὴν γυνήν* veteres magistri deriuarunt. Sed heus, scis & in domo meâ nuptias, & quidem duplices, fuisse? Verè in domo meâ priores. è quâ ancilla mea *Anna* illa, quam nosti, ante paucas septimanas enupsit: alteras è domo, si non in ipsâ. Tenes memoriâ N. N. gente vestrum, Thesaurarij ex sorore nepotem apud me triennium circiter egisse? & modestè quidem ac laudabiliter egisse. Sed exitus fuit, opinioni nostræ dispar, & relictâ magnâ spe opum (nam auunculo, non solum patri, heres destinabatur) in Diui Francisci familiam nomen dedit. Hoc ipso die manè publicè induit cœtus eius sacram vestem. Deus robur adspiret, & athletam ad metam sistat: etsi cursum hunc currere coepit nobis omnibus insciis, neque enim dicam (de me quidem) inuitis. Reliqui etiam mei contubernales ordine abierunt, in Italiam, in Galliam, Hispaniam, quo sua quemque fors duxit: & in solitudine sum, diu mihi optatâ, & in omni æuo dilectâ. O si com meatus ad vos sit, qui solet! testor Numen, oculis imò & osculis tuam nunc libem: vetamur. tu vicem meam facito, atque ita vt iterum nos lætifies, te patre, parentibus tuis auis. quos saluto, & gaudium illorum gaudeo, quod animi his luminibus cerno. Vale, & rem gere mi Buytewechi, verè *αὐτὸς* * *παρὰ τὸ αὐτὸν* *πύττειν*, ait vir sanctus: ne vt lasciuiusculum hoc culpes. Louanij, v. Kal. Nouembr. ∞. IOCI.

* à genitura.

* à fodiendo.
Isidorus
Pelusiota,
in Epist.

EPISTOLA LXXXIII.

Bruxellam.

NICOLAO DE VVEERDT I^{ro} & Cognato.

DOLEO & gaudeo in vnâ tuâ, & vnius argumenti scriptio-
ne. Doleo iterum præteritum me in officio, quod sic libes
lætusque obtuli, & vsurpem: gaudeo tamen peperisse tuam, &
vinculis illis exsolutam, quæ etsi optabile periculum, periculum
tamen ostendunt & minantur. Deus & ipsam det valescere, &
prolem natam crescere, suæ gloriæ, gaudio longo atq. vsui vestro.

Differs.

Differs me in filium. age igitur ne tu Fabius aliquis, magis Annibal esto, & felicius te ad Romæ portas siste. Ne cunctare, & cognatum mihi da, cui sanctiore parentis etiam nomine iungar. Fiet, ominor: & decem tibi menses suprema dies sunt. De feminibus quæ mihi, vix opus gratiam dicere: si scias quàm animo liberalis & benignus in te sim, plura poscas, & addam, feras. Modestiam tamen non exue, & sic si non promptius, tamen libentius scito me daturum. Vides artem? incito te & reprimo: sexus etiam ille solet, de quo initio egi. valeat, & tu vale optime Cognate. Louanij, prid. Kal. Nou. ∞. IOCI.

Salutem & officia deferro Cognato socero, & Cognatæ.

EPISTOLA LXXVIII.

Romam.

IOANNI HEMELARIO.

AGE, cum Deo, fiat. Veni, inquam ad nos, imò & ad tuos: sed ut videas, non adhæreas aut ibi sistas. Comineatum ego quidem tibi do. Nam cur dissimulem? iamdiu mihi egrè est, non esse te Romæ ex destinatione aut spe meâ, nec eo loco quem aliud æuum adsignasset. O Europa, quam in omnibus membris labascis! Nam si ibi etiam, ubi alta & immota pax est, in exiguo pretio & vix assis sunt istæ pacis artes; quid alibi arbitremur, aut speremus? Mundi lex viderit:

— ego vtrum

Naue ferar magnâ an parvâ, ferar vnus & idem.

Tibi sit istæc cōstantia. & aut ratio profectò aut vsus dabit. Diogenem aut veteres sophos tibi non ingero, qui Alexandros & Philippos omnes prouocabant in suâ vberi inopiâ: vide Christiana nostra olim & nunc (venia verbo sit) mendicabula: reges omnes non æquant securitate & tranquillitate, sed vincunt. Iacis semina aliqua melioris mentis in tuis litteris: Deum precor ut foueat, attollat, maturet. Tantùm horror & ingero, non sic ^{humili & abiectâ} ^{mente esse.} ^{voce egredi} tolle caput, quod Deus ad sidera erexit, & melior tua mens eò ducit. Hanc audi: fumos & fucos illos non vide, non audi, qui obnubilant & specie ingentium ad minuta impellunt. Impedimenta esse & fore, non nescio: sed altus & Deo fissus animus

— per obstantes cateruas

Expli-

Explicuit sua victor arma.

Tu eo faciente facies, mi Hemelari: atque ita mihi salue. Louanij, prid. Kal. Nouemb. ∞. IOCI.

EPISTOLA LXXXV. *Leodicum.*PETRO ORANO *Jcto.*

APVD te nec excuso quidem, quòd fileam. Non mihi semel liceat, quod tibi frequens, & pænè in morem vertit? Feci apud Carondeletum: & tu quoque è lustralibus illis aquis sume. Filium valere, gaudeo; & magis, quem volumus & destinamus, esse. Angit de lite, quam imminere significat in domo à Patruo relictâ: & si mei arbitrij res fit, ad concordiam potiùs inclinet. Cum Principe viro res est; & nosti Homericum,

*Μήτε σὺ Πηλεΐδῃ δ' ἐλ' ἐριζέμεναι βασιλῆϊ Ἀντιβίῳ.

Fiat tamen, quod tu iudicabis, harum rerum vetus & gnarus. Billæum redijſſe, gaudeo: idem breui de Principe vouemus, & in circumstantibus turbis aut periculis ex vsu vestro fore putamus. Te quoque valere, mei voti est, & semper me amaturum amare. Louanij, postrid. Kal. Nouemb. ∞. IOCI.

*Nec tu
Pelida regi
contendere
tentes
Aduersus.

EPISTOLA LXXXVI. *Romam.*FRANCISCO ORANO *suo* S. D.

RESPONSVM debeo binis iam tuis litteris: imò non debeo, nec paria tecum facere in hoc genere aut induxi animum, aut copia mea ferat. Otij vos beatos! nos obruimur, & quod publice minùs aut tardiùs aliquid præstamus, fit priuatis istis scriptiunculis, quæ à manè ad vesperam sæpè habent. Quid querar apud te gnarum? ideò ignosces, & animum semper in te agnosces, qui est & fuit. Litein tibi esse nolim: odi ipsum nomen: & utique non cum illo è Dynastis: ac si me audis (ad patrem etiam scripsi) transigas & componas. Plumarum potiùs aliquid amitte, quàm vt de cute aut carne pericliteris.

*Contracto meliùs parua Cupidine
Vestigalia porriges.*

& vitæ genus quod elegisti, in arcta te non detrudet. Et honos & vbertas, meo præſagio, te manent. Noster ibi Richardotus ecquid

M M m

apud

apud te frequens? credo non frigere amicitiam, quæ in domo meâ, & iure contubernij, incepit. Alter etiam mox frater, Guilielmus, ibi erit: & ante quinque septimanas à me dimissi illuc iturientem. Rubenium vnâ. ô insignem iuuenem, & optimis litteris artibusque non tinctum, sed imbutum! At audi aliud, cum tuo miraculo. N. N. ille noster, quem iam Licentiæ destinabamus, in D. Francisci cœtum se dedit, amicis omnibus ignaris, inuitis, iratis. Quid tu ais? nōne maior vis, aut altior vox, eum traxit? Publica sunt, quæ fuere, & fortassis erunt, lenta, ambigua, tristibus lætisque varianda. Ad Ostendam adhuc sedemus: de claudendâ à mari spes erat, benè si rata. Si fallit, vereor vt aliâ vi aut viâ aliquid fiat: nisi Deus palàm iuuat. qui nobis in tot malis constantiam, tibi salutem mi Orane seruet. Louanij, postrid. Kal. Nouemb. ∞. IOCI.

Audeiantius te salutat.

EPISTOLA LXXXVII. *Hispalim.*

IOANNI WOUERIO S. D.

ESTNE? amantes ad ineptias etiam labi? In te experior (ignosce) mi Woueri: qui sermone nuper, & nunc litteris iteras, vt aliquid pangam de vitâ meâ & scriptis. Cui rei autem? alijs? ineptum; aut superuacuum est: & nihil in illâ, quod nosse aliorum intersit. Tibi igitur? atqui in contubernio meo fuisti, & hoc pænè est, vitam meam totam nosse. Quid enim in eâ nisi equale illud & vniforme, quod vidisti? legere, docere, scribere: & cetera tranquillum, & ab actione remotum esse. Quid ergo narrem? non maiorum res gestas, non meas possum: & tenuia in nobis pleraque aut minuta. Tamen quia valdè cupis, & ego naturâ obsequens: accipe ea ipsa tenuia, & quidem à carceribus, id est, cùm missus sum in hanc vitam. Id fuit, Dei benignitate, Anno ∞. IO. XLVII. die qui D. Lucæ sacer est, xv. Kal. Nouembris. Nox media me edidit: cùm mater (ita narrantem sæpè audiui) superiori proximâ nocte, vidisset vigilans & exsomens, duos puellōs mirè candidos, per cubiculum inambulantes, mutuum se complexos. Interpretatio (si tamen vlla) ipsi nobisque incerta. In Iscano autem sum genitus, municipio aëre, aquis, situ peramœno: quod

tertio

tertio milliari à Bruxellâ, itemque à Louanio abest. Vidisti ipse me ducente : quid describam? & locum adeò domumque nunc semirutam, in quâ sum natus. Non enim auitâ illâ nostrâ & paternâ, quæ incendio perierat, paullò post instauranda. Parentes mihi, *Ægidius Lipsius* & *Isabella Petirivia*: ille vnicus parentibus, hæc vnica: opibus & genere vterque perhonestis. Auus *Nicolaus Lipsius*, quieti & litteris operatus: propatruus *Martinus Lipsius*, vir ob doctrinam Erasmo familiaris, & à suis illiusque scriptis notus. Vxor aui *Margareta Eechoutia*, stirpe nobili: & maiores, pater, fratres eius, in Principum nostrorum aulis. Proauus *Iustus Lipsius*, cui vxor *Anna Linckebekia*, genere nobilissimo, sed in virili stirpe iam extincto. Ea in dotem villam, agros, domum contulit, quæ in Iscano: atque ea occasio mei illic nati. Nam pater & maiores, domo omnes Bruxellenses erant: atque ibi, aut in viciniâ, opes. Agitatum in sacro fonte & die meo lustrico, de Lucæ nomine imponendo, causâ à me dicta: sed pater abnuuit, & aui paterni, maternique nomen in me renouauit. Parentes Iscanum aliquot annos tenuit, quia & mater in propinquo villam & agros vberes habebat, supra Wavriam: & pater item in Iscano dicta bona. Ergo & ibi educatus sum: non sine duplici periculo, quod præsens vitæ meæ fuit. Puer quadriennis, egressus domo ad vesiculam leuandam, video niues (media hiems erat) in colliculum vtrimque, vt via media esset, scopis aggestas. Conscendo, in faciem cado, spirandi impos & iam suffocandus: nisi ancilla, quæ supernè verrebat, bono fato me respexisset, & erectum seruasset. Alterum, cùm domus, vt dixi, repararetur, per tabulata & machinas fabrorum lusito: decido quindecim pedum altitudine, cum sodali meo: qui crus sibi frangit, ego caput & sinistram aurem leuiter lædo. Tutela mea, Genius fuit: & quòd cingulo sericeo suspensus in perticâ hæsi, donec eo soluto caderem, sed ictu molliore. Annos iam sex natus, Bruxellam cum parentibus migro. ibi studijs litterarum initior: facili promptoque ingenio adeò, vt præceptor me paruulum (memoriâ teneo) genibus impositum, & sic recitantem, alijs ostenderet in æmulationem aut exemplum. Inter condiscipulos *Dionysius Villerius* tunc fuit: ô carum mihi exinde nomen. Grammaticalia statim hausi, & sponte ad linguam Gallicam etiam me dedi; quam è libris sine do-

Anno-∞ .
15. LXIII.

Etore ita didici, vt scribere possem, etsi loqui & legitimè pronunciare non possem. Sed hîc mihi etiam discrimen, non nisi à Deo palàm depulsum. Cum æqualibus currere & lufitare, feriatis diebus, extra urbem solemus: & euênit, vt circa Sennam flumen. Ibi cymbula ripæ applicita, & fune ad arborem religata, haud longè supra frumentariam molam. nos intramus, soluimus, & agitamus: videt molitor, accurrit, & voce minatur. Mei deferunt, exeunt: pænultimus ego idem conor, sed pedibus priorum repulsa cymba, & à ripâ disiunctior, saltum fefellit. Capite igitur præceps in flumen labor, puero vno, qui post me, diuinitus animato vt pedem mihi prehenderet, atque ita suspensum tene- ret. Intereâ molitor aduenit, attollit semianimem, aquæ saturum: & sospitator vtrique nostrûm fuit. Vtrique inquam. nam & cymba prono fluxu (absque illo erat) ad molam ibat, eius vorticibus inuoluenda & mergenda. Sed ad vitæ meæ spatia redeo. Anno decimo Athum Hannoniæ ablegor, bonæ famæ scholam: atque iterûm ibi Grammaticalia, prauo æui nostri more. Bien- nium in ijs detineor, mox carmen cœpi scribere: & anno tertio Coloniâ Vbiorum porrò, ad *Patres Societatis* mittor. Ij me Rhetoricis, ij Philosophicis imbuerunt: capere sanè pronum, atque ibi & alibi antea (non per iactantiam dico) semper ducto- rem & principem meæ classis. Sub id tempus pietas pectus meû tangere, & Patribus ipsis velle accenseri: parentes sciuerunt, ab- duxerunt, & annos iam sedecim natum Louanium amanda- runt. Ibi litterarum & antiquitatis hæc studia ad se traxerunt: quorum tamen gustum amoremque Colonia infuderat *Gerar- dus Kempensis*, præceptor meus in Græcis, acerbi homo fati. Sed Louanij compares mihi comitesque in ijsdem studijs *Ludowicus Carrio*, *Franciscus Martinus*, *Arnoldus Deinus*; ductore omnium nostrûm *Cornelio Valerio* & quasi chorago. Nam is *Petro Nannio*, qui primus honestum ibi ignem accenderat, successor datus: stu- dio non impar, ingenio inferior. Accessère mox *Martinus Del- rius*, *Victor Giselinus*, *Ianus Lernutius*, *Andreas Schottus*: interio- res isti, & ex asse amici: & vterque ille primus, arcti affectus, liberi oris. Dum autem inibi sum, & Iuris etiam artem libo, pater mihi fato functus est: vir acer, manu promptus, sode- lium ac conuiuiorum appetens, & qui hâc comitate amplum patrimo-

patrimonium valdè attriuit. Mater curam eius reliqui, & nostrum (mei & sororis dico) suscepit: matrona in summâ modestiâ virilis animi & consilij, & cui ex illo sexu, æuo, populo, non aliam iudicio præponam. Hæc meâ causâ Louanium venit, sedem transtulit, atque ibi ex hydrope non diu post obiit. Annum agebam tum ferè decimum octauum, & publicè iam specimen aliquod mei dederam declamando in Scholis, aut differendo. sed magis magisq̃ Musa vetus me capere: & eius amore Italiam cogitare. Feci. sed libris antea *VARIARVM LECTIIONVM* quattuor conscriptis atque editis, quos *Antonio Perenotto* Cardinali Granuellano inscripsi. Primus hic mihi aditus ad famam, etiam in illius patroni nostri domum fuit: in quam Romæ admissus, biennium circiter egi: cum omni benignitate ab eo habitus, & ad studia tractanda non incitatus solum, sed adiutus. Eram à Latinis ei epistolis: sed otium & omne liberum tempus dabat inspectioni lapidum, locorum veterum, & si quid visendum noscendumq̃ in vrbe aut circa esset. Bibliotheca etiam Vaticana mihi per eum & *Guilielmum Zirletum* Cardinalem (aureo æuo dignum) patuit: & in ijs studijs curisq̃ tempus illud sumpsi. Innotui *Paullo Manutio*, *Fulvio Ursino*, *Latino Latinio*, *Hieronymo Mercuriali*, *Antonio Mureto*: familiarissimus *Plauto Bencio*, qui *Francisci* postea nomen sanctius cum sanctiore vitâ assumpsit. *Petrum Victorium* etiam, & *Carolus Sigonium*, per viam vidi: atque ego venerationem illis, ipsi affectum mihi exhibuerunt. Louaniū deinde redij, annū vnum egi, in * *ἀνὴρ* ipsâ adolescentiæ, * *vigore.*

Iucundum cūm ætas florida ver ageret:

& egi (simpliciter apud te dicam) haud vsquequaque ad prisce Catonis normam. Liber eram, parentum & tutorum expers: atque ita choreis, sodalitijs, nugis, ludum & libentiam aliquam ætati dedi. Sed non diu dedi. natura melior me reduxit, atque ego adeo me subduxi peregrinatiunculâ: quam Viennam Austriæ, & in Cæsaris aulam, decreui, suscepì, perfeci. prius tamen & obiter Dola Sequanorum lustratâ. Ibi acerrima febris me pernissimè sustulit: quam contraxeram Oratiunculâ in honore & titulo *Gisellini* mei dictâ à meridie, & conuiuio mox insecuto. Euasi, Viennam perrexi. atque ibi *Augerio Busbequio*, *Ioanni Sambuco*, *Ioanni Cratoni*, *Stephano Pighio* innotui, & placui: atque ij re-

Anno 66.
Id. LXXII.

*-à dijs fa-
taliter hoc
decretum.

Anno
LXXVI.

tinere me & illigare in ijs locis, non vnâ conditione conati. Fru-
strâ. nam patriam respectabam : & animo redeundi, per Bohe-
miam, Misniam, Thuringiam, & ea loca iter institui: cum acerbi
nuncij de afflictâ nquis bellis nostrâ Belgicâ, patrimonio vi mi-
litum attrito, me pedem figere in ijs locis adegerunt. Ienæ paullò
plus annum mansi, docui, & illa primordia mihi ad Professoriû
hoc munus fuere. Sed rebus paullum modò tranquillatis, oculos
iterum ad meos & mea flexi, Coloniam Vbiorum veni, vxorem
dixi; mei magis animi, quàm amicorum, impulsu. Sed, vt ille ait,
*--τὸ μὲν ἄρ' ὡς ἐπέκλωσαν θεοὶ αὐτοί: & concorditer sanè viximus, fru-
ctus tamen matrimonij, id est liberorum, exortes. Colonia no-
uem menses substiti: TACITVM primò correctum, & NOTAS
ad eum dedi: ibidem ANTIQVAS LECTIONES conscripsi. Inde
in Iscanum meum migraui, animo destinato ruri agere, & taber-
naculum vitæ in quiete illâ collocare. Bella vetuerunt, Louanium
compulerunt: atque ibi (hoc tamen ex amicorum consilio) iuris
studijs paullò magis seriò me dedi, & titulum etiam I^{ci} publicâ
inauguratione sumpsi. EPISTOLICAE meæ lucem tunc vide-
runt; & sub tempus LEGES REGIAE & DECEMVIRALES con-
cinnatæ, non famę tamen sed auditorum gratiâ; quibus publicè
interpretatus sum, itemque *Liuij* quædam. Tum acriores procel-
læ iterum & venti, quibus nihil propius factum, quàm vt mer-
geretur Belgicę hæc nauis. Fluctu, cum pluribus, eiectionis sumus in
Batauiam terram: insedimus, sed mente, vt stationem eam habe-
remus, non portum. Turbæ tamen è turbis mutare vetuerunt, &
tredecim ipsos annos tenuerunt. Cur autem negem? homines be-
nignos & beneficos repperi: sed relinquere eos Religio & Fama
(acre vtrumque telum) adegerunt. Dum inibi sum scripsi,

ELECTORVM LIBROS II.

SATYRAM MENIPPÆAM.

SATVRNALIVM LIBRR. II.

COMMENTARIOS PLENOS in CORN. TACITVM.

DE CONSTANTIA LIBRR. II.

DE AMPHITHEATRO LIBRR. II.

AD VALERIVM MAXIMVM NOTAS.

EPISTOLARVM CENTVRR. II.

EPISTOLICAM INSTITVTIONEM.

DE RECTA PRONVNCIATIONE LINGVAE LATINAE.

ANIMADVERSIONES IN SENECAE TRAGOEDIAS.

ANIMADVERSIONES IN VELLEIVM PATERCVLVM.

POLITICORVM LIBRR. VI.

DE VNA RELIGIONE LIBRVM.

Plufcula, vt vides, & (vt in meis) optima ferè : quid mirum ? in flore æui & ingenij, in alto otio: nec valetudo, nifi fub extremos annos, titubauit. Tum hepaticus ifte morbus, & tabes an languor, inuafit : & quamquam remifit, bonâ fide numquam dimifit. Illinc digrefsi, Leodici aut Spadæ biennium propemodùm egimus, valetudini per Acidulas illas refouendæ : tum Louanium regrefsi, vltimam, nifi fallor, & fatalem meam fedem. A quâ tamen variè auocati fuimus, à Pontifice, Rege Gallia, Venetis, Duce Etruria, Bononienfibus : fed placuit manfio, vt in æuo meo labente, & valetudine iam lapsâ. Stipendium mihi modicum: fed rex Philippus, faciente *Petro Enriquez* Comite Fontano, auxit, & Historiographi etiam fui titulo donauit. Scripfimus autem Louanij,

Anno 66.
Id. xci.

DE CRUCE LIBRR. III.

DE MILITIA ROMANA LIBRR. V.

POLIORCETICON, V.

DE MAGNITVDINE ROMANA IIII.

DISSERTATIVNCVLAM, ET COMMENTARIVM IN
PLINII PANEGYRICVM.

Hæc octennio circiter, ad iftum annum 66. Idc. qui nunc currit. Et pluria ac varia affecta nobis aut profligata effe, non negamus: fed temporum afpectu quædam premi, & iudicio differri. En, mi Woueri, noftram vitam & fcripta: dic ferio, non fubpœnitet impetraffe? de meipfo tamen aut indole meâ, tria etiam verba. Corpus & facies non indecora, vtique ante morbum: os probum, animus verecundus : ingenium docile & capax omnium, excipio Muficam: iudicatio collineans & recta: memoria non fine præceptorum miraculo, etiam in puero: quæ nunc, etfi elanguit, non defecit. Eloquentia nobis prompta, nec fine Venere, in publico : priuatim, reſtricti magis, & minùs amœni. Stili & inuentionum faciles : labori & affiduitati impares ; & naturæ, quàm illis, in omni ætate obſtrictiores. In cultu, gefu, fermone modici:

modici : & exterorum qui *Lipsum* videbant, sæpè requirebant. Quod superest, bona & bonos amaui, amatus sum : scientiam, & magis sapientiam, colui : lites fugi, honores fugi : domi forisq̃ue benignus, comis, & quem vereri posses non timere. Sed quò eo? tuus quoque me calor abripit : reprimo, & cum Euripide,

Σωσωφρονεῖν σοι βούλομαι, ἀλλ' ἔσυννοσεῖν :

Consipere, non desipere tecum debeo.

Louanij, Kal. Octobr. ∞. Ioc.

EPISTOLA LXXIX.

Diacum.

FRANCISCO MONTMORENCIO *Berseij Toparchæ.*

ADOLASCENTEM nobilem *Gommicourtium*, cognatum tuum, mihi commendas : & est certè, quia tuus, & quia te & stirpe suâ (ita vultus & sermones mihi dicunt) dignus. Ego, quicquid in meâ copiâ erit, faciam libens, & promptius laxiusque, quàm dicam. Significas etiam te, animi causâ, Dissertationem in publico habiturum super Peregrinatione. Quin laudabis eam, non ambigo : instrumentum profectò vsui rerum & prudentiæ. vt ingenuam voluptatem omittam, quæ in ipsâ est, & post ipsam. Nam & cogitatione, quis non eadem illa visa, reuifit suauiter & gustat? colloquia, viros, vrbes, agros, filuas, montes, flumina: quæ mihi imagines sæpè ambulanti aut dormituri ingertunt, & cum delectatione in ijs acquiesco. Platonem causæ suæ duxerint, vt è compositâ republicâ eam tolleret, aut parcè & tardè indulgeret : manum aut suffragium ego non derim, & alijs suadeam, ipse vsurpem, hoc lustrare & vagari. Quid? Deus ipse, nōne hominem condidit, vt Philosophus optimi sensus ait, * *Δεατην αὐτῶν τε, καὶ τῶν ἔργων τῶν αὐτῶν*? Non iuuert & deceat me, cū mundanus sim, nosse & videre, quantum datur, hanc meam patriam?

* *Spektatorem sui & suorum operum?*
Epictet.

Si Ladas ego, pennipésve Perseus,

Aut si Pegaseo ferar volatu;

ô quantum maris terræque obeam? quàm nota & noua regionum lustrem? Sed ligamur ætate, coniugio, languore, bellis: itaque

que intra affectum manemus, leuiter tamen inuidentes quibus licet, sed & indignantes quibus non libet. Vides quò eam, & quàm ipsa iniectio tua animum mihi mouerit & soluerit in has voces. Coërceo, eundem ad te mitto non peregrinatum, sed habitatum. Vale Nobil^{me} Domine. Louanij, postrid. Idus Nouemb. ∞. 1661.

EPISTOLA LXXXIX. *Antuerpiam.*

BALTHASARI MORETO *suo* S. D.

BENE factum de Corollario. merebantur & hanc laudem siue elogium nostri canes. Dic serio, non risisti cùm legisti? At ego & Equos laudatum ita iui, & Centuria sequens dabit. Libros Lutetiâ accepi, sanè gratos & in meum vsum. De Chronicis scriptoribus, postea videbimus: Vvenero nunc gratia & salus esto. nam ego interea, vt spero, Antuerpiam & vos videbo. Tum de subsidijs operis, ad quod ædificandum inclino. Etsi FAX mea est, quam velim item absolutam: & ausim dicere, nihil vtilius conceptum in rem litterarum. O subitam mortem illius amici! cui bono nunc illa, quæ falsò appellantur bona? quid possidenti dederunt? vinbram, non fructum: & vereor vt nec hic superstes impendat, & heredibus modò seruet. Ludibria humana! & fortunam meritò cæcam, quæ ad me aut alios non venit, aliter vsuros, imò & fruituros. Res nostræ publicæ me interim angunt, id est sollicitum habent quò sint euasuræ. Partes nostræ crescunt, animos & ordinem & disciplinam habent aut sumunt: nos in confusione, & nec monita sequi lubet aut exempla. Fati vis est, agnosco: cui parere & sine murmure obsequi vetus sapientum dogma est. Ego audio, te amo mi Morete. Louanij, xv. Kal. Decemb. ∞. 1661. Parentes, & fratrem tuum saluto, ac redditum ei gratulor corde.

EPISTOLA XC.

IACOBO ANGIANO, *Equiti, Toparchæ Kestergatij.*

ANTE dies plusculos vidi epistolam ad cognatum tuum Berlegemium, in quo & salus mihi per te missa, & amica
 NNn mentio

mentio veteris consuetudinis nostræ, iam à pueritiâ contractæ, erat. Gauisus sum, fateor. nam quî obliuiscar primos illos amores ac delicias, quas simplex & malarum artium rudis ætas gignit? Atque ea mihi inhærent, & suauis recordatione etiam nunc sensus titillant. Rogo igitur te, vt in legitimam & maturam, id est virilem amicitiam excrescere iacta iam tunc illa semina velis: quod fiet, si recondita ea in hoc animo, velut aruo, affectu benivolentiæ tuæ velut Zephyri flatu, & alloquio interdum vt imbre, educes ac rigabis. Quod autem petieras, in memoriam tuorum maiorum aliquid breue, & monumenti loco, pangi: ecce feci. duo hîc habes, vtêris alterutro, vt tibi visum: & si quid addi, demi, mutari censebis; significabis, & factum putabis. Nam ego Nobil^{me} Domine, cultum & obsequia virtuti ac dignitati tuæ debeo, & hâc scriptione defero ac sub signo. Louanij, XI. Kal. Decembr. ∞. LCCI.

Historiam gentilis tui obiter vidi. totam adhuc non licuit; vsui fore video in ijs quæ paro. Remittetur, cùm voles.

EPISTOLA XCI.

*Mechliniam.*IANO BERNARTIO *suo.*

* Falsus
fui. ex hoc
ipso morbo
post paucos
dies obiit,
paullum
tricesimo
anno ma-
ior. Dolor
mihi, &
suis, &
Musis,
quas & in-
ter læges
colebat.

ZYPENVS, insignis iuuenis, & communis noster litteras à te tulit, ad spectu magis quàm lectu gratas. Nam de inuoluntudine tuâ habebant, mihi triste: nisi quod spero tentatiunculam modò esse, non firmum aut cum* discrimine morbum. Quicquid erit, porrò significa, & Deum rogo vt læta. Te autem, vt in omni sorte tolères, & constes præceptis illis tuis, quæ Consolationi Boëtianæ miscuisti. Non est tibi integrum, mollem aut pro vulgi more & sensu esse, qui altas illas voces emisisti, & regnū omne fortunæ calcantes. Reminiscere, & vt alij velint, tu exemplo præi, & præsume. Alioquin, quid nisi citharæ similes sumus, quæ suaues sonos edit, nec ipsa eos audit: sic nos egregia monita & doctrinas, ipsi ab ijs expertes? Si in scribendo delectare nobis propositum, aut etiam alijs non nobis prodesse: desinamus hanc operam licet, facilius & promptius aliâ arte assecuturi. Clausula est, patienda humana esse. quare? quia *Deum sequi*, vetus & commune sapientum dogma est:

—*cuncta autem hæc superum demissa supremâ*

Mente fluunt.

quod altiloquus ille poëta tuus dixit. Sed de Boëtio, non breui fruemur? addixit ita Moretus in suis ad me litteris: & puto ad te idem. Milites à Buscoducensi liberatione redeunt, & agminatim hac transeunt: ô liberatione nobis optatâ! Etsi ea Deo potius adscribenda, qui hiemem, niues, gelu induxit, & aërem commilitare nobis, omnesque in eo Genios, fecit. Sed periculo quàm propinqui fuimus? magnæ, miræ, non credendæ in breui illo tempore Batauorum munitiones. Dixi tibi, & verum est, Romana opera & militiam imitantur: & ad illud Corbulonis, *Dolabrâ*, non gladio solùm, *victoriam quærunt*. Sed quomodocumque, vicimus, aut obtinuimus: etsi cum tremore aliquo hæc securitas,

Magnaque post lacrimas etiamnum gaudia pallent.

Actum de hâc vrbe & Academiâ erat, si ea in partes aduersas cecidisset. Ad Ostendam quid fiet, in dies expectamus, spei iam propiores, quia & illîc hiems ista præpropera nobis opportuna. Deus victoriam illîc, tibi valetudinem mi Bernarti donet, ac tuæ seruet: quam saluto. Louanij, VII. Idus Decemb. ∞. ICCI.

EPISTOLA XCII

Romam.

ANTONIO RICHARDOTO *suo*.

NVLLAE mihi litteræ tuæ suauiores (eo verbo vtendum est) his postremis, quæ de reditu tuo non spem sed fiduciam faciebant. O res breui sit! ô te meum, & tu me, amplectare! Non annos, sed lustra videris abfuisse: quos ego quidem magis numero, quia pauci mihi supersunt, senescenti, & cuius, cū poëta,

Lenit albescent animos capillus.

De te igitur lætum, de fratre Guilielmo pendemus animi: & quid suspicabimur? Ne vos quidem aliquid audisse? nam nos certè (parentem etiam tuum includo) ab eius discessu nihil. Nisi si litteræ perierint, aut in viâ alibi hæserint, triste nobis omen ab hoc silentio detur. Sed Deus auertat, qui illum & te seruet, & vtrumque nobis, sed te statim reddat. Titulo Præfecti equitum donatum te à Principe, puto audisti: & ampliora te manent, cū adueneris, quæ magis magisque, cum ætate, mereri te cupio: &

crescere vnâ virtutis & prudentiæ studium atque amorem. O patriam nostram afflictam, & consilij vel auxilij egentem! Etsi consilium sint; qui dare possunt, inter eos consilij caput tuus parens: sed Deus inclinare & flectere ad ea corda Principum potest, itemque ea ipsa prosperare. Sæpè enim, aut non rarò, optimè consulta successus destituit, qui à cælo pendet. Tu vale, & veni optatissime nobis, & D. Legato fratri tuo me & mea seriò defer. Louanij, xvi. Kal. Ianuar. anni ∞. MDCLII.

E P I S T O L A X C I I I.

Antuerpiam.

IO. BAPTISTAE PEREZIO BARONIO S. D.

TRISTE mihi fuisse, & velut plagam in animo, hoc inopinatum de discessu C. V. Ludouici Perezij aui tui, per te potes scire. Nosti amicitiam quæ inter nos vetus & fida fuit: quidni talis, ab annis iam triginta amplius contracta, & sine offensâ, imò querelâ, habita ac culta? Scio & te tuosque, mi Baroni, indoluisse in hoc casu: qui alterum tamquam parentem amisistis, in omni sorte, consilij factisq; adiutorem aut directorem. Itaque alterâ iam anchorâ navis hæc vestra spoliata est: Deus seruet illam sacram, & parentem tuum diu velit superesse. Quid tamen est? dolere vos & ego debemus, & causa est: sed cum modo, nec quò affectus solùm aut natura, sed ratio trahit, audire & sequi. Non enim vt puluis aut paleæ ab omni vento, sic nos rapi à perturbatione debemus: sed hanc coërcere, & animum pondere illo rationis & sapientiæ stabilire. Quid autem ea dicit? nihil insolens euenisse, mortalem mortuum esse, nec diuulsum à nobis, sed prægressum. In eâdem viâ omnes sumus, ad eandem Fati metam tendimus, & pertingemus,

—*siue reges,**Siue inopes erimus coloni.*

Quod ergo omnibus, quod semper euênit & eueniet: cur vt proprium dolorem aut cladem interpretemur? Qui periti cælestium sunt, in Solis aut Lunæ deliquio non stupent aut timent: sciunt enim mox redituram vtrique fideri suam claritatem: simile nobis Christianis sit. qui gnari diuinarum promissionum, non mortem hæc habemus, sed transitum ad vitam. Pro breui istâ,
turbidâ

turbidâ & impacatâ, æterna nos manet, curarum turbarumque expers. Iactamur hîc inter vndas, & noui semper aliqui aliunde fluctus: ô quando erimus vbi purum illud certumque serenum est? quò tempestas, imò nec metus eius, adspirat? Sicut fumus, quamuis crassus, cùm altum petit, dissipatur & perit: sic necesse doloris omnem nubem, si cogitatione alta illa adeamus. Faciamus mi Baroni, nec illa plebeia cogitemus aut loquamur, Heu cur ille mortuus? cur me deseruit & reliquit? O stulte, debuit:

*Certa etenim vitæ finis mortalibus instat,
Nec deuitari letum pote, quin obeamus.*

Ab Epicteti potius sapientiâ illa mutuemur: *Non sum æternitas, sed homo: id est, particula Uniuersi, vt hora diei. Venire igitur me oportet, vt horam; & præterire, vt horam.* Vidēsne in agris vt fruges satæ in herbam, in culmum, in aristam surgunt, maturescunt, & metuntur? sic in nobis. venimus in vitam, quidam in herbâ, alij in culmo pereunt, plerique in maturitate aliquâ metuntur: & quæ causâ querelæ est? Ante oculos sortis humanæ conditio ponatur: ita sati & nati sumus. Enimuerò in nostro isto, si examinas, iustior gratandi etiam causâ, quàm querendi occurret. quòd æquabilem vitæ cursum, cùm optimâ famâ, sine Fortunæ insigni plagâ, peregit: quod ad terminos etiam illos æui peruēnit, quò pauci omninò pertingunt. Vidit & reliquit familiam florentem, liberos, nepotes, pronepotes: vt nec obiisse quidem videri debeat, qui in tot animis corporibusque suorum viuit. Vt agricola parùm aut nihil dolet in arbore amissâ, quæ ex vno trunco plures frutices & iam pænè arbores dedit: sit hîc simile. non tamen vt nihil, sed vt modestiùs leuiusque doleamus. Ille quidem in superis locis, beatus inter beatos agit, vti speramus: & apud nos tamen memoria virtutum eius viuit & viuet, quid apud nos? apud alienos, & populum etiam hunc vestrum: quem probitate illâ & benignitate suam fecerat, iuuando, consulendo, consolando, velut communis omnium parens. Hæc talia cogitemus mi Baroni. & vt spinas aut tribulos, etsi adhærentes aut amplectentes, dimouemus; ad poma aut vuas vtrò manus porrigimus: sic in isto casu, quòd iuuare aut alleuare potest, apprehendamus; pungentia illa & noxia, etsi offerunt se, depellamus.

lamus. Fac, te quæso: ego tecum dabo operam: & communia hæc vtrique solatia (nam & ipse egeo) scito à me scripta. Louanij, vi. Kal. anni noui instantis ∞. MDCLII. quem voueo parenti tuo & tibi feliciter labi.

EPISTOLA XCIIII.

Pragam.

IOANNI HOLLANDIO.

GAUDEO te rediisse incolumem, aut certè nunc esse incolumem, vti epistola tua mihi dat augurari. Nam diutinam valetudinem te passum intellexi, & dolui: spero omnia mitiora nunc fore & meliora, in patrio tuo solo. Sed & hoc gaudeo, talem rediisse, qualem scriptio ostendit: ita me Deus, plena honestissimi desiderij & studij, atque vno verbo, Bonæ mentis. Rogo te, perge in hac viâ & vitâ, & reipublicæ ornamentum vel subsidium dona, vbi non laboranti? Certè apud nos aspera omnia & in ancipiti, & non ab vno hoste laboramus. Sunt qui in aperto, sunt qui cuniculis oppugnent: atque vtinam vt vires, ita consilia sint, ad resistendum! Qui volent, differant: sed mihi firmum, plus mentem quàm manus valere, plus industriam quàm omnes opes. Confluant à veteri orbe, confluant ab isto nouo: alimenta malorum erunt, non remedia, nisi cæcum illum Plutum Prudentia dirigat & moderetur.

Sed quid vana cano? quid fixos arceo casus?

in supero illo consistorio decretum, quid nobis vobisque, & quomodò fiat. Iuuat videre interdum occultas fatorum vias, & quàm ipsis nobis contra nos vtantur. Quæ causa est? illa, in quâ sistimus:

— nusquam pietas, non gentibus æquum

Fas aut cura Iouis.

Sed heu, inopinata etiam de vobis! tabellas illinc laureatas expectabamus: cupressinæ aduenerunt. Triste mehercules & pænè funestum, de Canisiâ: vtique si hostis occasione suâ & viribus norit vti. Solimannus aliquis si esset, Germania vbi esset? At Deus hæc moderatur, & sistet vt spero impetum barbarici hostis, & nos vitam, ipse fortunam emendabit. Louanij, vii. Idus Ianuar. ∞. MDCLII.

EPISTOLA XCV.

IOANNI DRENCKVVAIRTO, *supremo Thesaurario.*

COGNATVM hîc meum vides, & beneficio deuinctum tibi clientem. Sed beneficio, quod plenum firmumque nunc effici, est in tuâ manu. Nam ecce Quæsturæ munus ante biennium amplius, te vno procurante, accepit: sed honorarium certum nullum adiunctum, quod nunc ij qui ab ærario Brabantico sunt videntur adsignasse. Sed cùm ea res firmitatem aut vires habere non possit, nisi collegij vestri auctoritas & approbatio accedat: rogo benignè eam impertiri digneris, & beneficium tuum absoluerè atque exornare. Iure equidem pro illo laboro, quia neptem meam ex sorore vxorem habet: & eius liberi inter heredes meos erunt. Plus autem famæ, quàm opum relinquere ijs possum: nec has valdè ambio, tuam & bonorum gratiam. quam Deus adhuc mihi dedit, & rogo seruet. Idem te Ampl^{me} & Nobil^{me} Domine incolumem, ex nostro voto, id est vel tria sæcla. Louanij, prid. Idus Ianuar. ∞. IOCII.

EPISTOLA XCVI.

Sauonam.

IULIO SALINERIO S. D.

BENE de moribus meis iudicas. tales sunt, nec faciles & ingenui solum, vt scribis; sed mites, placidi, oleo tranquilliores. Impotentia tantum à me abest, quantum potentia. Quid ergo ambigis in Tacitum edere, quæ concinnasti, etsi à me meisque, vt ais, diuersa? Tu verò securus ede, non offensæ meæ, sed certus gratiæ: si digna illo scriptore & doctorum auribus dabis. Equidem & ego iam olim aliquid in illâ materiâ pinxi aut sculpsi: sed nihil est Protogenis aut Apellis: alius quicumque manum addat, imò & cupressum appingat. Testor supremum Numen, gratum & venerabilem mihi fore, per quem

Respicere ignoto discam pendentia tergo.

Ego enim vt omnia viderim? non si Mineruæ aurea lucerna, vt vetus verbum est, illustrasset. Euripidæum illud rotundum & verum:

* Αλλ' ἔ γ' αὐτὸς πάντ' ἐπιστάδης βροτῶν
Πέφυκεν· ἄλλω δ' ἄλλο πρόσκειν' γέρας.

* Non vni
aliquis sci-
re natus o-
mnia est:
Sed aliud
ali pramiū
posuit Deus

Audis,

Audis, mi Salineri? tibi quoque præmium paratum, & labori sua merces: profer. Qui putat se in his antiquis, & ævo obscuris, aginæ semper æquilibrium ferri: errat, & non Varro ipse fecit in alienis scriptis (testimonia sunt) doctior tamen illis ipsis qui scripserunt. Multum est legisse, inquisiuisse; plus rectam iudicii normam attulisse; sed totum, attigisse. quod Fortunæ aliquando est, non doctrinæ. Enimvero longius ibo, & philosophari tecum lubet, & decet. quid hæc sunt, aut quanti, pretij, diuinasse & correxisse? In præsentī, delectatiuncula; in præsentī, gloriola: post quinquaginta, aut pro magno centum annos, nemo te aut me auctorem inscribet. Non putemus nos Troiam cepisse, cum depositum alteri locum sanauimus: quid? vnum alterumque verbum. O si animum, o si mores! o si illam Sapientiæ officinam ingrediamur, ἱατρικὴν ψυχῆς, atque ibi Æsculapio & Hygeiæ faciamus ac liceamus! Non me diffundo. illud ex animo & interiore pectore, per me tibi liberum sentire, dissentire: neque sum ille Alexandro sublimior, qui nefas putem oppugnari. Facito. sed si me, non meâ causâ, audis, modestè & modicè: & veritas, non ambitio, finis elucescat. Conuitiari, inequitare, alienum est non à doctâ solùm mente, sed humanâ. Nónne & tibi fieri potest, nec vlla cautio errorem (in his quidem Criticis) vitet? Et à me vt sis securus; alius pro me, aut post me, optionem & succedaneum se dabit. Mihi quidem in his & maioribus frigus iam adhæret: siue ab ætate, siue à Sapientiæ consultis: nec in magno habeo, quod olim in summo. Menedemi dictum aureum, & sublimiori, id est tuæ menti, imprimendum: *Qui Athenas nauigarent, primò Sapientes esse, tum Philosophos, tum Rhetores, denique rudes & idiotas.* Adfirmo tibi, nemo propius rem tetigit, vtilius aperuit: & solida, non in ventum docta mens, quò diutius discit, in re plura, in opinione pauciora nouit. Mi Salineri

*-hæc tibi
Et mente
pariter at-
que linguâ
ediffero.

* — ταῦτά σοι

Τὰς νὰς θ' ὁμοίως, κ' ἀπὸ τῆς γλώσσης, λέγω.

Vale. Louanij, v. Kal. Febr. ∞. IOCII.

EPISTOLA XC VII.

Francofurtum.

IANO GRUTERO.

QVERELAM tuam in litteris ad Sweertium vidi, parum meo animo iustam, & tamen gratam à causâ primâ & origine: quam confido amorem & desiderium esse. Quidni sic afficiaris erga amicum veterem, & quod caput est, doctorem? Formauimus certè te mi Grutere, & in optimâ studiorum viâ præiuimus, quam felici dehinc pede calcasti, & vt porrò facias voueo & hortor. Scis etiam præcipuam aliquam curam & affectum nostri in te fuisse, nec vt in theatro aliquo missilia hæc tantum in vulgus sparsisse. Te iunximus propius, & in sinum tuum, vt sic dicam, contulimus: quæ Deo & ingenio faciente deinde auxisti. Hæc non vt exprobrem dico, vix vt imputem: sed vt ostendam quis fuerim, & ex eo quis sim etiam discas. Quid enim me mutarit? vnum in te aut circa te est, quod optem aliter: reliqua constant, & te mihi firmant. Atqui filui. Quid? non Leodico ad te scripsi? In publico videbis mox epistolam, si non antè acceptam. Vtrum ego à te interea, haud commemini: hoc tantum, in litteris ad Ortelium de me sæpè fuisse. Abeant ista: amemus, quod agimus agamus, rem litterariam & nos iuueamus. Seneca communis ille noster, quàm præcepta huic rei donat! quàm ab his inferis ad alta, à vanis ad solida, à turbidis ad quietia ducit? Sequamur, & ita in illo emendando simus, vt ab eo quoque emendemur. Vale mi Grutere, & amate hætenus & amande. Louanij, postrid. Idus Febr. ∞. 1611.

EPISTOLA XC VIII.

HENRICO SCHULTETO.

LITTERAE tuæ, quibus amicitiam meam appetis, tuam defers, gratæ fuerunt, mi Schultete. Amor, humani generis nectar, suauior gratiorque est, cum à superiore illo Amore venit, id est Honesti & Boni: ex quo velut traducem esse tuum istum scio. Amas illa, & ob illa me, quia & à me amari (nec falsò) censes. Vtinam & compotire detur! studeo equidem, & omnibus inge-

* *presumptam sapientiam.*

nij machinis hoc conor. O triumphum, qui peruincit! quamquam nec superari hîc turpe est, dummodo arma non proijcias, & victus quoque velis vincere. Progrediamur, si non peruenimus. Nam laudes, quas tu plenâ manu in me cumulas, non nisi oculis libo, in animum non admitto, nec assensus mei suffragium dono. Imò esse qualem describis, vix opto, certè non spero. Odi istam nunc crebram * *δοκίμοσσοφίαν*; cum illud Aristarchi locum vindicat, *Olim vix septem sapientes repertos, hodie vix totidem rudes*. Maneamus in modestiâ, in bonorum studio, nec vela ad blandientium sermonum auras explicemus. Quod me rogas de *Numeris Platonicis*, libelli res non epistolæ sit: nosti implexum illud à se, & interpretantium variâ tractatione districtum. Da aduocationem: at amoris tuo vel statim respondeo, & meum fideliter reddo. Louanij, prid. Kal. Febr. ∞. IOCI.

EPISTOLA XCIX.

HUGONI GROTIO.

* *sermonum concinnitates.*

ADAMVM tuum vidi, partem legi, & ex eâ omnia probavi. Nam similem te tui esse, facilè præcipio. Dicerem mirum me, nisi priora tua hoc verbi & affectus iam exemissent. Ita iamantè te dedisti, & hoc ingenij specimen, vt bona & alta à te exigere debeamus, non solùm exspectare. At placuit mihi etiam vnicè argumentum, & quòd ad seria, id est Sapientiæ illa studia te dones. Leuia ingeniorum, qui tantùm animi delicias confectantur, verborum elegantias, & cum Euripide, * *λόγων ευμορφίας*. Nos verò ad rem gradum addamus, & nihil pensius tractemus ijs quæ ad verum animi cultum, id est ad Salutem ducunt. Intellectualis philosophia magna studij huius pars est, quam feliciter in *Adamo* tuo libasti. Perge, hanc ama, & sine vento scientiam, & sine nouitate doctrinam. Publicâ viâ qui excidit, & semitas querit, errores & flexus quærit. Sperne, ita Deus te hîc honestum, alibi beatum velit. Louanij, III. Nonas Februar. ∞. IOCII. Patrem & Patruum ex animo saluto.

EPI-

EPISTOLA C. *Mediolanum.*ERYCIO PVTEANO *suo.*

PROMVLSIDEM tuam vidimus, id est vina & mella. Planè pro suo nomine liber est: & acumen siue acrimoniam in sensibus habet, & in verbis puritatem, atque etiam suauitatem. Quid amplius dicam, nisi illud,

I bone, què tua te virtus vocat, i pede fausto.

Ad alia, longiùs longiusque mi Puteane: sed pede semper recto, id est per viam quam veteres calcarunt, & ego monendo aut docendo præiui. Nouitios istos si audias, stolidos aliquos Herinas; deflectas, & ad languida quædam aut frigida te dones, quæ ipsi Tulliana vocant. O quàm indignetur & colorem non teneat, si resurgat ille Tullius, & hæc cernat! Ille altus, ille excitatus, & alacer, plenus spirituum & sanguinis, prober hos tabidos, iacentes, & verè * *χαμαιπετεῖς λόγους*? Atqui phrasin eius & verba habent. Nescio. dicunt: sed hoc scio, non verba, sed pectus & vim mentis esse, quæ disertos facit. Scitè nuper à Politiano dictum, meliorem honestioremque leonis faciem esse, quàm simiæ; etsi ista ad hominem propiùs accedit. Nihil est hoc imitari, si à te nihil inspiras; imò si omnia tua nō facis, & velut è proprio fonte emittis.

* *humiserpentes sermones.*

—— *qui sibi fidei*

Dux, regit examen.

Alij seruiant, mendicent: fama aut vita non respiciet, quicquid hoc est scriptorum. Stuporem! ad vnius illam imitationem nunc nos vocari: quod nemo veterum aut priorum somniauit! Scilicet plus cordis nostri magistri habent, quàm Fabius & ipse Cicero, qui ad omnes non oratores solùm, sed historicos, poëtas etiam ducunt. Sed omitto has lacunas, quæ non nisi ab imbre implentur, à se arentes: tu inter viuos, vt dixi, fontes esto, & quod sequi solet, perennes. Sed heus, quod vltimò scribebas, te meâ causâ Romam, quale est? impetrandi ciuilis illius tituli? Si ita, quo titulo te afficiam nescio, beniuolentis nimium, an parùm sapientis. Et quid tibi aut mihi vis? conciliare magnum hunc honorem? Non recusem si detur equidem, vel ob nomen illud prisce vrbs: sed si vltro. te autem, id est me (quis enim aliter interpretabitur?)

hoc agere? Abstine, ita liuor aut calumnia ab utroque nostrum abstineat: nec in istis elogijs posueris fundamentum famæ. Magis fortasse, si rara essent. scísne Alexandrum olim, cum ciuitate donaretur à nescio quo populo, contempsisse & irrisisse: sed cum legati addidissent, *Nemini hunc honorem delatum, nisi Herculi atque ipsi*: tum denique amplexum, & à socio illo pretium dedisse? Non idem hîc erit: & cum bonâ veniâ dicam, magna illa ciuitas se impertiuit non nimis magnis. Finio, tu ambire ultra caue vel sensu, non dicam vultu aut voce: & me tantum ama. Louanij, postrid. Kal. Nouembr. ∞. IOCI.

F I N I S.

A P P R O B A T I O.

Miscellanea hæc Epistolarum Centuria J. Lipsii Professoris ac Historiographi Regij, utiliter admodum imprimetur.

Gulielmus Fabricius Nouiomagus, Apostolicus
ac Archiducalis librorum Censor.

P R I V I L E G I V M C Æ S A R E V M.

R V D O L P H V S S E C V N D V S diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Nostro & Sacri Imperij fidei dilecto I V S T O L I P S I O gratiam nostram Cæsaream. Postquam inter alia, quæ D E V S immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria inprimis illa & quasi diuina sunt, quæ in litteris liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantum ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, ut tanquam Dij quidam splendescere in terris videantur: rem sanè præclaram seque dignam illi præstant, qui diligentem iis ipsis in litteris ac disciplinis operam ponunt; præclarissimam verò & Reipub. vtilissimam, qui eas ita excolunt, ut aliorum menti docendo, scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantiae tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio, concessuque sumus, inprimis pertinere existimamus. Cum itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, qui que iudicare de Litteris possint, acceperimus, insignes te animi ingenii que tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, ut olim iuuenilibus adhuc annis præclara florentis minimeque vulgaris eruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quædam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, restituisi, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in nouam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam adeò & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quosque viros opinionem excitarit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, ut in eo quod tam feliciter tractes scriptionis genere paucos tibi pares hodie reperire sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reipub. vtilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quosque ex Musarum hortis, in quibus assidue verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirificè recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animandum magis patrociniòque nostro defendendum pro benigna nostra in te susciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro priuilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudem, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum,

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocunque modo, caractere, aut forma, siue integros, siue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra sacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum fines triginta annis proximis à primo editionis die computandis, absque tuo tuorumve hæredum consensu audeat: Hac autem lege addita, uti tria ut minimum cuiusque libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperialem nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, eum non solum eiusmodi libris, tibi, hæredibusve tuis, auxilio Magistratus, ubicunq. reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum auri puri multa, cuius semissis quidem Fisci nostri Procuratori, fraudis vindici; alter verò semissis, tibi hæredibusve tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Imperij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quam Politicis, cuiuscunque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiæmve exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum impunè violare, spernere aut negligere patiantur: Sed, si quos contumaces compererint, constituta à nobis multa, eos puniri & quibuscunque modis coërceri curent, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuertere indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto, & Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti, Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Nonagesimo secundo: Regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo septimo.

Subsign.

RVDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum sacra Cæsarea M^{ti} proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs. M^{ti} in cerâ rubrâ.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, nequis, Iusti Lipsi Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscunque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredumve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalesve habeat. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latius patet in litteris, datis Bruxellæ, XIV. Febr. M. D. XCVII.

Signat.

Verreycken.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS Dei gratia Galliarum & Nauarræ Rex Christianissimus, singulari priuilegio sanxit, nequis per vniuersos Regnorum suorum fines, Iusti Lipsi, quos vel hætenus edidit, vel in posterum editurus est libros, excudere intra decennium præter voluntatem ipsius possit. Qui secus faxit, præter librorum confiscationem, ter mille florenorum illatione mulctabitur; vti latius patet in litteris, datis Parisiis, XIII. Iulij, M. DC. V.

Signat.

Perrochel.

Tibi IOANNES MORETE, pro amicitia quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti EPISTOLARVM mearum CENTVRIAS typistuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cæsar & Reges dixerunt.

Iustus Lipsius.